

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2012 – 2013

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

JAN FILIP

VLIV MÉDIÍ NA STREET ART VE 21. STOLETÍ NA ÚZEMÍ ČR

PRAHA 2013

VEDOUCÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE:

ING. PETR HAVRÁNEK

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2012 – 2013

BACHELOR THESIS

JAN FILIP

**MEDIA INFLUENCE ON STREET ART IN THE 21. ST CENTURY
IN THE CZECH REPUBLIC**

PRAGUE 2013

THE BACHELOR THESIS WORK SUPERVISOR:

ING. PETR HAVRÁNEK

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 15. 3. 2013

Jan Filip

.....

Poděkování

Hned v úvodu bych chtěl poděkovat svému vedoucímu práce, panu Ing. Petru Havránkovi, za konzultace k tématu a obsahu mé práce. Bezpochyby se jedná o hlavní osobu, která měla velký vliv na výběr tématu a vývoj této práce. Dále bych chtěl poděkovat panu Jaroslavu Hukovi CSc. a ThDr. et PhDr. Radku Mezuláníkovi Ph.D. za jejich rady a odpovědi na moje otázky. Nesmím opomenout poděkování ani Janu Romanovi, který se účastnil při finalizaci mé práce.

V neposlední řadě musím ovšem velice poděkovat panu Zdeňku Řandovi a Vladimíru Brožovi, kteří si ve svém opravdu plném pracovním nasazení udělali čas, jenž strávili se mnou a mými otázkami, na které ve výsledku dokázali odpovídat velice hloubavými a zajímavými teoriemi.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá pohledem do nitra uměleckého žánru zvaného street art. Primárním cílem bakalářské práce je hledání roviny a míry vlivu médií na street art. V teoretické části se rozebírá nejenom historie, ale i postavení street artu ve státě, jako právní delikt a v neposlední řadě i možnosti mladých umělců k seberealizaci.

Praktická část je převážně zaměřena na hloubkové zkoumání jednotlivých pouličních umělců a jejich postavení ve společnosti a mediálním světě a následně hloubkové rozhovory, které byly vedeny s předními a začínajícími umělci street artu. V rozhovorech je hledání oné pomyslné roviny vlivu médií a jejich postavení v očích umělců veřejnosti.

Klíčové pojmy

Bakalářské práce, graffiti, historie, média, Pasta Oner, Point, rozhovory, společnost, street art, Tron, Vladimír 518, ZTOHOVEN

Annotation

Bachelor thesis deals with view into the spirit of artistic genre called street art. The primary aim of this thesis is the search for the plane and the degree of influence on the media street art. The theoretical part discusses not only the history but also the status of street art in the State as a legal offense and also the opportunities for young artists to self-realization.

The practical part is primarily focused on in-depth analysis of individual street artists and their position in society and the world of media and consequently depth interviews that were conducted with leading artists and novice artist of street art. In interviews, the search for an imaginary plane of the influence of media and their standing in the eyes of artists and the public.

Key words

Bachelor thesis, graffiti, history, media, Pasta Oner, Point, interview, society, street art, Tron, Vladimír 518, ZTOHOVEN

OBSAH

Obsah	7
Úvod	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 Média	10
1. 1 Média jako pojem.....	10
1. 2 Vlastnosti masových médií.....	12
1. 3 Význam médií ve společnosti	13
2 Čmáranice nebo umění? Fenomén street art	16
2. 1 Street art jako pojem	16
2. 2 Street art historie	17
2. 2. 1 Začátek ve světě.....	18
2. 2. 2 Vývoj v České republice	21
2. 3 Stát vs. street art	23
2. 3. 1 Trestní zákon	26
2. 3. 2 Hledání kompromisu.....	26
2. 4 Graffiti vs. street art	28
2. 5 Výrazové prostředky street artu	31
2. 5. 1 Stickers	31
2. 5. 2 Posters	32
2. 5. 3 Objekty a Instalace.....	33
2. 5. 4 Malba	34
2. 5. 5 Stencils	35

2. 6 Zvýraznění pomocí sponzoringu.....	35
2. 6. 1 BU2R	35
2. 6. 1 WALL TO WALL	38
PRAKTICKÁ ČÁST	39
3 Cíl práce	39
4 Hypotézy	40
5 Metodika	42
6 Výsledky výzkumů.....	44
6. 1 Výrazné mediální postavy nebo skupiny.....	45
6. 1. 1 Jan Kaláb	45
6. 1. 2 Michal Škapa	47
6. 1. 3 Vladimír Brož.....	48
6. 1. 4 Zdeněk Řanda.....	50
6. 1. 5 ZTOHOVEN	53
6. 2. Rozhovory.....	59
6. 2. 1 Primární analýza	60
6. 2. 2 Sekundární analýza	74
7 Souhrn výsledků	76
Závěr	79
SLOVNÍK CIZÍCH VÝRAZŮ	81
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	82
SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ a TABULEK.....	88
SEZNAM PŘÍLOH	90

PŘÍLOHY	I
Příloha A – Rozhovor se Zdeňkem Řandou alias Pasta Oner	I
Příloha B – Rozhovor s Vladimírem Brožem alias Vladimír 518	XVIII
Příloha C – Rozhovor s Acne	XXV
Příloha D – Rozhovor s Auteo.....	XXVIII

ÚVOD

Proč jsem si vybral téma street artu a médií? Na tuto otázku existuje mnoho odpovědí, ale i mnoho cest jak se k nim dopracovat. Vždy jsem se zabýval a obdivoval umění. Umění jako část lidského bytí, jelikož nás provází skutečně již od pravěku. Je to forma komunikace a ano, tím pádem i jistého druhu média, které ale není typickým prvkem masové komunikace. Nicméně hezky od počátku.

Umění jsem propadl již na střední škole, ale opravdový progres v mém životě začal až ke konci studia. Jsme zastáncem názoru, že každý člověk má svou cestu a svůj cíl bytí, jenom na nás záleží, jakou formou náš život prožijeme. Tím pádem jsem i já začal hledat svobodu nejenom slova, ale i sebevyjádření v dnešním velice zrychleném světě. Umění, jakožto klidný kolos, který nikam nespěchá, ba naopak si trvá na svém čase, mě skutečně oslovil a je i jedním ze směrů, kterým bych se v budoucnu rád ubíral.

Street art – v posledních letech absolutně nepřehlédnutelný subžánrový fenomén celého umění, mě přivedl k myšlence interpretace stylu samotného a zkoumání jeho významu ve smyslu bytí a komunikace. Komunikace tak revoluční na dnešní poměry, že se dokonce stala celosvětovým fenoménem. Když zde ale bereme pojem fenomén, tedy jakousi esenci a předmět zkoumání, musíme konstatovat, že tento fenomén se v mnoha kulturách a částech světa podstatně liší. Ba co víc, tento fenomén oslovil i lidi, kteří by se k umění nedostali ani trknutím nebo pomyslným naražením do zdi. A to je na tomto stylu to zajímavé. Musíme tedy mít na paměti, že jistá redukce v mé práci je věcí samozřejmou.

Redukci jsem podrobil na území České republiky a hlavně, jelikož se jedná o styl s hlubokými kořeny, na časové období od přelomu století. Tedy 21. století je mým hlavním tématem, a tedy i cílem analýzy. Mějme však na paměti, že studuji a velice mě zajímá i komunikace jiného druhu, a tedy klasických médií.

Samotné umění bylo vždy reflektováno i médii, a proto i v dnešní době můžeme sledovat zrcadlení a pokřivení reality ze stran tvůrců zpráv či článků, které jsou nám každodenně nabízeny. Ono pokřivení reality je jedním z aspektů, které mě zaujaly natolik, že jsem se odhodlal k sepsání těchto řádků. Mluvíme-li tedy o médiích a jejich interpretaci street artu jako

masového prostředku komunikace a nejenom lidí, kteří se považují za umělce, máme zde tedy opravdu studnici nepřeborných témat a okruhů, kterými se můžeme zabývat.

Musíme mít na paměti, že díky této nové umělecké celosvětové vlně, plus selekci tématu na 21. století, je prakticky velice těžké získat více důvěryhodných sepsaných materiálů k teoriím a inspiraci ke psaní. Nejsm si jist, zda kunsthistorici již docenili význam tohoto stylu a zařadili ho v sepsané podobě mezi skutečně kvalifikovaná díla, jako jsou dějiny výtvarné kultury. I díky zkoumání médií a jejich vzhledu do uměleckého žánru budou internetové zdroje, jako zdroje s nejčerstvější tematikou a uchovanou databází, jedním z hlavních zdrojů k čerpání informací a jejich následného porovnávání. Vzhledem ke kvalitativní stránce práce a aktuálnosti tématu, je ovšem nezbytné nespoléhat se pouze na jeden druh zdrojů, ale zkoumat téma z co nejvíce úhlů pohledu.

Téma se pokusím podrobit důkladné analýze a taktéž řádnému nezaujatému úsudku, ačkoliv umění je mi blízké v jakékoliv formě. Jako profesionál se musím od těchto aspektů mé osoby oprostit. Doufám, že téma bude stejně poutavé pro mne, jakožto i pro lidi, kteří jej budou číst.

TEORETICKÁ ČÁST

1 MÉDIA

Média byla vždy nedílnou součástí našich dějin. Již od prvního rozdělení ohně v pravěku jsme o sobě dali vědět okolnímu světu, sdělovali jsme mu určitou informaci a poselství vyšší inteligence. Vše dovršila zcela jedinečná řeč, která dodnes patří k nejsilnějším mediálním kanálům, které dokážou zcela jasně reflektovat situaci, popřípadě na ni okamžitě reagovat. Naše lidstvo k médiím přirostlo a nelze nám to zazlívát. Média mají své opodstatnění v běžném i netradičním pojetí života. Jsou součástí společnosti. Mnohokrát jsme se v minulosti přesvědčili, že byla součástí důležitých přelomů v dějinách našeho lidstva v globálním měřítku. Fenomén, který má potenciál zkoumání a bádání. Fenomén, který stojí za to vyučovat na vysokých školách a následně s ním pracovat v praxi. Zkusíme si rozebrat základní pojmosloví a prvky v médiích, které se nám budou hodit v postupném rozkrývání hlavního problému práce.

1. 1 MÉDIA JAKO POJEM

Média značí jistý prostředek, zprostředkovatele – to, co něco zprostředkovává, zajišťuje. Slovo má zřetelný původ, a tedy víme, že pochází z latiny. V dnešních dnech se pojem přetransformoval a reflektuje společnost, a tak slovo „média“ značí specifický prostředek komunikace pomocí televize, rádia, tisku, popřípadě nová média, která v sobě zahrnují nejenom internet. S výrazem „média“ se ovšem můžeme též setkat i například ve fyzice, chemii, biologii, výpočetní technice nebo teorii sociální komunikace. A právě tato média, která se zabývají sociální komunikací, označují pojem „média“ jako to, co někomu zprostředkovává nějaké sdělení, tedy médium komunikační.¹ Médium tedy v dnešním pojetí může být skutečně cokoliv, co si uchovává a zprostředkovává nějakou informaci či sdělení a tím vytváří různorodou formu komunikace.

¹ J. Jiráková, B. Köpplová, Média a společnost. Praha: Portál, 2003, str. 16

Obrázek 1: Tištěná média

Zdroj: A communication blog: mass media versus the new media!. [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://acomunicationblog.wordpress.com/2010/10/23/mass-media-v-s-new-media/>

Komunikační prostředky však nejsou pouze tisk nebo rádio. V dnešní době formu komunikace zprostředkovává daleko více médií. Za formu média můžeme považovat i samotnou komunikaci bez žádného vnějšího zprostředkovatele. Jsme jím totiž my sami. Médium tvoří náš jazyk, čeština, který slouží ke komunikaci a zprostředkování určitého obsahu sdělení. Jazyk, tedy jakýsi kód, který nese soustavu znaků a pravidla jejich užívání, slouží jako primární komunikační médium mezi účastníky komunikace.² Postupem času ovšem díky vývoji civilizace člověku již komunikace pomocí jazyka nemohla stačit, tím pádem nastala fáze rozvoje a udržení samotného sdělení po delší časovou dobu. Vznikaly obrazy, písmo, tisk, televize, internet. Tyto formy médií se snaží překonat časovou a prostorovou omezenost jazyka a jeho sdělení. Nicméně je důležité si uvědomit, že média se dají dělit nejenom na základě technologie, ale i společenských vztahů.

Je tu i kategorie médií, která se zaměřují na rovinu interpersonální komunikace³, tedy komunikace mezi lidmi, kteří se považují za jedinečné osobnosti. Tudíž zde vzniká komunikace, která vysílá i přijímá na obou stranách média. Mezi tyto formy komunikace patří například telefon nebo korespondence. Naproti tomuto druhu zde stojí komunikace v širším

² J. Jiráček, B. Köpplová, Média a společnost. Praha: Portál, 2003, str. 17

³ Komunikace mezi dvěma max. třemi lidmi

měřítka, tedy masová komunikace, někdy nazývaná médii celospolečenským. Tento druh médií slouží ke komunikaci mezi jedním výchozím bodem a celou, blíže neurčitou, společností, tedy cílovému publiku. Jedná se tedy o vyšší počet cílových příjemců než v předchozím případě. Nemáme zde ani zpětnou vazbu, která byla tvořena v interpersonální komunikaci, ale pouze vysílání kódu k publiku, které ho přijímá. Vazby mezi jedinci ve společnosti jsou slabé nebo spíše žádné. Nemají mezi sebou žádná propojení, a proto mluvíme o „mase“. Do masové komunikace tedy řadíme již zmiňované tiskoviny, rádio, televize a internet.⁴

1. 2 VLASTNOSTI MASOVÝCH MÉDIÍ

Masová média tedy nefigurují ve společnosti jenom jako zprostředkovatel, ale i jako společenská instituce, která sdělení masové komunikace sama produkuje a šíří. Samotnou komunikaci můžeme označit jako proces, ve kterém přebírají hlavní roli význam, vysílání a přijímání komunikace. Tento proces můžeme chápat jako přenášení sdělení od určitých institucí či mediálních organizací k cílovým skupinám, které s nimi následně patřičně nakládají a dále pracují. K tomuto procesu je zapotřebí specializovaných a školených profesionálů, kteří za pomoci moderní techniky šíří sdělení k adresátovi. Tato komunikace většinou probíhá ve formě vysoce standardizovaných a specializovaných sdělení určených speciálně cílovému publiku. Koncept tohoto masového formátu vychází ze studia jednotlivých typů médií, komunikace a společnosti v kombinaci se společenskými vědami, historií, lingvistikou, politologií, psychologií atd. Tato kombinace vedla začátkem 30. let 20. století k upevnění a rozvoji okruhu zvaného teorie masové komunikace.

Tato disciplína se tedy zaměřuje a zkoumá procesy masové komunikace a jejich instituce, které tuto komunikaci zajišťují. Zabývá se i obsahem, který je produkován a šířen skupinami či jedinci a v neposlední řadě i samotnými skupinami příjemců, které se v tomto procesu konstituují a jejich chováním.⁵

Z hlediska samotné teorie masové komunikace jsou považována masová média za něco, co je ustanoveno společenskými institucemi s vlastní ústavní množinou různých pravidel

⁴ J. Jiráček, B. Köpplová, Média a společnost. Praha: Portál, 2003, str. 21

⁵ D. McQuail, Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál, 2003, str. 15

a postupů, která ale zároveň jsou propojena a korespondují se společností, ve které se pohybují.⁶

Po této charakteristice je zřejmé propojení mezi médii a společností, o vzájemném vlivu médií na společnost nemůže být pochyb. Tyto jevy můžeme pozorovat hlavně u institucí propojených ve sféře politické či ekonomické. Mediální teoretik Deniss McQuail definoval vlastnosti masových médií jakožto institucí takto:

- Hlavní činností je produkce a distribuce symbolických obsahů
- Média operují ve veřejné sféře a jsou podle toho regulována
- Zapojení podavatele i příjemce je dobrovolné
- Jejich organizace je svou formou profesionální a byrokratická
- Média jsou svobodná a současně nejsou nadána žádnou mocí⁷

1. 3 VÝZNAM MÉDIÍ VE SPOLEČNOSTI

Denis McQuail si byl velice dobře vědom moci médií, jejich vlivu a jejich postavení ve společnosti. Vliv médií je vzrůstající a McQuail vidí příčinu hlavně ve zdroji moci, kde jsou média potencionálním prostředkem vlivu a potřebných změn ve společnosti. Fungují i jako důležitý zdroj někdy životně důležitých informací.

Moc masových médií nám reflektuje historie, kdy již v dnešní době bezpečně víme, že film nebo tisk fungoval v první světové válce jako mobilizátor vojenských služebních sil, anebo že za druhé světové války fungovala média jako propaganda tehdejších nacistických nebo socialistických režimů. Po těchto událostech je zřejmé, že v řízení médií je dost pochyb a nejistá rovnováha, která může vést k mocenské funkci médií.

Po čtvrtce století média věděla, že mají sílu na to vládnout světu, jejich národům a vztahům mezi nimi. K tomuto faktu, aby byl účinek dostačující, je nutno přičíst také nutnost celostátního rozšíření. Rozšíření mediálního průmyslu tak, aby dokázal pojmout většinu oby-

⁶ D. McQuail, Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál, 2003, str. 22

⁷ D. McQuail, Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál, 2003, str. 32

vatel, jistý stupeň monopolního či autoritářského řízení médií shora či z centra a konečně cílové publikum. Toto publikum musí být otevřené a zaujaté médii.

Komunikace a společenská změna v posledních 150 letech byla jedním z aspektů zkoumání mnoha teoretiků, kteří se tímto jevem zabývali. Tváří tvář problémům tehdejší industrializace a modernizace společnosti nastolila sociální teorie tehdejší doby potřebu nových forem integrace. Kriminalita, prostituce a opuštěnost byly spojovány se vzrůstající anonymitou jedinců ve společnosti a izolovaností v moderním životě.

Denis McQuail se domnívá, že i přes tento fakt, který směřoval k osočování médií jako nositele úpadku společnosti, je nutno vyzdvihnout i fakt, že média se zasloužila o důležitý demokratický rozkvět ve 20. století. Sloužila jako nositel pospolitosti a soudržnosti a je nutno dodat, že média disponovala dostatečnou silou pro to, aby tuto myšlenku udržela a podpořila. Média navíc v poválečném stavu mohla podporovat novou demokratickou politiku a hnutí za sociální reformy. McQuail dodává, že konečné konstatování role médií značně souvisí se vztahem vykladačovy osoby k moderní společnosti a jeho míře pesimismu či optimismu.⁸

V mnoha výčtech různých teorií je užívána forma moci médií. Média jsou považována za tzv. čtvrtou velmoc. Nicméně v právním státě tomuto prostředku žádná moc nepřísluší, i když paradoxně je zdrojem moci i vlivu. V naší ústavě je jasně definováno, že zde neplatí jiná forma moci nežli lidu, tedy demokracie.⁹

Z právního hlediska zde tedy nepanuje naprosto žádná jiná forma moci. Stát jako jediný má možnost užívat sílu v určitých mezích a situacích. V kontextu s médii zde tedy nemluvíme o síle moci, nýbrž o vlivu. Vliv jako nástroj k ovlivnění vůle a rozhodnutí jiných lidí. Ke schopnosti médií patří i ovlivnění člověka a jeho chování v takové souvislosti, aniž by si to sám připustil.

Nemluvíme zde už tedy o moci, ale hranici vlivu médií. Média nedisponují mocí, ale vlivem. Jakmile vliv dosáhne určité hranice, stává se nebezpečným prostředkem k získání moci ve prospěch určitých osob nebo institucí. Mluvíme zde tedy o mediálních společnostech, politicích nebo inzerentech. Média fungují jako nositel změny a veřejného přesvědčení. Onou možnou rovnicí vlivu médií diametrálně ovlivňuje velikost publika, se kterým média komunikují. Jakmile se sdělení pomocí kódu přeneso k dostatečnému počtu příjemců, kteří ho dekó-

⁸ D. McQuail, Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál, 2003, str. 55

⁹ Ústava České Republiky, zdroj: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

dují a přiřadí mu stejnou ne-li větší váhu, vzniká veřejné mínění. Veřejné mínění, které je řízeno vlivem médií.

Slovy německé socioložky Elisabeth Noelle-Neumann: „*Veřejné mínění představuje významnou sociální a politickou moc, která se obrací jak na jednotlivce v určité společnosti, tak na jednotlivé vlády, a jeho nositelem jsou do značné míry média. Všechna stanoviska a především legálně zaujímané postoje, které jsou zastoupeny v širokém spektru demokratické společnosti, musí své vyjádření nacházet také v médiích, neboť lidé jen takto mohou v diskusích zastávat své postoje.*“¹⁰

¹⁰ J. Jiráková, B. Köpplová, Média a společnost. Praha: Portál, 2003, str. 92

2 ČMÁRANICE NEBO UMĚNÍ? FENOMÉN STREET ART

Street art, jakožto fenomén poslední dekády, který má pevné kořeny nejenom v 60. a 70. letech minulého století, ale i pomyslně v samotném pravěku, kdy měl pračlověk touhu zkrášlovat prostor kolem sebe pomocí nástěnných kreseb a maleb, se stal neoddiskutovatelným uměleckým směrem a zařadil se již teď po bok takových směrů, jakými byly pop art, kubismus, fauvismus nebo samotný impresionismus. Ne nadarmo zde zmiňuji právě tyto druhy umění, protože právě z těchto stylů pouliční umělci rádi čerpají inspiraci. To ale předbílám.

Street art je celosvětovým fenoménem, který nevypadá, že by se rozhodoval nějak brzdit nebo snad skončit. Toto vyjádření uchvátilo miliony lidí po celém světě a je jim nutno dát za pravdu, že asi něco na této moderní vlně je.

Ze začátku prozkoumáme základní pojmosloví či historii stylu, který je velkým trnem v oku nejenom strážcům zákona. Styl, který dělí společnost na dvě poloviny, styl, který je na hranici umění a vandalismu. Něco, na co dnešní svět možná ani nebyl připraven, nicméně co přijímá velice statečně. Pokusíme se objasnit historická fakta, která korespondují se současností. Zaměření však padne také na samotný stát a jeho roli v regulování a řízení tak svébytného uměleckého směru, jakým street art bezesporu je.

2.1 STREET ART JAKO POJEM

Pojem street art v dnešní době lze do češtiny přeložit jako „umění ulice“ nebo také „pouliční umění“. Tento překlad je ovšem do určité míry univerzální a obsahuje celou řadu uměleckých projevů. Ve všeobecné rovině můžeme street artem nazvat teoreticky vše, co má uměleckou formu a je uskutečněno ve veřejném prostoru. Mluvíme zde tedy jak o legální, tak ilegální formě exprese. Street art je v společenské rovině vnímán velice odlišně a různě. Jde především a hlavně o subjektivní pojetí výtvarného vyjádření určitého jedince nebo skupiny. Jedná se o zcela osobitý a většinou nenahraditelný způsob komunikace. Jako pouliční umění můžeme však brát i divadlo, tanec, hudební představení, různé performance, happeningy i tzv. živé sochy.

Nicméně v dnešních dnech se pod tímto označením rozumí konkrétní okruh umělecké tvorby a komunikace, která je zprostředkována různorodou formou jako samolepky, šablony, plakáty, mozaiky, instalace a řada dalších uměleckých technik, které nemají přímé žánrové ohraničení. V posledních letech – hlavně s rozvojem techniky – je velice oblíbená také forma vyjádření pomocí videoprojekce. Komunikace může probíhat estetickou formou výtvarného umění nebo vandalismu. Všechny tyto projevy spojuje fakt, že jsou vykonávány ve veřejném prostoru, většinou ilegálně, bez nároku na honorář. Nejde tedy o formu propagace vlastní osoby nebo tvorby, ale o uměleckou formu, tedy vyjádření.

Street artoví autoři vytváří velice specifickou subkulturu, která je podobná jako writeři graffiti¹¹. Subkulturu street artu je ovšem obtížné definovat, jelikož jsou zde patrné a neoddiskutovatelné rozdíly, čímž se liší například od subkultury graffiti, jejíž členové se nepropojují stylem oblékání, hudbou nebo životní filozofií. Přesto jsou umělci z ulice něčím spojeni. Jde právě o samotné město, které je nutí k uměleckému vyjádření a úpravám veřejného prostoru kolem nás.¹²

Street art nese ovšem mnoho názvů a přízvisek, jako jsou například urban art nebo street deco.¹³ Z těchto označení jednoznačně cítíme úzkou vazbu s městským prostředím, ve kterém se umělci pohybují, ale také estetickou a dekorativní stránku věci, jimiž street artová díla bezpochyby oplývají.

2. 2 STREET ART HISTORIE

Street art je mladším, pomyslným bratrem žánru graffiti, které dalo popud ke komunikaci ve veřejném prostoru. Street art i graffiti mají velice obdobnou filozofii i formu komunikace ve veřejném prostoru a navzájem se tyto dva styly někdy i prolínají. Pro mnohé jedince, kteří se nezabývají touto specifickou odrůdou umění, mohou tyto dva žánry splývat do jednoho, avšak liší se naprosto diametrálně. Graffiti, v roli staršího bratříčka, ukázal cestu, kterou

¹¹ Graffiti je kategorie propojená se street artem a writeři umělci, kteří se zaměřují převážně na graffiti scénu.

¹² Vinachí & Bigg Boss, KMENY, Praha 2011, s. 38.

¹³ István Lékó, Tomáš Pospiszyl, Street art Praha, Praha 2007, s. 14.

se bude umění ulice ubírat, a jak říká Point¹⁴: „...je nutno poznamenat, že všechno o čem tady mluvíme, začalo právě psaním jména na zeď.“¹⁵

Obrázek 2: Corn Bread

Zdroj: ASD Labs: Cry of the city part 1: The Legend of Corn Bread. [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.asdlabs.com/blog/2008/12/30/cry-of-the-city-part-1-the-legend-of-cornbread/>

2. 2. 1 Začátek ve světě

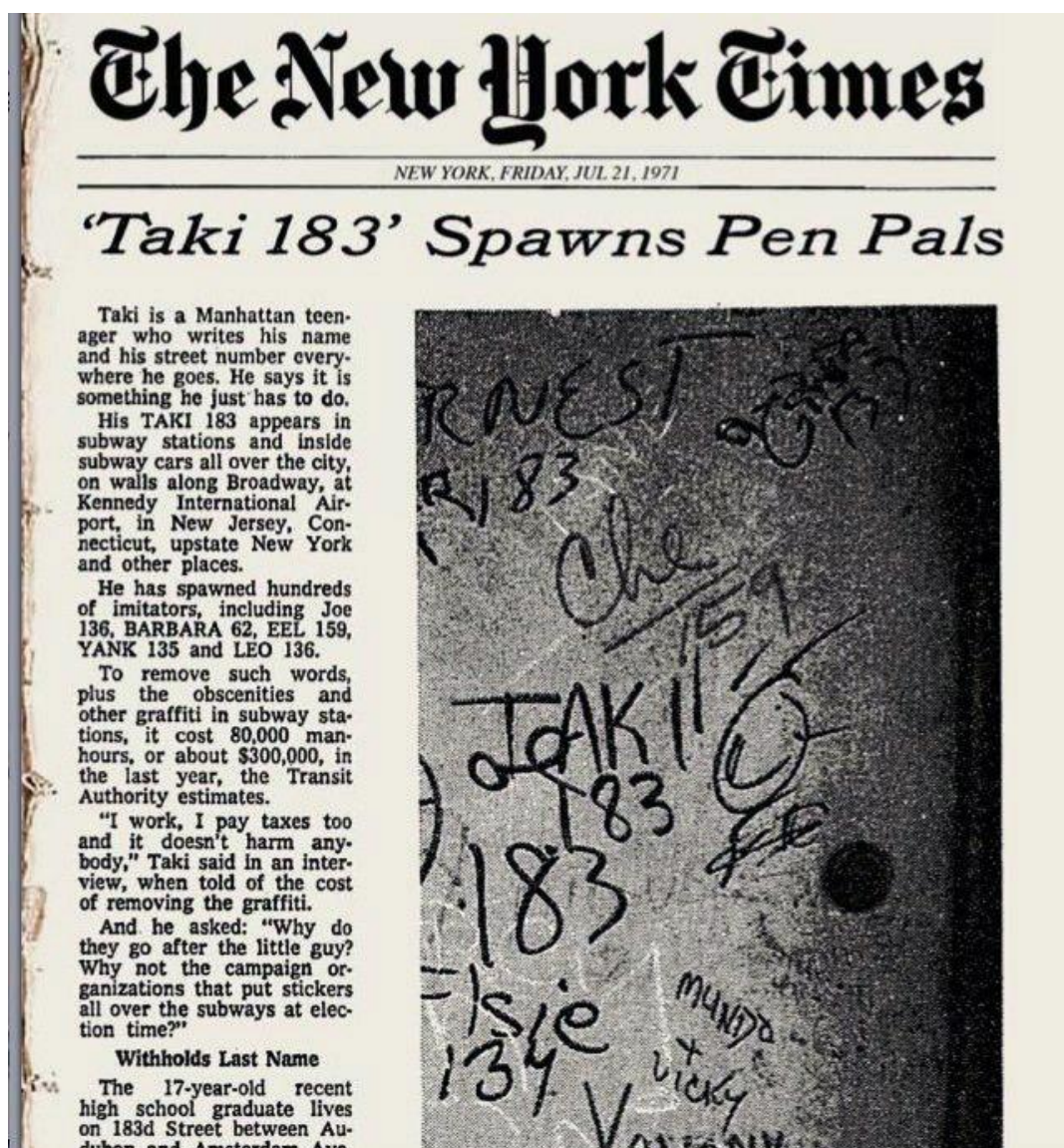
Graffiti vtrhlo do světa ke konci 60. let, nesmíme si ale představovat žádný masivní „boom“. Graffiti se rozrůstalo pomalu, ale o to silněji a intenzivněji pak nabíralo na síle. Nemůžeme ovšem opomenout, že v jisté formě tu graffiti s námi bylo již od starověku. Slovo „graffiti“ je množné číslo od italského slova „grafficar“, původem z řeckého slovesa γραφειν (grafein – psát), nebo popřípadě také z italského „sgraffio“, znamenající škrábnutí, vryp či náčrtek. Zprvu tzv. bombing slavil úspěch v Pensylvánii, konkrétně ve Philadelphii, kde byl počet pomalovaných a potagovaných zdí nejrozsáhlejší a je také označován za jeho rodiště. Graffiti bylo od začátků používáno gangy jakožto označení teritoria svého území. Za zakladatele tohoto stylu jsou považováni CORN BREAD a COOL EARL, kteří psali své nicky všude po městech a vzbudili tím i první zájem lokálního tisku o tento druh exprese.¹⁶

¹⁴ Jan Kaláb alias POINT – přední street art umělec

¹⁵ Rozhovor s POINTem, web festivalu NAMES – <http://namesfest.net/inc/content/content.php?content.52>

¹⁶ PEREIRA, Sandrine. *Graffiti*, Silverback Books, Inc, 2005, 26 s.

Obrázek 3: První článek o graffiti v New York Times

Zdroj: WOOSTER COLLECTIVE: New York Yimes, 1971: "Taki 183 Spans Pen Pals". [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.woostercollective.com/post/new-york-yimes-1971-taki-183-spans-pen-pals>

První větší zmínka v médiích o prvopočátku graffiti se objevuje ale až v New Yorku. Zde kraloval na přelomu 60. a 70. let řecký teenager Demetrius, který si říkal TAKI 183. Člověk nemusí být detektiv, aby zjistil, že se jednalo o kombinaci jeho jména a názvu ulice. Jeho práce poslíčka zaručovala velkou flexibilitu v pohybu po městě, a tak všude, kam jezdil, nechával svůj tag TAKI 183. Demetrius byl tak aktivní, že si toho začala všimnout i společnost a hlavně média. V roce 1971 o něm vyšel článek v New York Times, a tímto článkem se rázem

stal lidovým hrdinou. Článek v *New York Times* TAKIho v sociálních vrstvách velmi proslavil a stal se tak pro mnohé neoficiálním, byť nesprávně označeným, zakladatelem graffiti.¹⁷ Zpravodajsky podaná první zpráva o graffiti zahrnovala i ulice a okruhy působení TAKIho, ale například i ceny za náhrady škod. Dokonce se zde objevuje i částečné rozluštění TAKIho nicku v podobě adresy mladíka. Po mnoha letech se dnes již mnoho historiků shoduje na tom, že to byl právě TAKI 183, kdo odstartoval onu masivní vlnu a éru tohoto pouličního žánru.¹⁸

Řetězová reakce na sebe nenechala dlouho čekat a za chvíli byl z graffiti fenomén, který se poté z New Yorku šířil dál do zbytku světa. Graffiti, které vzniklo jako reakce jedné osoby, dostalo najednou ráz masové záležitosti. Vzniká tedy množství pouličních crews. Hlavním cílem těchto crews – a většiny writerů vůbec – byly hlavně soupravy metra a vlaků. Tento objekt si writeři nevybrali jen tak náhodou. Potagovat vlak nebo metro byla nejlepší cesta, jak co nejrychleji a nejsnadněji rozšířit svůj nick, neboli jméno. Máme zde i další z prvních zmínek o graffiti v médiích. Například ve článku z listů *The Village Voice*, mluví writer Fab 5 Freddy o tom, že writeři musí být chápáni jako antisociální element, jenž se snaží prostřednictvím graffiti vyjádřit svou osobnost a chápání světa, ve kterém žijí.¹⁹

New York city se v roce 1974 dostává do finančních problémů. Důsledkem této krize jsou zdevastované a neudržované silnice a podchody. Nepříliš pozitivní atmosféra ve městě způsobuje dozajista největší rozmach a expanzi bombingu v historii New Yorku. V graffiti scéně jde o to, abyste byli co nejvíce vidět a pokryli co největší plochu svým nickem, který může být v mnoha formách od rychlého a agresivního tagu po obří piece přes celý vagon soupravy metra. Na scéně se objevují tzv. throw-upy, jedná se o malbu sprejem, kdy se používají maximálně dvě barvy. Jsou rychlé, nenákladné a velkoplošné.

Expanze graffiti se zpomaluje začátkem 80. let a to hlavně díky situaci přímo související s životem na ulici. Obchod s kokainem a zbraněmi zažívá nebývalý rozmach. Stát zavedl přísnější a důslednější zákony, které omezující prodej sprejů. Paradoxem tohoto činu bylo jen zvýšení počtu krádeží. Dopravní podnik začal investovat větší finanční částky do zabezpečení a likvidace již vytvořených graffiti. Veřejné komunikace jsou systematictěji hlídány a celkově se všechno začíná obracet proti writerům i v následujících 90. letech.²⁰

¹⁷ Martina Overstreet, *In graffiti we trust*, Praha 2006, s. 5.

¹⁸ PEREIRA, Sandrine. *Graffiti*, Silverback Books, Inc, 2005, 26 s.

¹⁹ History of Graffiti, 1998, DEAL CIA a SPAR ONE TFP, zdroj: <http://www.daveyd.com/historyofgraf.html>

²⁰ History of graffiti, 1998, DEAL CIA a SPAR ONE TFP, zdroj: <http://www.daveyd.com/historyofgraf.html>

2. 2. 2 Vývoj v České republice

Je samozřejmé, že díky politické i sociální situaci v naší zemi byl vývoj graffiti naprosto jiný, než tomu bylo USA. V České republice se fenomén graffiti objevuje až na počátku 90. let po pádu komunistického režimu. Naše země objevovala kouzlo tohoto uměleckého stylu v době, kdy v USA graffiti zažívalo enormní úpadek. Důvodem tohoto poklesu jsou důkladnější systémy hlídání a bezpečnosti a vyřazení pomalovaných souprav metra, což mělo samozřejmě za následek negativní dopad na writery. Graffiti bylo a stále je považováno za vandalismus a dopravní infrastruktura s policií měla systémově vše pod dohledem.

Již zmiňovaná naprosto odlišná situace je v nově vzniklé České republice. Budujeme zde demokracii, a tak stará generace writerů tvoří v podmínkách, které jsou maximálně příznivé pro graffiti. Nikdo – česká policie ani justice – totiž ještě nemá zkušenosti se zásahem do veřejného prostoru v podobě graffitů, a tak v metrech a na betonových zdech, kterých bylo všude plno, graffiti žánr jenom kvete a nabírá nové členy a příznivce. Česká republika byla po revoluci a rozdělení státu plná naděje, optimismu, svobody a víry v budoucnost. Mluvíme tady o naprosto odlišných podnětech a motivačních zdrojích, než měli writeři v USA.

Ještě v tehdejší Československu se graffiti v naší zemi objevuje hned od roku 1990. Tehdy zde pár jedinců z Prahy a Ostravy, kteří měli touhu a odhodlání, začalo malovat po městských zdech. Na začátku bylo pár crews, které byste spočítali na prstech jedné ruky. Všechny spolu více či méně kooperovali. Jedni brali graffiti jako revoltu vůči společnosti, druzí jako umění ulice. Jednalo se o TOP, CSB, ZDG a BS.²¹

Postupným vývojem a prohlubováním mezinárodních vztahů se proměňuje i podoba graffiti a začíná být patrný vliv západní scény. Postupem času se crews rozrůstají o další členy a příznivce a každá crew má svého vůdce, který určuje, co a jak se bude malovat. Tento styl si snaží podrobit v celé Praze. Ten, kdo se nepřidá nebo nepodřídí stylu, se jen těžko prosadí na pražské graffiti scéně. Nově vzniklá crew NNK (Nejvíc Naštvaný Kluci) se zaměřovala na typografii, její zvládnutí a preciznost, což převzala z berlínské scény. Jednalo se o tzv. dortmundský styl. Crew se časem rozrůstají a rozrůstá se i počet jednotlivých členů. Kolem roku 2000 se již počítají na stovky. Situace se podobá „gangovému“ modelu z USA, kdy mezi sebou různé crews soutěží v počtu „pomalovaných“ vlaků, chromů atp.²²

²¹ Martina Overstreet, In graffiti we trust, Praha 2006, s. 22.

²² Martina Overstreet, In graffiti we trust, Praha 2006, s. 65.

Obrázek 4: NNK crew (Nejvíc našťvaní kluci)

Zdroj: Martina Overstreet, In graffiti we trust, Praha 2006, s. 65

Hlavní centrála graffiti scény se nacházela logicky v Praze. Menší crews a většinová scéna sídlily v Ostravě. Crews bývají uzavřeny. Nekomunikují mediálně s veřejností, jen mezi sebou, také dost možná proto, že se hodně z nich spolu zná – díky uzavřenosti scény. Crews pracují výhradně se spreji a veškerá tvorba se zabývá různým zpracování písma svého nicku nebo samotné crew. Existuje zde pravidlo, které platí již od prvopočátku, že čím víc tagů, tím větší známost v povědomí. Autor tím pádem má i vypsanější styl písma, a tím zvyšuje své postavení ve skupině.

Je to veřejný souboj mezi skupinou a společností. Tato specifická subkultura nechce znát názor okolí, i když ho pozorně sleduje. Autoři milují graffiti a tagy a dělají je hlavně pro sebe, pro svůj pocit, ukojení a pro skupinu. U ortodoxních graffiti autorů panuje veřejná shoda v tom, že graffiti není druh výtvarného umění. Vzniká zde tedy i tření mezi jedinci graffiti a street artu, jakožto jemnějšího a pragmatičtějšího syna graffiti kultury. Ortodoxní writeři z graffiti scény tak mají jasný a pádný argument – kdyby bylo graffiti vnímáno celou společností pozitivně, ztratilo by základní kameny své existence. Onen adrenalin a vzrušení

z ilegálního počinání a protestu zde vždycky byl a bude. Je to hnací motor graffiti. Bez těchto atributů by pro ně tato činnost ztratila smysl a kouzlo, možná by ji nevěnovali ani pozornost.²³

2.3 STÁT VS. STREET ART

Nutno dodat, že nárůstem zájmu a samotným progresem graffiti u nás narůstá i počet lidí, kteří do skupiny přibývají, a kteří tvoří graffiti. Kolem roku 1995 se dá tento úsek nazvat jako zlatým obdobím pro českou graffiti scénu. V těchto letech již každý věděl, co a jak která tryska dělá, jak se barvy nanáší, jak malovat a co kde zdůraznit. S nadsázkou se dá říct, že stačilo večer vzít mikinu, sprej, cigaretu do pusy a najít místo.²⁴

Nárůstem zájmu médií vznikají nové crew a přibývá daleko víc lidí, kteří se chtějí graffiti věnovat. To ovšem kazí podstatně reputaci skupinám, které si svou pozici pracně vydobily, jako byli například DSK. A co víc, mladí writeři, neznalí nepsaných pouličních zákonů, zběsile tagovali po celé Praze a nebrali ohled na nic a nikoho. S tímto jevem se dané tematiky chytají i média, která reflektují tuto problematiku v nejrůznějších zprávách a pořadech.

Tímto problémem se nezabývala jenom média, ale i samotní writeři. V roce 1995 odvysílala Česká televize rozhovor s tehdejšími ikonami ulice Ondřejem Anděrou alias Sifonem a Janem Zajíčkem alias Scarfem z TCP crew.

Již zkušenější writeři se zde pozastavují nad zběsilým tagováním ulic a hlavně památek, na které mladí writeři nebrali ohled. Sami writeři apelovali v pořadu hlavně na mladé lidi, aby neničili kulturu již vybudovanou a radši samotné činnosti nechali. Jan Zajíček alias Scarf na otázku, jak vnímá počinání neznalých writerů po Praze a následnou diskreditaci celé kultury graffiti v očích široké veřejnosti, odpověděl následovně: „*To je absolutně největší průšvih, co může být, protože to je tak strašný, že k tomu vůbec nevím, co říct. To je zničená kultura, která se už se nedá napravit. Z toho spreje už nic nedostanete, to je prostě průšvih.*“²⁵

Tato situace byla nevyhnutelná. Policie i státní organizace, které v 90. letech zaspaly vývoj pouliční scény, na přelomu tisíciletí doháněly, co se dalo. V 90. letech byla situace pro

²³ Vinachi & Bigg Boss, KMENY, Praha 2011, s. 38.

²⁴ Martina Overstreet, In graffiti we trust, Praha 2006, s. 77.

²⁵ Jan Zajíček alias Scarf, Česká televize, 1995, dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=Vz8fWbz8Cfl>

writers a celou graffiti scénu zcela bezproblémová. Střetů writerů s policií bylo skutečně pomálu, nebýt zřejmého zájmu médií o tento druh mediální senzace v české zemi, bylo by střetů ještě méně. Média k tomuto tématu přistupovala velice kladně a graffiti writers nazývala jako tzv. „umělce ulice“. Televizní dokument *Od A do Z*, natočený studenty FAMU, by se z dnešního pohledu dal jistě označit jako velice dobře zpracovaný PR projekt.

Obrázek 5: Metro, ORION

Zdroj: Martina Overstreet, In graffiti we trust, Praha 2006, s. 58

Ovlivněná veřejnost se ke graffiti chovala velice příznivě a již v této době Jan Kaláb, jakožto mládežník, po domluvě sprejoval garážové zdi v hotelu Diplomat. Z jeho slov však vyplývá, že jediné, co ho zajímalo, byly zbylé barvy z akce, které si mohl nechat. Díky těmto aktivitám, které se postupem času rozšiřovaly, i možnosti přivýdělnku writerů, kteří spolupracovali kde s kým jenom pro to, aby si mohli vydělat na nové barvy a vyrazit do ulic.²⁶

K tomuto tématu se vyjádřil i jeden z průkopníků graffiti scény u nás, Rich v knize *In graffiti we trust* následovně: „*Stříkali jsme po městě za bílého dne a kolem nás jezdili policajti, kteří si nic nedovolili, protože viděli ty kamery. My jsme se báječně bavili a ještě z toho byly peníze na spreje, což byla úplná bomba. Pak s novináři, takový ty články..., to jsme děla-*

²⁶ Martina Overstreet, *In graffiti we trust*, Praha 2006, s. 38

li ze stejného důvodu. Chtěli jsme spreje nebo peníze za ně, no. Jména tam nebyly, obličej na fotkách taky ne, tak co? A kdyby nás chytili, bylo by nám to stejně jedno... Tenkrát se to ještě bralo jinak. Mě třeba odvezli k nim a tam mi jako hrozili: „Jestli ještě jednou někde uvidíme napsaný to tvoje jméno Rich, tak...!!!“ (smích) Tak jsem začal psát jiný jméno a bylo.“²⁷

Za tímto přístupem, který také vedl k rozkvětu graffiti u nás, stálo veřejné přesvědčení, jež u nás krátce po pádu „železné opony“ vládlo. V tehdejších raných 90. letech veřejnost hleděla na policii jako nedůvěryhodnou instituci. V tehdejší socialistickém státě totiž právě policie, dříve veřejná bezpečnost, hleděla na hladký chod socialistického myšlení. K tomuto „bezproblémovému chodu“ se veřejná bezpečnost nebála použít ani násilí.

A protože policie neznala tehdy výraz nebo pojem graffiti, musely by se sankce ohýbat a posuzovat dle pravidel a kritérií minulého režimu. Právě tato shovívavost vůči kterémukoliv projevu „mládí a vzdoru“ byla důsledkem zachování si důstojné tváře této instituce v porovnání s minulostí.²⁸

Obrázek 6: Roman Týc

**Zdroj: Reflex: Video: Roman Týc zatčen. [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z:
<http://www.reflex.cz/clanek/kultura/37565/video-roman-tyc-zatcen.html>**

²⁷ Martina Overstreet, In graffiti we trust, Praha 2006, s. 39

²⁸ Martina Overstreet, In graffiti we trust, Praha 2006, s. 39

2. 3. 1 Trestní zákon

Po již zmiňovaných idylických 90. letech, která zaznamenala nebyvalý rozmach v oblastní pouliční vizuální kultuře, nastal v roce 2001 drtivý dopad v podobě zákonné novely, jež graffiti nepovažuje za přestupek, nýbrž trestní čin, který následně trestá dle zákona § 257b. V tomto zákoně se v několika odstavcích zmiňuje, že kdo pomaluje, poškodí nebo jiným způsobem znehodnotí cizí věc barvou nebo jinou látkou, bude odsouzen k odnětí svobody až na jeden rok, popřípadě peněžitým trestem. Mluvíme zde ovšem o škodě malého rozsahu. V případě škody velkého rozsahu se může trest za tento čin pohybovat až do 8 let za mřížemi. Vyšším rozsahem je myšlena škoda přesahující dva miliony korun.

Tímto zákonem se tedy stát snaží podchytit vandalství formou trestu. Z tohoto znění zákona je ovšem patrné, že má svoje nedostatky a chyby například v příkladu postříkání fasády běžnou vodou, na které následně vznikne poškození.²⁹

V roce 2009 naši zákonodárci formu tohoto zákona novelizovali a najdeme jej nyní ve formě zákona § 228, který platí od 1. 1. 2010. Zde byla novela konkretizována o nepatrné detaily prohřešku. Zákon se rozšířil o jednu kapitolu a sazba nejvyššího možného trestu se zmírnila z osmi na šest let.³⁰

2. 3. 2 Hledání kompromisu

Je samozřejmé, že míra graffiti po tomto roce opadla. Strach z trestu nejenom peněžitého, ale i trestního mnohé z umělců přiměl k jisté redukci svých děl. Díky těmto zákonům je v dnešní době již nemožné vidět kompletně posprejované soupravy vlaků či metra, jak jsme tomu byli zvyklí z 90. let minulého století. Slovy lidové moudrosti bychom mohli říct, že vše špatné je pro něco dobré. Od roku 2000 se začal rozvíjet pro nás nový styl a odrůda street artu.³¹

Volbou kompromisu se jako ideální možnost ukázalo moderování, regulování a pomyslné řízení onoho nesourodého a nepoddajného celku, jakým street art je. Legální plochy pro street art jenom rostou. Například samotná Praha nyní nabízí již desítky legálních ploch pro

²⁹ Sprayerská novela trestního zákona, Miroslav Jurman, zdroj: <http://www.epravo.cz/top/clanky/sprayerska-novela-trestniho-zakona-8119.html>

³⁰ Trestní zákoník, zdroj: <http://trestnizakonik.cz/trestni-zakonik/cast2h5.php>

³¹ History, Pasta Oner, zdroj: <http://www.pastaoner.cz/en/history>

tvorbu graffiti a street artu.³² A zdá se, že toto je ta správná cesta. Tyto cvičné zdi slouží všem lidem k sebevyjádření nebo jen trénování. Možnosti těchto zdí jsou tedy pro pouliční umělce neomezené. Nicméně se zde ztrácí onen faktor akce a vzrušení, který byl a vždy bude hnacím motorem pro writery.

Někdejší forma moderování a objasňování street artu formou diskuzí je též jednou z možností, jak komunikovat s městem a vyslechnout obě dvě strany těchto skupin. Jednu z těchto diskuzí uspořádala i Česká televize ve spolupráci s výstavou Městem posedlý. Tato diskuze měla za cíl zmíněné objasňování a hledání onoho bodu a pomezí mezi kriminalitou a uměním. Do této diskuze se zapojili Radek Wohlmuth (kurátor výstavy), Vladimír 518 (umělec), Pasta Oner (umělec), Zdeněk Lukeš (teoretik architektury), Ondřej Šefců (náměstek NPÚ), Vladana Rýdlová (produkční výstavy Městem posedlí) a došlo na témata, která aktéry rozdělovala, ale i spojovala. Mluvílo se o street artu jako termínu, kauze pomalování Nuselského mostu nebo podchodu v metru Budějovická, který Radnice městské části Prahy 4 nechala legálně vymalovat za peníze graffiti autorem, jenž vystupuje pod pseudonymem Formstorm. *„My jsme chtěli demonstrovat spolupráci s umělci, kteří malují na ulicích, a to jejich umění jsme chtěli povýšit na legální. Tahle plocha se nám zdála nejvhodnější, chodí tady hodně lidí, takže doufáme, že se to obyvatelům bude líbit,“*³³ řekla místní zastupitelka Lucie Michková.

Zajímavý na této diskuzi byl především fakt, že od tohoto výtvarného díla, které by paradoxně překonalo pomyslné bariéry, se distancovali právě umělci. Nejednalo se ovšem o stránku finanční a předem domluvenou, ale o estetickou. Kýčovitost celého projektu označil Pasta Oner za „kolotočářství“.

I když diskuze byla plná kontroverzí a rozdílných názorů, určitě má smysl a sami umělci i památkáři ji hned od začátku kvitovali.³⁴ I díky těmto přesvědčivým důkazům máme jasnou představu o tom, že média jsou v dnešních dnech skutečně nestranným zprostředkovatelem dialogu mezi městem a umělci.

³² Legální plochy, PhatBeatz, zdroj: <http://www.phatbeatz.cz/legalniplochy/>

³³ Vestibul Budějovické ožil barvami. Je tu Hrad i orloj, Martin Tajčman, zdroj: <http://www.metropol.cz/zpravy/z-prahy/video-vestibul-budejovicke-ozil-barvami-je-tu-hrad-i-orloj/>

³⁴ Diskuze: Graffiti a veřejný prostor, kreativita versus krimi, 30. října 2012, Praha, dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/201332-diskuse-graffiti-a-verejny-prostor-kreativita-versus-krimi/>

2. 4 GRAFFITI VS. STREET ART

Když mluvíme o street artu, nemůžeme opomíjet graffiti. Tyto dvě nesourodé skupiny se stejnými kořeny k sobě neodmyslitelně patří. Možná právě díky své umělecké blízkosti mají k sobě ve skutečném světě tak daleko. Graffiti writeři nesou velice těžko a obtížně, když je někdo spojuje se street artem. Epos³⁵ to komentuje následovně: „*Svoje první metro jsem namaloval v roce 1999 a tím to začalo. Spustila se lavina... adrenalin, pot, stres, paranoia, endorfin, energie, uspokojení, byl to neuvěřitelně silný zážitek, v tu chvíli jsem věděl, že tady žiju na 100 % – max.*“³⁶ Graffiti nikdy nechtělo být umění a ani jím v dnešních dnech být nechce. Je to o emocích a pocitech, které člověk prožívá. Je tam adrenalin, ale i dobrodružství. Je zde anarchie vůči systému a samotná akce. Dobývání metra, které je v dnešních dnech již nereálná záležitost, ale hlavně vlastenectví ke své crew.

Tak blízko a přitom tak daleko – tak by se dal charakterizovat vztah těchto dvou žánrů, které spolu souvisí a navzájem se proplétají, ale také v mnohém odlišují. Nejdřív si řekněme základní charakteristiky a společné prvky obou žánrů.

Street art i graffiti jsou jistou formou komunikace ve veřejném prostoru. Díla mluví za ně. Autoři vystupují pod pseudonymy, tedy tzv. nicky, kterými se podepisují a vyhýbají se tak přímé konfrontaci. Jak v graffiti tak ve street artu není nijak omezena volba nicků. Mluvíme tak o naprosté volnosti ve volbě svého jména, které následně nese odkaz děl autora.

Ulice tímto poskytuje autorovi anonymitu, která ho může přímo chránit před legislativou, nicméně jakožto autor díla je pořád snadno dohadatelný. Lidé tedy na ulicích vnímají ony přezdívky jako značky jednotlivých autorů či skupin a tyto značky si pak jednoduše přiřazují k určitým dílům. Jedná se tedy o jisté mediální šíření pomocí samotného města, které nese obsah jak názorově-smyslový, tak vizuálně-grafický.

Umění je uměním ulice, a tak veškerá komunikace probíhá právě ve městě. V posledních letech je zde ale snaha o „polidštění“ street artu pomocí přenášení děl mezi zdi galerií.³⁷

Milan Knížák se rozhovořil na adresu street artových umělců a jeho festivalu Names³⁸ v roce 2008. Tento festival byl podporován samotnou pražskou radnicí, avšak Milan Knížák

³⁵ Přední český graffiti writer, který se propracoval i ke street artu.

³⁶ Rozhovor s EPOSEM, webu festivalu NAMES, <http://namesfest.net/inc/content/content.php?content.59>

³⁷ MĚSTEM POSEDLÍ, zdroj: <http://www.mestemposedli.cz/>

³⁸ <http://namesfest.net/>

zde přirovnává pouliční umělce – jak graffiti scény, tak i street artu – k teroristům, kteří se dožadují pozornosti. Upozorňoval hlavně na to, že osoby, stojící za výtvoř, jsou anonymní a jejich identita se těžko odkrývá. Zdůrazňuje také ničivý dopad, který samotný akt umění má. Samotné graffiti umělce a celou scénu jako „měkký terorismus“. Naráží tím na anonymitu a „nepřímé“ autorství. Toto jednání pan Knížák považuje za zbabělé a nebezpečné pro společnost.³⁹

Obrázek 7: Bombing

Zdroj: 518,, Vladimír. *Bigg Boss: --vás zavede půl miliardy let daleko od vašich myslí--místo: graffiti Praha = An epic drama of adventure and exploration 2666 Praha Odyssey. Praha. Labyrint, 2006, 11 s.*

Když se zaměříme na rozdíly, které street art a graffiti odlišují, musíme si uvědomit, že street art se liší hlavně svým přístupem k pozorovatelům (nebo chcete-li divákům). Street art se snaží podat sdělení srozumitelně pro pozorovatele. Není tak vyhraněný a ortodoxní jako

³⁹ Milan Knížák, Street Art aneb špatně položena otázka, Lidové Noviny, 2008, 28. 8., dostupné online: http://www.lidovky.cz/street-art-aneb-spatne-polozena-otazka-dyt-/ln_noviny.asp?c=A080828_000004_ln_noviny_sko&klic=227268&mes=080828_0.

graffiti, které si na srozumitelnosti jenom pro určitou skupinu lidí zakládá. Můžeme tedy tento jev nazvat i tak, že street art má diametrálně jinou cílovou skupinu než právě graffiti. Po vizuální a obsahové stránce jsou graffiti něco jako arabské písmo pro Evropana. Tedy stěží k přečtení.

Street art vnímá tyto tendence a aspekty počínání a snaží se pracovat jak se srozumitelností, tak s mírou vandalství, které je při graffiti užíváno ve velké míře. Street art používá známé jazyky, názory, citace a pohrává si s významy slov, či názorovým přesvědčení. V nejideálnějším případě do veřejného prostoru vstupuje daleko citlivěji a umírněněji než právě graffiti.

Obrázek 8: 3D instalace, Point, Jan Kaláb

Zdroj: POINT shop: Katalog k výstavě Point shop. Praha: Třafačka, 2008.

Máme zde tedy dva odlišné světy. Jeden svět, který si zakládá na adrenalinu a revoltě, a uplatňují se zde živelné a tvrdé postupy v zasahování ve veřejném prostoru. A svět, který se snaží předávat určité sdělení kultivovanější a umělecky zkratkovitou formou. Tyto aspekty vedou k občasným konfrontacím právě mezi těmito dvěma světy. Musí se však podotknout, že poznámky o protější straně adresují převážně lidé z graffiti scény. Writeři vyzdvihují svá díla a jsou zastánci tzv. „větší revolty“ a živelnosti v ulicích.

Když se na tento fakt podíváme z druhé stránky, street artoví umělci příliš nehýří kritikou na stranu writerů, ačkoliv by zde dozajista byla spousta prvků graffiti, které by se daly

zpochybnit nebo rétoricky zjednodušit. Například jeden z brněnských writerů, který se shodou okolností postupem času propracoval ke street artu, Skunk⁴⁰ uvádí v článku z roku 2009, že jeden z argumentů konfrontace může být i ona instalace objektu. Instalace totiž nezabere tolik času jako vytvoření samotného graffiti piecu, a tím pádem v očích writerů toto dílo klesá na ceněné hodnotě. Writer tedy podstupuje daleko větší riziko než pouliční umělec. Ano, je tomu tak, tento fakt se nedá zpochybnit, pokud mluvíme pouze o jednom segmentu street artu. Ve zkrácené formě je zde názor, že čím větší riziko, tím lepší dílo.⁴¹

Nebojácná soutěživost mezi těmito dvěma světy má za následek i velice krátkou dobu životnosti některých děl z řad pouličních umělců, na niž upozorňuje neadresně i Skunk ve svém článku. Něco strhnou jejich odpůrci a něco si vezmou s sebou zase jejich fanoušci jako sběratelský kus.

I přes společnou minulost se v současné době najdou velmi vyhrocené vztahy těchto dvou skupin.

2. 5 VÝRAZOVÉ PROSTŘEDKY STREET ARTU

Street art díky své volnomyšlenkářské povaze využívá všem možných technik a přístupů k docílení určitého smyslu díla a vzkazu, který zprostředkovává společnosti či blízkému okolí. V technice umístění, namalování či posprejování se meze nekladou. Pouliční umělci využívají všechny techniky, které snad lidstvo zná. Od klasické malby až po moderní fixy, které jsou výdobytkem dnešní společnosti. Vše má ale své kategorie. Nejdůležitějšími pilíři street artu jsou samolepky, plakátování, různorodé instalace, šablony nebo i malba.

2. 5. 1 Stickers

Stickers tedy tzv. samolepky byly okamžitě u zrodu street artu u nás kolem roku 2000, kdy je začal používat Pasta Oner. Do samolepek můžeme zařadit obrázky, grafiku, ale i třeba prezentaci vlastní osoby nebo loga. V dnešních dnech je již samolepka naprosto běžnou zále-

⁴⁰ Graffiti writer a street art umělec.

⁴¹ Skunk, Graffiti versus street art, dostupné online: <http://www.fotolog.com/skunkills/60302633>

žitostí u pouličních umělců a naprostou samozřejmostí u každé tiskárny. Dostupnost materiálu je tedy více než snadná.

Odolnost samolepky vůči okolním vlivům veřejného prostoru je jedna z největších. A to je pro street art jeden z nejdůležitějších faktorů. Vydrží dostatečně dlouho dobu a prezentuje patřičné téma. Samolepky můžeme vidět i jako samotné podklady pro grafiku nebo koláže, které umělec zamýšlí.

Samolepky můžeme zařadit mezi přední komunikační prvky street artu i mezi nejjednodušeji aplikovatelné prvky. Díky tomuto faktoru a také díky velice přijatelné ceně, pokud si tedy umělec samolepky nevyrábí sám v dílně nebo ateliéru, můžeme konstatovat, že je i nejrozšířenější formou komunikace.

Je ovšem velice důležité rozlišovat samolepky a plakáty nebo 3D instalace, které se také lepí. Ovšem výroba, aplikace a celá akce umístění předmětu vypadá i v konečném výsledku úplně jinak.

2. 5. 2 Posters

Jedná se o formu propagace pomocí plakátů nebo materiálů, které z plakátové formy vychází, ale třeba se jim vůbec nemusí ani podobat. Je to náročnější forma než lepení samolepek – hlavně díky své velikosti. Je však daleko účinnější při komunikaci s veřejností. Jedná se o tzv. wheatpasting, kdy se po následném tisku či malbě na papír používá při aplikaci škrobové lepidlo, které běžně najdete v drogerii. Tento druh komunikace je velice oblíbený hlavně v zahraničí. U nás se tomuto stylu věnuje hlavně Pasta Oner, který si vlastnoručně každý plakát vyrábí ve své dílně. Velice oblíbenou technikou Pasty Onera je sítotisk.⁴²

U této techniky je lepší použití měkkého papíru pro účel snadnosti manipulace a aplikace. Častým oblíbeným artiklem bývá tzv. balicí papír, který je pro tento druh exprese ideálním řešením. Papír se může potisknout nebo ručně pomalovat, vytvořit obrysy nebo zachovat formát. Fantazie zde hranice neklade. Častým jevem jsou i plakáty, které tiskárna nemůže pojmout, a proto umělec často sáhne, stejně jako reklamní agentury a tiskárny, k rozdělení objektu na více menších částí, které následně pospojuje až na místě určení.

⁴² History, Pasta Oner, zdroj: <http://www.pastaoner.cz/en/history>

2. 5. 3 Objekty a Instalace

Jedná se o instalaci produktu, který vyčnívá do prostoru nebo v něm hraje prvotní roli. 3D objekty jsou tvořeny z různých materiálů, ale nejoblíbenější pro svoji lehkost a snadnost instalace je polystyren, který nese z jedné strany zprávu a z druhé strany se za použití lepidla připevní k danému materiálu. Jako jeden z prvních, kdo si oblíbil 3D objekty a jejich aplikaci ve městě, byl Point, který neustále rozvíjel jeden druh svého nicku do různých forem a instalací. Point se nevyhnul zdem, rozbitým ulicím, ale ani například telefonním budkám.

Velkým fenoménem byly v Česku i zubní pasty Pasty Onera, které, jak sám s nadsázkou přiznává, už v dnešní době nenajdete, jelikož zmizí rychleji, než je někdo stačí nainstalovat. I tento fakt nasvědčuje tomu, že pouliční umělci jsou velice oblíbeným artiklem v dnešní době a společnosti.⁴³

Obrázek 9: Franz Kafka, ESCIF (ES)

Zdroj: KLÁRA VOSKOVCOVÁ – RADEK WOHLMUTH – VLADANA RÝDLOVÁ. *MĚSTEM POSEDLÍ: Katalog k výstavě*. Praha: Taktum s. r. o., 2012

⁴³ Pasta v Peep Show, zdroj: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/137656-pasta-v-peep-show/>

2. 5. 4 Malba

Malba je jeden z nejstarších a nejnáročnějších metod techniky nejenom street artu, ale i samotného umění. Jedná se o nejstarší a nejpřirozenější techniku při komunikaci médiiem od historických nástěnných maleb v jeskynních Lascaux.⁴⁴ Nástěnná malba patří z hlediska historie také k nejvýznamnějším komunikačním prostředkům, a proto je zajímavé sledovat dnešní umělce, kam až posouvají tuto techniku.

Umělec pracuje pomocí techniky štětce, spreje, válečku či jiného předmětu a barvy, kterou nanáší na daný materiál. Tato technika je naprosto svobodná a bez omezení ze strany materiálu. V zahraničí pro tuto odrůdu vznikl název mural art, což v překladu odkazuje na fresky a velké formáty nástěnných maleb z historie.

Ačkoliv se může zdát, že je to obráceně, figurativní malba prostoupila do ulic až po typografické části graffiti. Písmo začaly doprovázet figurativní postavy a charaktery, které se později přeměnily v samostatnou disciplínu. Mnoho umělců tvoří jak abstraktní malbu, tak velice realistickou malbu, což je velice zajímavý poznatek, jelikož u většiny z nich výrazová technika není klasická malba štětcem ale sprejem.⁴⁵

Pracovat v dnešní době na mural art, je ovšem dosti obtížné. Tím, že se jedná o nejnáročnější a časově nákladnou techniku, vidíme těchto děl v naší zemi skutečně pramálo. I tak se ovšem najdou organizace, se kterými v dnešní době umělci spolupracují a které dokážou vyjednat i 30 metrovou zeď za účelem propagace street artu nebo výstavy s ním spojené.

Mezi tento „těžký kalibr“ je často angažován již zmiňovaný Pasta Oner nebo Point, kteří velké formáty již v dnešních dnech zvládají s velkou grácií. Mezi další umělce, kteří si troufnou na velkoplošné zdi městských ulic, jsou Tron nebo Xdog, jejichž díla jsou k vidění na nádraží Na Knížecí; velkoplošná zeď na Národní třídě nebo formát, jenž vyhrál mediální anketu na idnes.cz o nejlepší dílo výstavy Městem Posedlí, který se jmenuje „Choose to be happy“ a jeho autorem je Pasta Oner, na Dejvický.⁴⁶

⁴⁴ http://www.lascaux.culture.fr/#/en/02_00.xml

⁴⁵ 1000 ideas for graffiti, CAMPOS, Cristian, Beverly, Mass, 2010, s. 127

⁴⁶ Anketu o nejhezčí dílo street artu vyhrála malba na domě v Dejvicích, zdroj: http://praha.idnes.cz/mestem-posedli-anketa-0ug-/praha-zpravy.aspx?c=A121101_160017_praha-zpravy_ab

2. 5. 5 Stencils

Stencil je technika stříkání sprejem určitého motivu přes šablonu. Tato technika je velice oblíbená u street art umělců, jelikož se opět jedná o velice jednoduchou, rychlou a hlavně účinnou formu sdělení. Jako materiál k šablonám se používá hlavně karton, který je tvrdý, ale zároveň ohebný. Lze jej snadno přenášet a odolá barvě, takže se nerozteče nebo neponičí. Přes takto vzniklou šablonu se stříká přímo na zeď. Tato technika je velice podobná technice sítotisku, který funguje na stejném principu. Stejný princip i podobná výdrž materiálu ke zpracování. Motivy se mohou opakovat, nebo barevně obměňovat. Tato technika je díky kartonu a řezáku finančně dostupná záležitost. Celosvětově nejvýraznější postavou, která má v oblibě šablony, je Banksy, který si tímto podmanil nejenom ostrovy, ale i celý svět.⁴⁷

2. 6 ZVÝRAZNĚNÍ POMOCÍ SPONZORINGU

Street art je druh umění, který si zakládá na tom, že komunikuje právě ve veřejném prostoru. Mediální zvýraznění jedinců za pomoci sponzoringu institucí, skupin či jednotlivců pomáhá mnoha začínajícím a mladým lidem k pomyslnému vyšplhání se na vrchol uměleckého nebe. Tato forma sponzoringu dává lidem příležitost pracovat na projektech, které by za normálních okolností byly finančně nedostupné, či na zdech, které by nebyly nikdy přístupné k pomalování. Že se dá komunikovat i jinak, nám ukázaly i skupiny jako ZTOHOVEN. Tento fakt je právě to nejpřitažlivější na celém uměleckém žánru, ale také to nejtěžší, a to po stránce psychické, fyzické, tak i finanční.

2. 6. 1 BU2R

Díky tomuto mediálnímu diskursu na sebe komerční sféra nenechala dlouho čekat. Díky projektům jako je BU2R od skupiny Budweiser, která na všech sponzorovaných akcích prezentuje své logo, mají lidé od roku 2007 možnost poznávat veřejný prostor, chápat ho a začleňovat se do míst, ve kterých se pohybuje dennodenně každý z nás.

⁴⁷ Marcus Fairs, Banksy, in: Design 21. století: nové ikony designu: od masového trhu k avantgardě, Praha 2007, s. 377

Obrázek 10: BU2R logo, malba Honet (FR), Meet Factory

Zdroj: KLÁRA VOSKOVCOVÁ – RADEK WOHLMUTH – VLADANA RÝDLOVÁ. *MĚSTEM POSEDLÍ: Katalog k výstavě. Praha: Taktum s. r. o., 2012*

Skupina BU2R za několik let svého působení na poli veřejného prostoru pomohla mnoha umělcům a skupinám s realizací projektů, výstav nebo - byť jenom samotné veřejné komunikaci - k nápravě reputace pouličního umění. Mezi tyto projekty patří například již zmiňovaná kniha od Vladimíra 518, která nese jméno KMENY nebo dále KomiksFest!, Modul Acuo, FAGani – FESTIVAL ANIMOVANÉHO GRAFFITI nebo GIRL POWER – výstava v galerii Třafačka zaměřená převážně na ženskou část graffiti scény.

Pro umělce je jistě toto podstatně snazší cesta, kterou také hojně využívají během posledních let ve svůj prospěch.

„BU2R je originální projekt Budvaru, který vznikl na podporu původních a originálních městských kulturních projektů. BU2R se soustředí na městskou kulturu, kterou sleduje a reflektuje, s důrazem na původní a originální tvorbu napříč různými generacemi umělců.

Vážíme si originálního postoje, tak jako naše pivo tvoří zcela jedinečný a původní přístup, bez kompromisů s maximální pozorností. Stojíme právě proto za těmi, kteří preferují tuto cestu, mají vizi a jasný plán, za těmi, kteří chtějí přinést něco opravdu nového a svého.

Zajímá nás Urban Culture neboli umění, které je formováno městským prostředím a dotýká se hudby, filmu, poezie, vizuálního umění, či divadla. Chceme být spojovacím článkem mezi originálním nápadem a realizací, podpořit umělce, kapely a umělecká sdružení. Vytváříme audiovizuální obsah a zároveň umíme přiblížit toto jedinečné umění širším masám a pomoci tak jeho autorům. Naším cílem je přinést produkční zázemí, které pomůže autorům realizovat vybrané originální projekty.“⁴⁸

Obrázek 11: Video, WALL TO WALL Praha, Nick Zipper

**Zdroj: Wall to wall Praha. WALL TO WALL [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z:
<http://www.bngr.cz/wall-to-wall-praha-1-video/>**

⁴⁸ Budweiser BU2R Urban Projects, BU2R, zdroj: <http://www.bu2r.cz/>

2. 6. 1 WALL TO WALL

Jako další z projektů na podporu street artu ve městech – a hlavně asi nejčerstvější k dnešnímu datu – se pohybuje akce, která nese název WALL TO WALL. Jedná se o celosvětový projekt a v dnešních dnech se uhnízdil právě v Praze. Hlavním sponzorem je obuv Converse, která tímto netradičním mediálním produktem prezentuje svou značku, která je vždy umístěna v podobě loga ve výtvarném díle.

Autory české stanice WALL TO WALL byli zvoleni umělci Nick Zipper a Lukáš Pavlíček, umístění pak připadlo stanici metra Vltavská u The Chemistry Gallery, která je též sponzorem tohoto projektu, a Smíchovskému nádraží.⁴⁹

⁴⁹ Wall To Wall Praha, zdroj: <http://www.bngr.cz/wall-to-wall-praha-1-video/>

PRAKTICKÁ ČÁST

3 CÍL PRÁCE

Cíl práce má dvě důležité roviny. Zaprvé zkoumá vztah médií a street artu jako celku. Při bližším zkoumání se v tomto vztahu zaměří na medializaci a oblibu, popřípadě mediální odezvu na daná témata. Další důležitý cíl práce je samotný vliv a evoluce street artu, za nevědomého, či vědomého ovlivňování, popřípadě řízenou spoluprací. Další sekundární cíle práce vyplynou samy ze zvolené formy výzkumu jako například členění a odlišnost názorů uměleckých generací, vize a budoucnost street artu či samotné vnímání určitých a specifických pojmosloví.

K dosažení daných cílů je zvoleno více druhů výzkumu. Nejdůležitějším a nejhloubkovějším je rozhovor s umělci. Ať už s těmi, kteří jsou již v našich končinách uznávanými, nebo naopak rozhovor s umělci, jež na scéně pouličního řemesla teprve začínají. Následně přijde na řadu analýza medializace jednotlivých osob nebo skupin, které jsou zaznamenány ve sdělovacích prostředcích. Analýza každé zprávy ve smyslu pozitivního, či negativního naplnění informace.

4 HYPOTÉZY

Hypotézy slouží jako odrazový můstek k zodpovězení důležitých otázek vůči hlavnímu tématu této práce. Hypotézy jsou nastíněny v takové formě, aby jasně vyplynulo, zda se díky výzkumu potvrdí, či vyvrátí. Budeme si tedy pokládat základní a pragmatické otázky, které budou korespondovat s tématem práce. Bude se jednat o pomyslný trojúhelník, ve kterém budou hrát hlavní roli média, umění a v poslední řadě i společenské vnímání street artu a jeho podkategorie. Co jsou pro umělce média, jak je vnímají nebo jak média nahlíží na novodobé umění. Hypotézy, jakožto nastínění možných pravd, zabírají široký, přesto specifikovaný okruh témat, které jsou nezbytné pro obhajitelnost praktické části. Hypotézy nejsou nikterak specificky členěny, ovšem hloubkově založeny.

Hypotéza č. 1: Umělci si neuvědomují vliv médií na svoje díla.

Hypotéza č. 2: Média se nevědomě odráží v umění, konkrétně pro street art je to velice důležitý zdroj inspirace.

Hypotéza č. 3: Starší a zkušenější umělci jsou k médiím pozitivněji nakloněni než mladší věková kategorie, která je odsuzuje.

Hypotéza č. 4: Graffiti scéna se – na rozdíl od té street artové – radikálněji vyhrazuje ve svých postojích a odpovědích.

Hypotéza č. 5: Vyjadřovací prostředky umělců mladší věkové kategorie se liší od starších umělců na základě jejich zkušeností s veřejným prostorem a společností.

Hypotéza č. 6: Média mají vliv na veřejné mínění o street artu.

Hypotéza č. 7: Postoj médií je z pohledu umělců ke street artu pozitivní, nicméně nedoceněný.

Hypotéza č. 8: Mladší umělci jsou ve svém uměleckém projevu radikálněji vyhraněni, oproti starší generaci.

Hypotéza č. 9: Česká republika, v porovnání se světem, v umělecké formě street artu zaostává.

Hypotéza č. 10: Vliv médií na street art je pozitivní.

5 METODIKA

K průzkumu bylo vytvořeno několik variant a verzí otázek pro rozhovor s jednotlivými členy street art kultury. Jedná se především o verze standardizované, kde jsou kladeny základní otázky směřující k tématu práce a následně okruh otázek, které jednotlivě souvisí s každým jednotlivým umělcem v jeho osobité formě a vypovídají o jeho životní cestě a zkušenostech.

Rozhovory jsou vedeny hloubkově, ve formě až několika desítek otázek. V praxi jsou doplněny ještě o podotázky, které vyplynou z rozhovoru a konkrétního názoru umělce. Všechny otázky jsou formulovány ve stejné podobě, popřípadě ve stejném pořadí, pro zajištění maximálně hodnotného výsledku výzkumu. Tato forma, množství a detaily, jsou důležité pro uspokojivé zkoumání faktu v praktické části. Bez těchto hloubkových detailů se jinak ztrácí pojem a jádro problému, o který je v této práci usilováno.

V první standardizované všeobecné části jsou otázky kladeny plošně, bez nároku na detaily. Je zde hledání postojů a názorů na široký okruh jednoho specifického tématu. Otázky směřují k primárním tématům práce, tedy postoje a vnímání street artu, médií a jejich vzájemného vztahu. Pro konkrétní a detailnější zjištění problému, je v následné části využita jedna mediální kauza, která je názorným příkladem pro další zkoumání problému. V první části je celkem pět otázek a dotazovaný po celou dobu není nikterak ovlivněn ze strany tazajícího.

V druhé, konkrétní části, kde jsou otázky kladeny převážně díky znalosti historie jednotlivého umělce, se okruhy témat zabývají právě již specifickými problémy, každého jednotlivce. Jsou zde otázky týkající se historie žánru z pohledu umělce, progres jednotlivých odrůd street artu, jejich působení, snášení a v neposlední řadě i již zmiňovaná mediální kauza, která vede k možnému rozluštění hlavního problému tématu práce. Tato otázka je vnořena, jako základní pilíř rozhovoru, který se snaží obeznámit s problematikou a popřípadě s jejím řešením.

V rozhovoru jsou kladeny i otázky, které záměrně nekorespondují s tématem, pro odlehčení rozhovoru a uvolnění v otázkách odpovídajícího. Z tohoto pohledu se jedná především o psychologický proces, ve kterém je snaha o maximální autentičnost odpovědí, pomocí maximální otevřenosti zpovídání. Záměrně zde také nepadá přímá otázka na všeobecný vliv

na street art. Tato otázka by se mohla nabízet jako jednoduché řešení problému, nicméně právě přímé dotázání může mít v odpovědi nepravdivou, nebo zkreslenou odpověď z pohledu dotazovaného. Proto jsou otázky kladeny v širokém okruhu a hlavně pouze v nepřímém náznaku k problematice této části.

Otázky pro daný rozhovor jsou tvořeny po přezkoumání historických faktů a samotné praxe, kdy byla pro uspokojivé výsledky potřeba v první řadě infiltrace do dané a konkrétní subkultury.

Další část praktické části je hledání mediálních spojení mezi pouliční kulturou a její následné rozebrání ve formě popisu ze strany umělců a médií. Pro zkoumání objektu je zvolen web veřejnoprávní televize s širokou databází, která sahá až do února roku 2005. Máme zde tedy jedinečnou databázi a možnost zjištění veřejného mediálního povědomí pomocí jednoduché analýzy článků spojených se street artem, popřípadě hledání a zkoumání pozitivních a negativních reakcí médií na pouliční kulturu a její zásah do společenského a veřejného prostoru. Zaměření této části zkoumá také zajímavý odklon přesouvání street artu z ulic do galerií a její medializaci, popřípadě její postoj k jednotlivým druhům street artu, konkrétně k nejagresivnější formě exprese, tedy graffiti.

Kromě mediálních kauz se tato část práce zabývá také jednotlivými a hlavně nejvýraznějšími umělci v České republice a jejich obrazem v médiích, pozitivně, či negativně laděnými zprávami o jejich tvorbě a samotným nahlížením na jejich životní cestu. Pro detailnější a hlavně objektivní zjištění faktů se zkoumání medializace osob bude pohybovat na bázi veřejnoprávních a soukromých médií. Kromě medializace jsou zde uvedena i historická fakta každého jednotlivého umělce.

Primární cílová skupina výzkumu je česká umělecká subkultura. Konkrétně aktivní umělci, muži ve věku 25–35 let, kteří jsou mediálně vzpomínáni. Pro maximální a kvalitativní širší odpovědi na otázky jsou zkoumány i sekundární skupiny. Tedy nikoliv generace již úspěšné, ale ty právě začínající, konkrétně muži od 18–25 let, kteří nemají ještě zkušenost z mediální sféry.

6 VÝSLEDKY VÝZKUMŮ

Rozhovory, postavy a jejich medializace. To jsou hlavní zásadní body kapitoly. K tomu, abychom docílili tíženého výsledku, jasné odpovědi na danou otázku práce, je zapotřebí problém zkoumat z vícera úhlů. Tedy jak z úhlu mediálního, tak z úhlu uměleckého.

Výsledky výzkumů medializace různých uměleckých postav zde staví do jasného světla pár vyvolených, kteří se stali i pomyslnými mediálními symboly české scény. O tom, že je scéna daleko širší a komplexnější, je myslím z teoretické části zcela zřejmé. Není se ovšem čemu divit. Umělců, kteří umí pracovat s médií a vlastní osobností jako pracovní značkou, je skutečně pomálu.

Vesměs se tedy jedná o bývalé writery, kteří se postupem času propracovali buď ke street artu nebo jiným uměleckým směrům, které zajišťují určitý druh komerčního úspěchu, a tedy i jistého životního standardu, který si dokážou pomocí své činnosti udržet. Jedinou výjimkou je skupina ZTOHOVEN, jež ve své historii vždy zcela popírala veškeré komerční aktivity. Ovšem poslední projekt této skupiny hovoří o obratu, popřípadě lehké změny úhlu pohledu členů skupiny.

Krom medializace se výzkumy zabývají také hloubkovými rozhovory, které jsou kompletně zpracované v přílohové části. Pro kvalitativní část výsledků jsou vybrány zásadní otázky a odpovědi daných umělců, kteří se dělí na mladší a starší generaci. Hledání vlivu médií není tedy zaměřeno jenom na již úspěšné, ale i začínající umělce. Věkové rozmezí je v horizontu 10 let.

Pro výzkum je zde vzpomenuto 6 zásadních otázek, které se mohou doplňovat o různé podotázky, které vyplývají a korespondují s odpovědí dotazovaného. Na konkrétní otázku vlivu médií jasně navazuje pozitivní odpověď, kterou umělci popisují, spíše jako vliv všeobecný, nikoliv však konkrétní. K této odpovědi ovšem umělci – při dotázání se na konkrétní mediální kauzu – předchozí odpověď zcela popřeli a nepotvrdili, protože samotný vliv sami nevědomě popsali a potvrdili. Konkrétně Zdeněk Řanda, jakožto přímý účastník kauzy, zcela jasně potvrdil vliv na určitou sociální subkulturu umělců.

6. 1 VÝRAZNÉ MEDIÁLNÍ POSTAVY NEBO SKUPINY

Při zkoumání mediálního povědomí v internetové databázi České televize o street artu, se zobrazilo 1 280 odkazů za pouhé 0,17 sekundy. Jedná se tedy o 1 280 zmínek street artu za 8 let. Za těchto několik let se o street artu vyvinulo jisté mediální povědomí. V tomto odvětví jsou nejčastěji zmiňovaná jména Point, Pasta Oner, Tron, Vladimír 518 a v neposlední řadě i skupina výtvarníků, kteří nesou jméno ZTOHOVEN.

Pro bližší představu, o koho se jedná, jsou zde vzpomenuty stručné popisy jednotlivých umělců, stručné životopisy a jejich aktivity ve společenské a mediální sféře.

6. 1. 1 Jan Kaláb

Jan Kaláb alias Point, Cakes nebo Splash. Jan Kaláb je velice výrazná, ne-li nejmáselnější, postava české výtvarné pouliční scény. Bývalý člen graffiti DSK crew. Jeden z mála skutečně kvalifikovaných umělců. Z této oblasti pouličních writerů se jedná o absolutně prvního člověka, který vystudoval Akademii výtvarných umění v Praze. Studoval nejdříve pražské Vysoké školy uměleckoprůmyslové a následně Akademie výtvarného umění s titulem magistr. Ulici povznáší na umění.

Jan Kaláb, krom jedinečnosti v titulu, nabývá originality a experimentátorství také na ulici se smyslem pro monumentální umělecké vyjádření. Originalitu získává také jako jeden z prvních autorů na poli 3D objektů instalovaných do ulic města i galerií. Svá díla vystavuje po ulicích i galeriích nejenom v Praze, ale i v Berlíně, New Yorku nebo švédském Göteborgu.⁵⁰ Jeho stylem se postupem času vykristalizovala geometrická abstrakce, která na street art scéně prozatím nemá konkurenta.⁵¹ Mediálně činný, krom galerijních výstav, hlavně díky spolupráci se skupinou ZTOHOVEN; účasti v dokumentárním filmu Trafáčka – Chrám svobody, který časově mapuje umělecký squat po dobu několika let.⁵² Mimo jiné Jan Kaláb spolupracoval i se Zdeňkem Řandou alias Pasta Oner, se kterým měl pořad o street artu na rádiu Wave.⁵³

⁵⁰ Petr Volf, Katalog k výstavě POINT SHOP, Praha 2008, s. 19

⁵¹ MĚSTEM POSEDLÍ, zdroj: <http://www.mestemposedli.cz/#point>

⁵² Trafáčka – Chrám svobody, dokumentární film, 2011, Praha, dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10294553865-trafacka-chram-svobody/>

⁵³ Dereck Hard, STREET KIDS, Praha, 2012, s. 30

Obrázek 12: Křížení planet, Jan Kaláb

Zdroj: SRP KALÁB, Jan. *Kaláb 33: křížení planet: výstava obrazů, Třačka, Praha, červen 2011 = planets crossing : exhibition of paintings, Třačka, Prague, June 2011.* [Praha: s.n.], c2011, 5 s.

Jak hodnotí Pointovu činnost Petr Volf, výtvarný kritik, umělec a člen vědecké a umělecké rady Fakulty umění a architektury TU Liberec: „*Jak Kaláb napsal do levého horního rohu graffiti na zdi v zatáčce Chotkovy ulice v Praze, na jednom z nejluxusnějších míst, dobře viditelném zvláště z tramvají č. 18, 22 a 23: „Když chci, tak se neptám, jestli můžu.“ Tohle sebevědomé, až arogantní prohlášení se mi vrylo svou bezostyšností do paměti.*

...

Jan Kaláb má sebevědomí. Zároveň toho spoustu umí. Jeho důvěra v to, co dokáže, vychází nejenom z vědomí vlastních kvalit, z nepopíratelného talentu, ale je také podložena výsledkem respektovanými doma i v zahraničí. Nespolehá se na ojedinělé tvůrčí pokusy, po

*nichž následují dlouhé pauzy. Tvrdě pracuje na tom, aby byl vidět a aby se stal – pokud možno – nejlepším. V důsledku to znamená, že umění dává všechno. Ziskává pak sebevědomí v tom nejlepším slova smyslu. Jsme rád, že je tady někdo takový.*⁵⁴

6. 1. 2 Michal Škapa

Michal Škapa alias Tron, 2Rock nebo Key. Český umělec, který se propracoval na přední českou street art scénu teprve před pár lety, i když jako writer působil na ulicích již od 90. let. V tomto období Michal Škapa působil hlavně jako writer ve skupině DSK.⁵⁵ Postupem času se Michal Škapa propracoval k vlně expresionistického uměleckého cítění. Svou technikou míšení různých stylů malby, spreje a dalších prvků dostává jeho tvorba osobitý charakter. Mediálně činný, krom galerijních výstav, hlavně díky krátkým sekundovým sekvencím z dokumentárních filmů *Třafačka – Chrám svobody*⁵⁶ a *Česká RAPublika*.⁵⁷

Michal Škapa si prošel mnoha formami graffiti i street art. Propracoval se od primitivismu, tzv. pixação, přes pop-artovou ironii, až k abstraktním plátnům, které i v posledních měsících v jeho tvorbě převládají. V jeho dílech se objevuje i opakující se element, konkrétně postavička spreje, který je jakési zesměšnění a nadsázka revolty spjaté s graffiti scénou. Známé jsou také jeho skulptury tvořené z prázdných plechovek od sprejů. Po vyprázdnění je pomyslně recykluje v dalším realizovaném díle.

Michal Škapa, jako jeden z mála pouličních umělců, se nebojí přenést svá díla z ulice do galerií. Michal Škapa alias TRON má již realizovaných řadu výstav, mezi kterými je i jedna z EXPA 2010 ze Šanghaje, kde vytvořil futuristickou vizi města budoucnosti.

Mimo jiné jste Michala Škapu mohli vidět také na jeho sólových nebo společných výstavách *00 nic*, *Ode zdi ke zdi*, *Can you dig it?*, *Shot when you can* nebo *Městem posedlí*.

Michal Škapa také okrajově pracuje na časopisech *Free Magazine* a *Upstream*, obalech CD nebo designových plakátech a vstupenkách na kulturní akce.⁵⁸

⁵⁴ Petr Volf, Katalog k výstavě POINT SHOP, Praha 2008, s. 18

⁵⁵ Michal Škapa aka TRON – *Ode zdi ke zdi*, Phatbeatz, zdroj: <http://www.phatbeatz.cz/michal-skapa-aka-tron-ode-zdi-ke-zdi>

⁵⁶ *Třafačka – Chrám svobody*, dokumentární film, 2011, Praha, dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10294553865-trafacka-chram-svobody/>

⁵⁷ Česká RAPublika, dokumentární film, 2008, Praha, dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=sOCAb17sVpc>

⁵⁸ Michal Škapa, The Chemistr Gallery <http://www.thechemistry.cz/artists/michal-skapa/>

6. 1. 3 Vladimír Brož

Vladimír Brož alias Vladimír 518. Narozen v roce 1978. V nynější době hlavně ilustrátor, grafik, multimedialní umělec, ale i rapper na poli hudby se skupinou PSH (Peneři strýčka Homeboye), zakladatel labelu a vydavatelství BIGG BOSS a v neposlední řadě i autor, který se podílel na knihách 2666 / Praha Odyssey, KMENY nebo MĚSTO=MÉDIUM. Vladimír Brož mimo jiné vytvořil série multimedialních scénografií pro divadelní skupinu TOW a společně s Ondřejem Anděrou ze skupiny WWW a Davidem Vrbíkem buduje audiovizuální projekt nazvaný SPAM.⁵⁹ Mediálně činný hlavně díky autorské produkci knih KMENY a MĚSTO=MÉDIUM, které jsou mapovány v nejrůznějších rozhovorech.⁶⁰

Když ale zmíníte jméno Vladimír 518 na graffiti scéně, každému se hned vybaví autorita z 90. let, člen graffiti crew NNK (Nejvíc Naštvaní kluci) a učitel a ochránce stylu, který rozvíjel a vyučoval celé město ve squatu Ladronka.

Obrázek 13: Kool B, Vladimír Brož

Zdroj: Martina Overstreet, In graffiti we trust, Praha 2006, s. 183

Po letech strávených na ulicích malováním se Vladimír 518 pokusil zúročit své zkušenosti v podobě pedagogického systému, kterým chtěl pomoci mladé generaci writerů naučit se

⁵⁹ KMENY, Vladimír 518, Praha 2012, s. 514

⁶⁰ Kultura.cz, Vladimír 518, Město=médium, 16. 12. 2012, dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1183619616-kultura-cz/212562228000039/obsah/235449-vladimir-518-mesto-medium/>

a ovládnout ulice. Komunikace v rozporu s tvrdostí skupiny NNK, kterou byla v 90. letech tak proslulá.⁶¹

Zpočátku nahodilá setkání Vladimíra s mladými writery nesla postupem času své ovoce a za chvíli se „vyučování“ ve squatu neřeklo jinak než „škola“. Z Vladimíra, tehdejšího drsného writera ulice, se stal příkladný učitel, který nikoho nevyhodil, ba naopak se snažil pomoci i lidem, u kterých věděl, že nemají šanci obstát v konkurenci ulice.

Obrázek 14: Style keeper, Vladimír Brož

Zdroj: Martina Overstreet, In graffiti we trust, Praha 2006, s. 179

Své pedagogické počínání Vladimír komentuje následovně: *„Někdy přišlo pět kluků, někdy dvacet. Za dva roky mi jich prošlo rukama tak padesát. Celou tu dobu jsem se jim snažil vštípit, že stejně, jako se na výtvarné škole učí nejdřív kreslit ruku, pak figuru, pak portrét a tak dále, tak i v graffiti musíš začít od základu, což znamená zvládnout běžný typy písma. Teprve od toho se začíná odvíjet tvoje vlastní kreativní cesta. Pak se tím člověk konečně může ohánět: „Já mám svůj styl a vy držte hubu!“. Učil jsem je, že tohle říct něco stojí. Že to není jen tak a že to není možný tvrdit po půl roce diletantského malování. Tohle byl cíl té moji školy.“*⁶²

⁶¹ Martina Overstreet, In graffiti we trust, Praha 2006, s. 65

⁶² Martina Overstreet, In graffiti we trust, Praha 2006, s. 144

Vladimír Brož je po sebeuvědomění a odchodu ze scény přesvědčen, že graffiti kultura je již pevně vybudovaná a přežije i bez jeho přítomnosti. V tomto okamžiku se Vladimír zaměřuje na jiný druh komunikace. Byť graffiti scénu bude vždy a všude podporovat a bude s ní spojen nejspíš navždy.⁶³

V posledních letech převažuje u Vladimíra komunikace v umělecké sféře pomocí jeho labelu BIGG BOSS, na kterém vydává CD své domovské skupiny PSH nebo vlastního sólo projektu. Jako grafik stojí za mnoha CD obaly skupin a umělců jako Supercrooo, LA4, Dj Alyaz, atd. Jako umělec se angažoval na výstavě v Londýně nazvanou Cool and Steel⁶⁴, jako ilustrátor v časopisu Kraus⁶⁵ nebo jakožto autor knih KMENY, kde popisuje subkultury ve veřejném prostoru a v sociálních vrstvách. Můžeme zde tedy najít i právě zmiňovanou subkulturu graffiti nebo hip hopu, která je s ní úzce spojena.⁶⁶ Velký úspěch sklídil i tematický projekt ve veřejném prostoru nazvaný Karel Gott Prager v budově bývalého Národního shromáždění i venkovní projekce na Novou scénu ND k příležitosti zahájení podzimní divadelní sezony 2010.⁶⁷

6. 1. 4 Zdeněk Řanda

Zdeněk Řanda alias Pasta Oner. Narozen v roce 1979. Přední česká ikona street art scény s pevnými kořeny v graffiti scéně z 90. let. Zdeněk Řanda patří k jedněm z nejvýraznějších postav české umělecké sféry. Patří k průkopníkům street artu v Čechách. Díky své tvorbě se propracoval i k zaštitování své tvorby pomocí The Chemistry Gallery od roku 2009.

Jeho uměleckou charakteristikou je převážně Pop Art. Pop Art se objevil již v 50. letech minulého století zároveň v Americe i v Anglii. Hlavním tématem Pop Artu se stal každodenní městský folklór naší společnosti. Umělci kritizovali a zesměšňovali stav moderní společnosti, která se vývojem propracovala jak k duchovnímu, tak materiálnímu konzumnímu způsobu života.⁶⁸

Pasta Oner, jak mu nikdo jinak ani neřekne, má za sebou již přes 30 výstav po celém světě. Krom výstav v České Republice Pasta Oner objel také galerie v Číně, Brazílii, Anglii,

⁶³ Martina Overstreet, In graffiti we trust, Praha 2006, s. 212

⁶⁴ Cool and Stell, London, zdroj: <http://london.czechcentres.cz/about-us/press-releases/coal-and-steel-and-disorient-expression4/>

⁶⁵ Vladimír 518, BIGG BOSS, zdroj: <http://www.biggboss.cz/news/1968>

⁶⁶ KMENY, Vladimír 518, Praha 2012, s. 322

⁶⁷ Vladimír 518, BIGG BOSS, zdroj: <http://www.biggboss.cz/vladimir-518>

⁶⁸ Univerzální lexikon umění, BERNHARD, Marianne, Praha, 1996

Slovensku nebo Belgii. V roce 2011 uspořádal v Praze svou první a čistě autorskou výstavu s názvem Peep Show. Mediálně činný je Pasta Oner hlavně díky svému jedinečnému časopisu Clique, který mapuje graffiti kulturu v České republice. Je znám jako odborný poradce ve filmu Gympl nebo spoluautor jedinečné knihy In graffiti we trust – historicky mapující graffiti kulturu v Čechách. Když mluvíme o jedinečné mediální prezentaci, je určitě důležité zmínit jeho pořad o street artu na radiu Wave, který vedl spolu s Janem Kalábem.⁶⁹

Obrázek 15: Choose to be happy, Zdeněk Řanda

Zdroj: KLÁRA VOSKOVCOVÁ – RADEK WOHLMUTH – VLADANA RÝDLOVÁ. MĚSTEM POSEDLÍ: Katalog k výstavě. Praha: Taktum s. r. o., 2012

Jak tuto postavu, která v dnešních dnech patří k nejvýraznějším na české scéně, komentuje Martina Overstreet, autorka pomyslné graffiti bible nazvané In graffiti we trust: „Zatímco pro jeho vrstevníky z generace oldschoolových writerů znamenal street art jen krátkou trendy odbočku, z níž se brzy vrátili zpět ke graffiti, Pasta pro sebe z této původně vedlejší silnice vybudoval dálnici první třídy. Graffiti, v němž zaujímá místo po boku zasloužilých klasiků stylu, se sice nikdy úplně nevzdal, nicméně street art ve své popové otevřenosti přece jen lépe rezonuje s jeho extrovertním založením, racionalitou, pečlivostí a smyslem pro detail. Navíc v roce 2001, kdy vytvořil první, dnes už ikonický design okřídlené zubní pasty, se graffi-

⁶⁹ Dereck Hard, STREET KIDS, Praha, 2012, s. 30

ti věnoval osm let, což je dostatečně dlouhá doba na to, aby mu celé to důvěrně známé a pevně ohraničené prostředí začalo být poněkud těsné.

Obrázek 16: Národní třída, Jan Kaláb, Zdeněk Řanda, Michal Škapa a Xdog

Zdroj: KLÁRA VOSKOVCOVÁ – RADEK WOHLMUTH – VLADANA RÝDLOVÁ. *MĚSTEM POSEDLÍ: Katalog k výstavě. Praha: Taktum s. r. o., 2012*

Na velkoplošných fasádových malbách a sítotiskových plakátech se drží výrazného, snadno rozpoznatelného stylu, v němž kromě inspirace Warholem, Oldenburgerem, Koonsem nebo nejvlivnějším japonským výtvarným umělcem současnosti Takashi Murakamim vždy nalézáme fascinaci reklamou. Angažovaný boj proti její psychologické moci a zároveň stupiditě však přenechává jiným, sám je na to až příliš poučený, racionální a – dejme tomu – cool. Jeho komentáře v podobě typograficky precizně provedených sloganů nenutí diváka k provinilé sebereflexi nad konzumním způsobem života, spíše s ním nezávazně konverzují. Spojení textu a obrazu ve výtvarném umění není nic nového, ovšem způsob, jakým to dělá Pasta, je neotřelý a zábavný. Minimálně v tom, jak přesně svými „claimy“ vystihuje status quo dnešního třicátníka, dost pragmatického na to, aby nehasil, co ho nepálí, ale zároveň ještě dost mladého a romantického, aby se přece jen sem tam nepokusil..., byť by to bylo pouze vtipnou hláškou ledabyle hozenou na mejdanu. Z tohoto pohledu pak můžeme jeho díla označit za vpravdě

generační a hodná pozornosti, nehledě na jejich estetickou kvalitu ve spojení čistého stylu s jemně ironickou oslavou kýče.

*I ve své nejnovější tvorbě, Pasta stále čerpá ze street artu, tentokrát však se znatelnějším příklonem ke klasické malbě. Stejně jako mnoho writerů a street artistů před ním (od Haringa přes Obeye až po Banksyho), měl Pasta vždy ambici vyrovnat se s prostředím galerie, prozkoumat ho a najít k němu vlastní cestu. Výsledkem jsou místy až realisticky pojaté obrazy, které nepostrádají nic ze své dřívější drzé přímočarosti, ale zároveň se řadí mezi současné etablované umění tak přirozeně, jako by tam patřily odjakživa.*⁷⁰

6. 1. 5 ZTOHOVEN

Pokud budeme hovořit o vlivu medií na street art, je skupina ZTOHOVEN přímým důkazem a názorným příkladem toho, jak dokáže umělecká sféra protestovat vůči mediálnímu toku informací a vlivu na občany našeho státu. V analýze této skupiny je uvedeno hned několik přímých uměleckých akcí, které souvisí s mediální sférou.

Skupina umělců tvořená z neurčitého počtu členů, která svůj počet neustále obměňuje, a stálých členů je jen pár. Členy skupiny jsou nejenom umělci, ale i zaměstnanci reklamních agentur, podnikatelé, studenti nebo nezaměstnaní. Údajně skupinou prošlo až na sto umělců. Základním rysem skupiny ZTOHOVEN je upozorňování na společenské problémy, na které poukazuje pomocí různých forem – například happeningů, undergroundem, reklamou nebo samotným mediálním zásahem.⁷¹

Aktivními členy v dnešní době jsou například Roman Týc, Anna Bolická, Zdeněk Dostál, Petr Žilka, Dan Gerous nebo Otto Dosti. Pokud si ovšem člověk myslí, že toto jsou jejich pravá jména, realita je přesně opačná. Umělci vystupují pod precizně vybranými jmény, tedy pseudonymy, stejně jako writeři na ulicích, a tak se jejich pravá jména snaží utajovat. Někteří členové skupiny začínali dřív jako writeři graffiti na ulicích. Skupinou prošli například už i zmiňovaný Jan Kaláb alias Point nebo Vladimír Brož alias Vladimír 518, který se skupinou například spolupracoval na projektech „Znásilnění podvědomí“⁷² nebo „Mediální realita“⁷³

⁷⁰ History, Martina Overstreet, zdroj: <http://www.pastaoner.cz/en/history>

⁷¹ Ztohoven: Vyděšeným k smrti se omlouváme, Ondřej Šťastný, zdroj: http://zpravy.idnes.cz/ztohoven-vydesenym-k-smrti-se-omlouvame-ffb-/domaci.aspx?c=A070619_084347_domaci_bar

⁷² Znásilnění podvědomí, dokumentární film, Praha 2003, dostupné z [www: http://vimeo.com/1050620](http://vimeo.com/1050620)

⁷³ Mediální realita, dokumentární film, Praha 2008, dostupné z [www: http://vimeo.com/9231189](http://vimeo.com/9231189)

Obrázek 17: ZTOHOVEN

Zdroj: Občan K. ZTOHOVEN [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z:
http://www.ztohoven.com/?page_id=50

Skupina ZTOHOVEN má na svědomí nespočet zásahů do veřejného nebo mediálního prostoru. Roman Týc po jedné akci, ze které si odnesl pobyt ve vězení, prohlásil následovně: „*Nebojím se vězení, nebojím se, že mě zlomí fakt, že se budu měsíc prudit s chlápky, který neznám. Bojím se lidský pasivity, bojím se toho, že se necháme zavírat za nekonvenční formu projevu bez sebemenšího náznaku odporu, ...*“⁷⁴

OTAZNÍK NAD HRADEM patří k jedněm z prvních a mediálně reflektovaných akcí skupiny. Akce se uskutečnila v lednu roku 2003, kdy se zprvu jednalo o neonové srdce, které skupina následně přetvořila v otazník.

Skupina si možná symbolicky toto gesto nechala na den před volbou nástupce Václava Havla na pražském Hradě.⁷⁵

⁷⁴ Roman Týc ze Ztohoven musí do vězení. "Nejčistší způsob, jak se s tím vyrovnat, je tím zpřímá projít," řekl nám, Jana Kománková, Luciáš F. Svoboda, zdroj: <http://www.protisedi.cz/video/roman-tyc-ze-ztohoven-musi-do-vezeni>

⁷⁵ Srdce nad Hradem se změnilo v otazník a pak zhaslo, Novinky.cz, zdroj: <http://www.novinky.cz/koktejl/848-srdce-nad-hradem-se-zmenilo-v-otaznik-a-pak-zhaslo.html>

"Jestliže se vytratí láska a porozumění, jestliže lidstvo přestane vnímat sdělení těch, kteří jsou jejich součástí, a bude zkoumat pouze formy, a ne obsahy, zbudou jen otazníky. Ty samé otazníky, které se rozsvěcují spolu s diskusemi o budoucnosti českého trůnu a směřování lidstva vůbec. Jsou vám tedy otazníky bližší než jistota tepajících srdcí?" uvádí se v manifestu skupiny.⁷⁶

Obrázek 18: Otazník nad hradem, ZTOHOVEN

Zdroj: ZTOHOVEN.COM: *Otazník nad hradem*. [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: http://www.ztohoven.com/?attachment_id=396

ZNÁSILNĚNÝ PODVĚDOMÍ je název akce, během níž bylo zapotřebí infiltrace do pražského systému městské hromadné dopravy a podstatně většího a synchronizovanějšího počtu členů. Vzniká zde přímý kontakt s mediální sférou, kterou skupina kritizuje za přemíru iniciativy v rozhodování a řízení našich životů, zneužívání našich nejnítějnějších tužeb, myšlenek a citů pouze k tomu, aby prodávala zboží.

⁷⁶ Otazník nad hradem, ZTOHOVEN.COM, zdroj: http://www.ztohoven.com/?page_id=32

Skupina stihla během jedné noci překrýt až 800 plakátů jedné reklamní agentury. Reklamní sdělení, které bylo v citylightech umístěno, překryli svým vlastním plakátem, jenž nesl velký otazník s odkazem na domovskou stránku skupiny www.ztohoven.com.⁷⁷

„Reklama je nejmocnější médium. Útočí na nás z televize, rádia, z internetu, ze stránek časopisů... zahlcuje ulice, dopravní prostředky, poštovní schránky i veřejné záchodky. Nevyhnete se jí. I když zdánlivě nabízí různé zboží, představuje stále tentýž dokonalý svět, ve kterém se po sladkém hubne, kde žvýkačky čistí zuby, cigarety chutnají a voní a auta jsou nejbezpečnějšími místy na světě. Hodnoty bez hodnot, krása bez krásy.“⁷⁸

Obrázek 19: Znásilnění podvědomí, ZTOHOVEN

Zdroj: *Znásilnění podvědomí*, dokumentární film, Praha 2003, dostupné z [www: http://vimeo.com/1050620](http://vimeo.com/1050620)

Pokud budeme tedy mluvit o akci ZNÁSILNĚNÍ PODVĚDOMÍ jako o přímém střetu umělecké sféry s tou mediální, pak další forma protestu této skupiny, která se jmenuje MEDIÁLNÍ REALITA, je již přímým útokem na jednoho z největších distributorů mediální komunikace v naší zemi.

ZTOHOVEN zde stanuli tváří tvář s Českou televizí. Při pořadu Panorama na kanálu ČT 2 se totiž skupina nabourala při ranním vysílání do systému a simulovala výbuch atomového hříbu ve vesnici v Krkonoších. Skupina se ovšem tímto činem nikterak netajila,

⁷⁷ V pražském metru se sešli odpůrci reklamy, Novinky.cz, zdroj: <http://www.novinky.cz/domaci/18852-v-prazskem-metru-se-sesli-odpurci-reklamy.html>

⁷⁸ Znásilnění podvědomí, ZTOHOVEN.COM, zdroj: http://www.ztohoven.com/?page_id=36

ba naopak – k atomovému hříbu se přiznala a dole v rohu připojila své internetové stránky, kde si člověk mohl přečíst následný manifest.⁷⁹

Obrázek 20: Mediální realita, ZTOHOVEN

Zdroj: *Mediální realita*, dokumentární film, Praha 2008, dostupné z [www: http://vimeo.com/9231189](http://vimeo.com/9231189)

„Nejsme žádná teroristická ani politická skupina, účelem není jakkoli společnost strážit, či manipulovat, tak jako jsme toho dennodenně svědky ve světě reálném tak mediálním. Ač už to jsou politické zájmy, nebo zájmy trhu, firem, nadnárodních společností skrytě manipulují, tlačí své produkty a ideje všemi možnými cestami do podvědomí občana. Jemné narušení tohoto systému, apel na čistý rozum člověka, jeho neovlivnitelnost, si myslíme, nikdy neškodí ani v demokratické zemi. Proto umělecká skupina ZTOHOVEN před několika lety nabourala veřejný prostor hl. města Praha, zpochybnila prostor reklamy v principu, i prostor konkrétní reklamy jako takové. Dne 17. 06. 2007 napadla mediální prostor, prostor televize. Narušila

⁷⁹ Skupina Ztohoven vyděsila v ČT atomovým výbuchem, I dnes.cz, zdroj: http://zpravy.idnes.cz/skupina-ztohoven-vydesila-v-ct-atomovym-vybuchem-fvx-/domaci.aspx?c=A070617_112931_domaci_zra

ho, zpochybnila jeho pravdivost, uvěřitelnost. Upozornila na možnou záměnu mediálního obrazu světa za svět jako takový, reálný. Je vše, co denně vidíme na obrazovkách televizí pravdou, realitou? Je vše, co je nám médií, novinami, televizí, internetem za pravdu předkládáno opravdu pravdou? Tuto myšlenku má náš projekt uvést, připomenout. Věříme, že i svobodný prostor veřejnoprávní televize takovouto akci, a tedy i své vlastní zpochybnění, snese, bude apelem pro budoucnost a připomínkou médiím pravdu dále prezentovat. Díky za svobodná média, svobodný prostor pro společnost.“⁸⁰

Skupina o této akci natočila studentský film, který je ke zhlédnutí na jejich webových stránkách. Ve snímku je zdokumentováno, jak na skupinu bylo okamžitě podáno trestní oznámení ze strany České televize kvůli šíření poplašné zprávy. Česká televize soud prohrála se slovy soudce, že uvěřitelnost takovéto poplašné zprávy je proti zdravému rozumu.⁸¹ Proti rozsudku se Česká televize následně odvolala z pudy obvodního až ke krajskému soudu. Ten dal za pravdu obvodnímu soudu a Česká televize svůj spor se skupinou prohrála, protože rozsudek byl pravomocný.⁸²

Skupina mimo jiné dostala za tento dokument cenu od Národní Galerie nazvanou NG333 a finanční obnos 333 000 korun. V dokumentu také rozkrývá podezřelé praktiky financování krkonošského střediska Sitour. Středisko si totiž nechávalo dvojité platit od České televize a zároveň pobíralo dotace od státu ve výši 20 milionů korun.⁸³

OBČAN K. v pojednání skupiny ZTOHOVEN je celovečerní film dokumentárního charakteru. Jako první z dílny tohoto uskupení je celovečerním dokumentárním filmem, který není mediálně prezentován pouze jako video, nýbrž jako film, který putuje kinem. Je zřejmé, že skupina změnila koncepci práce s médii.

Skupina zde zkoumá hranice osobní identity a jejího zařazení do systému společnosti. Probíhá zde záměna identity jako celku a hlavní protagonisty se zde půl roku pohybují tzv. „na cizí jméno“ a se zaměněnými identitami. Ve snímku proběhne za použití falešné identity například svatba, volby, vydání střelného pasu nebo výuka lýtání. Tento dokument není ničím jiným než hlubinnou sondou do společnosti a mechanismů, jež zajišťují její fungování.

⁸⁰ Mediální realita, ZTOHOVEN.COM, zdroj: http://www.ztohoven.com/?page_id=45

⁸¹ Mediální realita, skupina ZTOHOVEN, zdroj: <http://vimeo.com/9231189>

⁸² Atomový výbuch v ČT je definitivně přestupkem, ceskatelevize.cz, zdroj: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/50067-atomovy-vybuch-v-ct-je-definitivne-prestupkem/>

⁸³ Mediální realita, skupina ZTOHOVEN, zdroj: <http://vimeo.com/9231189>

Těmito činy – a snímkem samotným – se skupina snaží apelovat na lidi a vzdorovat systému. Systému, který se je tak moc snaží držet pod kontrolou. Skupina se snaží v dokumentu odpovědět na otázky, zda hladký chod našeho systému stojí za to, aby se nám odebírala identita a stávala se z nás jenom čísla.

Dokument odhaluje chyby v systému a obsahuje i takové absurdity jako například situace, kdy jde jeden z aktérů sám sobě za svědka na svatbě, nebo dokonce, kdy jeden z členů prochází londýnskou celnicí tam a zpátky na občanku kamaráda, který vůbec neopustil Prahu.⁸⁴

„Vrátil jsem se z míst, odkud jsem spatřil sebe a pochopil, že jde především o nás! My všichni jsme společnost, my všichni vytváříme systém a hlídáme se navzájem. Všichni se podílíme na strachu, který nás drží na uzdě. Kvůli nám všem jsem vstoupil tam, kam se ostatní bojí a viděl jsem tu marnost, tu absurditu poslušnosti. Jak křehké a lehce zneužitelné je to, co by nám prý mělo sloužit. Nejsme čísla, nejsme biometrické údaje, tak tedy nebuďme ani figurkami velkých hráčů na herním poli této doby. Jestli se nechceme bát vlastního obličeje, musíme si zachovat svou tvář!“ Občan K.⁸⁵

6. 2. ROZHOVORY

Rozhovory byly vedeny se Zdeňkem Řandou (Pasta Oner), Vladimírem Brožem (Vladimír 518) a následně se začínající writery, kteří mají i ambice do budoucnosti se prosadit jak ve street art sféře, nebo čistě umělecké odrůdě. Jedná se o umělce, kteří vystupují pod jejich uměleckými pseudonymy Auteo a Acne.

Kvůli jejich neustálému pohybu na hraně zákona, kdy porušují ústavu České republiky, a zároveň jejich pouličnímu kodexu, který je zmiňován v teoretické části, padla dohoda, jež jim zajišťuje anonymitu i v tomto rozhovoru. V dnešní době se totiž jedná o čisté pouliční writery.

Jak Auteo tak Acne se pohybují převážně na pražské pouliční scéně. Jejich životní filozofií (v jejich 22 a 23 letech) jsou pouze a jenom graffiti, které zaplní celý jejich tvůrčí čas a prostor. Když se jich zeptáte na dosavadní životní úspěchy, buď vám odmítnou odpovědět

⁸⁴ Občan K., ČSFD, zdroj: <http://www.csfd.cz/film/325947-obcan-k/galerie/>

⁸⁵ OBČAN K., ZTOHOVEN.COM, zdroj: http://www.ztohoven.com/?page_id=50

(třeba jako Auteo), nebo uvedou (jako Acne), že graffiti dělá již 8 let a ještě ho nechytli. I z toho lze usuzovat, čemu tato mladá generace věří a za co bojuje.

6. 2. 1 Primární analýza

Co vnímáte pod pojmem street art?

V této široce položené otázce je patrné, že umělci vnímají street art jako součást a kolegu graffiti. Tedy až na writera Acne, který považuje street art za zcela jiný druh uměleckého vyjádření. U umělců panuje všeobecně pozitivní postoj, i když Pasta Oner nemohl nezdůraznit vágní označení tohoto žánru.

Pasta Oner: „Především to je pro mě „terminus technicus“. Je to nepřeložitelné slovní spojení. Jedná se o konkrétní druh umění, který má svá specifika a je zařazeno do jisté kategorie. Určitě street art volně navazuje na graffiti a je s ním propojen.“⁸⁶

Vladimír 518: „Street art je evoluce a jedna z odnoží graffiti, která nepoužívá primárně typografii, ale pro širší veřejnost jistě přístupnější formu. I díky tomu je oblíbenější než právě graffiti.“⁸⁷

Auteo: „Svobodný umělecký projev.“⁸⁸

Acne: „Street art pro mě není graffiti. Možná většina autorů z graffiti vyšla, ale je to něco jiného. Street art je pro mě umění, který se tvoří ilegálně na ulici a s tou ulicí je propojený; kreativním způsobem by měl fungovat na ulici a doplňovat se s ní.“⁸⁹

Co vnímáte pod pojmem média?

Při další standardizované otázce, která je stejně široce položená jako ta předchozí, zde máme již dozajista patrné emoční zapojení, na které umělci reagují v souvislosti s mediální sférou. Emoční složka se dále rozvíjí v dalších otázkách, které jdou již blíže k jádru problému. Umělci všeobecně chápou roli médií v dnešním světě a nepopírají jejich význam. V dalších otázkách jsou nicméně jasně patrné postoje, které na tuto otázku navazují.

⁸⁶ Příloha A – Rozhovor se Zdeňkem Řandou alias Pasta Oner

⁸⁷ Příloha B – Rozhovor s Vladimírem Brožem alias Vladimír 518

⁸⁸ Příloha D – Rozhovor s AUTEO

⁸⁹ Příloha C – Rozhovor s ACNE

Poprvé se zde objevuje zcela nečekaný a zajímavý jev, a to, že mladší umělci jsou ve svých odpovědích zcela jasně radikálnější a méně výřeční, nežli jejich zkušení kolegové.

Pasta Oner: „*Od všeho trochu. Jedná se o věc, bez které se dnes neobejdeme. Jedná se hlavně o obrovskou sílu. Ne nadarmo jsou média považována za třetí velmoc. Média jsou největším hybatelem všeho kolem nás. Média jde strašně snadno využít ve svůj prospěch, a taky se to děje. Děje se to každý den. Nejsem tak paranoidní, že bych nevěřil žádné zprávě, nicméně ty zprávy vychází z reality. Je potřeba i na ně nahlížet určitým způsobem. To znamená, že když vidím záběry války, tak ony záběry, než se dostanou například do České televize, projdou pěti různými agenturami. Tu zprávu někde natočí jistý kameraman a třeba mu na povel vystřelí nějaký tankista, protože se s ním předem domluvil. To jsou události, které vychází opravdu z reality a je to určitě smutný. Takže určitě je důležité na to nahlížet tímto způsobem. To znamená, že informace, které by člověk chtěl vědět, se nedozví z médií, protože tam většinou dostane jenom střípek pravdy a ví jenom o tom, že se to děje.*“⁹⁰

Vladimír 518: „*Strašně široký pojem. Můžu si představit jak časopis, tak graffiti nebo chlápka který jenom stojí na lavičce a křičí své názory, které zase někde zase nasál z jiných lidí. Média jsou stroje a objekty na komunikaci. Jedná se o proud komunikace, to jsou pro mě média. Tok energie a tok informací.*“⁹¹

Auteo: „*Pouze sdělovací prostředek.*“⁹²

Acne: „*Média pro mě jsou subjekty, které různými způsoby informují o určitých tématech.*“⁹³

Mají média vliv na vaši tvorbu?

Vliv médií na jednotlivou tvorbu umělců se nikomu nepodařilo vyvrátit. Máme zde takřka 100% pozitivní odezvu, tedy až na výjimku, a to Pasta Oner. Ten zprvu jasně vliv médií vyvrátil, nicméně – po zamyšlení – na konci odpovědi dodal, že vliv je pravděpodobný, nicméně nevědomý. Naopak Vladimír 518 tuto teorii zcela jasně potvrdil, a dodal, že v dnešním světě již není možné být neovlivněn médií.

⁹⁰ Příloha A – Rozhovor se Zdeňkem Řandou alias Pasta Oner

⁹¹ Příloha B – Rozhovor s Vladimírem Brožem alias Vladimír 518

⁹² Příloha D – Rozhovor s AUTEEO

⁹³ Příloha C – Rozhovor s ACNE

U mladší generace je patrné, že vliv médií tvoří hlavně sféra nových médií a to hlavně internetu. Zde se tato teorie zcela jasně potvrdila a vliv byl formulován hlavně jako inspirace do budoucna – například pro využití barevných kombinací.

Pasta Oner: „Když budeme brát konvenční média, tak si myslím, že žádný. Samozřejmě, že se občas dozvím informaci, která mě může ovlivnit spíše podvědomě, ale obecně média využívám spíš, jako rozšíření svých informací. Spíše sleduji, různé druhy médií zaměřené na umění. Ty sleduji a jsou pro mě přínosem, protože mi ukazují věci, které potřebuji nebo chci vidět. Nedá se ale takto přímo říct, že by média ovlivňovali moji tvorbu. Média nejsou mým hlavním tématem tvorby. Asi mě ovlivňují, ale ne vědomě.“⁹⁴

Obrázek 21: Vladimír 518

Zdroj: IHNEDE.CZ: Kmeny mohou být pro učitele i rodiče klíčem k mladým, říká Vladimír 518. [online]. [cit. 2013-03-09]. Dostupné z: <http://art.ihned.cz/knihy/c1-54300040-kmeny-mohou-byt-pro-ucitele-i-rodice-klicem-k-mladym-rika-vladimir-518>

Vladimír 518: „To je naprosto jistý. Celý život získáváme informace ze všech různých médií. I učitelka ve škole je médium, které ti zprostředkovává informace, který ji byli daný a zadaný, aby nalila do dětí. V tu chvíli ona je to médium mezi společností a dětmi. Následně všechno co

⁹⁴ Příloha A – Rozhovor se Zdeňkem Řandou alias Pasta Oner

víme, je z televize, novin, rádia a tak dále, takže samozřejmě nemůžu říct, že by na mě nebo můj život neměli vliv média. To v dnešní době neexistuje. ⁹⁵

Auteo: *„Rozhodně velký vliv, např. internet, kde hledám inspiraci ke své tvorbě.“* ⁹⁶

Acne: *„Určitě velkou, jelikož média mají vliv na vše, co děláme. Ale co si uvědomuju, je skutečnost, že mají přímý vliv na použití barev a barevných kombinací, kterých si všímám právě v médiích.“* ⁹⁷

Jak vnímáte postoj médií ke street artu, popřípadě graffiti?

Na otázku medializace a postoje médií ke street artu a pouličnímu umění se již postoj začíná radikalizovat i u starší generace. Pasta Oner zmínil, že za roky jeho působení se medializace podstatně zlepšila, nicméně stále není spokojen, stejně jako Vladimír 518, jenž zcela odmítavě ohodnotil média jako celek. Medializaci street artu pak ohodnotil jako překroucenou skutečnost, která má daleko k pravému jádru a realitě.

Mladší generace ještě nevnímá jednotlivé aspekty v širších souvislostech. Vnímají hlavně pozitivnější postoj ke street artu a negativní ke graffiti, které je považováno za vandalismus. Umělec Auteo k této odpovědi dodal, že to je to, co ho právě na graffiti tak baví.

Pasta Oner: *„Již za ta léta, se dostali na novinářské pozice lidi, kteří mají o tomto stylu nějaké základní podvědomí a neptají se dokolečka pořád na ty samé věci a celkem i relevantně. Samozřejmě je zde, ale pořád celá řada novinářů, kteří street art a graffiti mají jako senzaci i po 25 letech. Stále to pokládají za výstřelek nové doby a dokážou o tom napsat úplné hlouposti typu, že se někdo zbláznil a začal malovat po práci na ulici, a že to je úžasný. Takže zde máme dva póly. Média, která se tím zabývají seriózně a média, která to mají jenom na vyplnění prázdného prostoru a žádný relevantní informace nepřinášejí. Jinak určitě mají vliv na veřejné mínění, to určitě.“*

Média určitě radši pracují se street artem, popřípadě s jeho galerijní podobou, než s graffiti. Mám teď na mysli opravdové živelné graffiti, které je pochopitelně absolutně pro většinu lidí neobhajitelný. Takže když se bavíme o propojení médií a street artu, tak to je častá výtko ze strany ortodoxních graffiti writerů. Cítím, že ty lidi to nesou velice těžko. Jakékoliv

⁹⁵ Příloha B – Rozhovor s Vladimírem Brožem alias Vladimír 518

⁹⁶ Příloha D – Rozhovor s AUTEO

⁹⁷ Příloha C – Rozhovor s ACNE

informace, které se zabývají street artem a jemu podobné, považují za nežádoucí prvek, který zde nemá co dělat. Je jasné, že je to štvě, ještě když o tom někdo píše. ⁹⁸

Vladimír 518: *„Zprvė mě ten názor nezajímá, protože si myslím, že ti lidi, který to skutečně zajímá, by to měli řešit zevnitř.*

To, jak to reflektují média, je jejich věc. Reflektují to polovičatě, stejně jako vše. Informace z médií je vlastně zúžení a pokroucení pravdy. Jedná se jenom o matný odraz pravý reality. Média vše zkracují, někdy určitou věc vůbec nechápou a jedná se o zmutovanou verzi pravdy. Není to ten pravý odraz toho jádra a ohně, o kterém se různý lidi snaží bavit v rozhovoru nebo reportáži. Takže to médium mezi mnou a publikem, které to přijímá, vše nějakým způsobem pokroučí. Street art a graffiti v dnešních médiích je pokroucený obraz reality. Nemyslím si ale, že by něco bylo v médiích reálnější. Vše má své. Každý z nás rozumí něčemu a já zase nerozumím zbytku světa a jsem vděčný za to, že i ta média mi dají ten lehce pokroucený obraz reality. Jinak bych o různých věcech nevěděl vůbec nic. To je realita mediálního věku. ⁹⁹

Auteo: *„Myslím si, že street art je mediálně poměrně oblíbené téma. O graffiti si to samé nemyslím, graffiti jsou většinou pořád spojované s vandalismem. A to mě docela baví.* ¹⁰⁰

Acne: *„Ke street artu se postoj médií všeobecně zlepšuje, jelikož je líbivý a pro veřejnost lépe stravitelný než graffiti. Street art najdeme v mnoha galeriích a má určité kouzlo illegality a dá se lépe prezentovat. Naopak u graffiti se hysterie a nenávisť pořád prohlubuje, v přímé úměře s nenáviděním této disciplíny veřejností.* ¹⁰¹

Jak na vás působila mediální kauza ohledně pomalování Nuselského mostu?

U již přesně stanoveného tématu a konkrétního případu se odpovědi zcela jasně rozvětvily a je zde patrné emoční zapojení, které zasáhlo skutečně velkou část umělecké subkultury. Konkrétně u Pasty Onera zde máme absolutně vyčerpávající výpověď – hlavně díky přímému zapojení do této kauzy, která nám posloužila jako příklad zásahu médií do umělecké sféry. Máme zde jasné potvrzení zásahu, a to nejenom do odrůdy street artu, ale i jiných, zcela odlišných uměleckých oborů. Vladimír 518, jakožto nezávislý pozorovatel, byl shovívavý

⁹⁸ Příloha A – Rozhovor se Zdeňkem Řandou alias Pasta Oner

⁹⁹ Příloha B – Rozhovor s Vladimírem Brožem alias Vladimír 518

¹⁰⁰ Příloha D – Rozhovor s AUTEO

¹⁰¹ Příloha C – Rozhovor s ACNE

k oběma stranám uměleckého protipólu a snažil se nahlížet na událost z vícera úhlů. Sám jako majitel mediálního kanálu BIGG BOSS potvrdil značně nevyrovnanou medializaci ze strany odpůrců pomalování nuselského mostu.

O tom, že tato kauza zasáhla celou uměleckou sféru, svědčí i to, že mladší generace umělců zcela jasně potvrdila své zapojení a důkladné sledování této kauzy pomocí médií. Názory byly opět vnímavé k oběma stranám mediální kauzy. Vliv médií jako zprostředkovatele informací zde hrál hlavní roli.

Obrázek 22: Pasta Oner

Zdroj: ČESKÁPOZICE.CZ: Peep show à la Pasta. [online]. [cit. 2013-03-09]. Dostupné z:
<http://www.ceskapozice.cz/magazin/kultura/peep-show-la-pasta>

Pasta Oner: „Já osobně jsem k této akci napsal čtyřstránkové vyjádření, ale vůbec jsem ho nikde nepublikoval. Následně po tom, co jsem si to po sobě několikrát přečet, jsme si řek, že to stačí. Sám jsem se tím uklidnil.

Dám opět příklad. Když se začala rozmazávat tato kauza, tak na Facebooku vznikla skupina fanoušků, která je dnes stále přístupná a jmenuje se „Nuselský most“ a právě minulý pátek bylo výročí 40 let této stavby a já jsem šel hned na stránky této komunity, kde si všichni pravověrní zastánci shromažďovali a o tomto výročí 40 let tam nebyla ani zmínka. Tam nebyl

žádný život. Tam nikdo nechodí, nic nikdo nedělá. Ta komunita umřela spolu s tou kauzou. A je to jenom naprosto luxusní důkaz toho, jakým způsobem to vše bylo zmanipulované, tendenční, plný nevraživosti.“

Takže myslíte, že hrála média v této kauze hlavní roli?

„Pokud to budeme brát takto zeširoka, tak zas takový zásah to od médií nebyl. Nicméně určitě ano, ale spíš jde o tu určitou skupinu výtvarníků, umělecký scény a její subkultury. Ta byla zmasírovaná opravdu neskutečným způsobem.

Je to tak, že jména, jako Jan Kaláb nebo Pasta Oner, samozřejmě u někoho můžou způsobit ježení chlupů na zádech. A tyhle lidi jsou někdo, kdo ti ještě před rokem brali cigáro z krabičky a tyhle lidi jsou někdo, komu jsi kupoval pivo, protože na to neměli. Jsou nešťastní ze svých životů a snaží se vymezovat vůči všemu, co jim není po vůli. Ted' se bavím o konkrétním člověku, který to způsobil celé a to je Vít Svoboda z CAP crew. To je klučina, který před osmi lety v Bráníku na legální zdi za mnou přišel, abych se šel podívat na jeho piece, jestli je dobrý nebo ne. A dneska píše dopisy na Národní ústav památkový péče, aby nahlásil, že se tady někdo chystá pomalovat beton. Takže mě to osobně přijde naprosto absurdní, směšný a nedůvěryhodný.

Jestli tady někdo má rád brutalistní architekturu, tak jsem to já. Já jsem ochoten bydlet v bunkru. Já mám velká vztah v brutalistní architektuře. Já jsem vyrostl, jako Husákovo dítě ve stínu brutalistní budovy na Evropské ulici. Hrabal jsem tam tehdy v kontejnerech za tuzexem a lovil jsem obaly od žvýkaček, protože jsme žvýkačky neznali. Já jsem vyrostl při pohledu na beton. Já neopovrhují touto architekturou, ba naopak v mnoha ohledech ji zbožňuji.

Zrovna minulý rok, jsem navštívil Brazílii na pozvání Národní galerie v Brazílii a České ambasády, kde jsem realizoval zeď přímo v Národní galerii de Brazilia. To město je postavené Oscarem Niemeyerem a je celé z betonu. To je naprosto úžasné, nádherné a já jsme tam, v tu chvíli, byl nejšťastnějším člověkem na světě.

Obrázek 23: stavba Nuselského mostu

Zdroj: Facebook: Vladimír 518. [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10151239362410870&set=a.286569600869.%20155363.53090765869&type=1&relevant_count=1

Nicméně Nuselský most je určitě unikátní zajímavá stavba. Z pohledu architektonického hlediska není už tak zajímavá a určitě to není žádný klenot. Spíše jde o technickou stavbu. Je určitě unikátní svým technickým řešením. V Čechách byly postaveny podobné mosty čtyři. Tři už spadli. Tento se drží silou vůle. Kdyby se nepřidělávaly nosníky, tak je dávno dole. Tím obrovským náporem, který je na něj vyvíjen, je v podstatě nebezpečný a na pokraji havarijního stavu. To ale nikdo nechce přiznat, protože by to byl neuvěřitelný průšvih. Zavřít Nuselský most by znamenalo absolutní chaos a kolaps pražské dopravní struktury. Hledá se cesta, jak to vyřešit. Samozřejmě není nebezpečný v tuto chvíli, ale brzo bude. To vše se ví. Byl už nebezpečný zhruba před 5 lety, kdy se v něm muselo dostavět metro a přidělávat nosníky, které uvnitř tunelu pruží. Já nejsem technik, ale takto je to zhruba laicky řečeno.

Odpadávají z něho kusy zvětralého betonu. Nuselský most se bude rekonstruovat do hloubky několika centimetrů a povrchově, to znamená, že se odpálí zvětralá omítka a nahradí

se novou. Nikdo kolem toho v dnešní době nebude stavět dřevěný palisády. V dnešní době přijde skupina lidí ze SKANSKY a nahodí tam stříkaný beton. Tohle se stane. Jestli má Vít Svoboda nebo jeho kamarádi možnost našetřit na Nuselský most 2 miliardy, na jeho opravu, tak jistě může naběhnout parta 50 tisíc dělníků a obložit to dřívím a udělat z toho opět ten nádherný obklad.

Já jsem hrozně ironický až teď, protože se mě zrovna tato věc hluboce dotkla a lidi, kteří se nechali touto mediální masáží strhnout, o tom mostě neví vůbec nic. Pod tím mostem většina z nich ani nebyla, natož, aby se dostala do blízkosti nějakého z těch pilířů, což je mimochodem opravdu ten pravý moment, kdy člověk může ocenit tu nádhernou strukturu bednění, které se tak hrozně vyzdvihovalo, což je asi největší komedie. Pan Svoboda mimo jiné kontaktoval pana Hubičku, kterému je dnes 85 let, jako údajného architekta mostu, což je naprostá lež. Je to spoluautor koncepce řešení stavby. Jeden z pěti autorů, ale ne architekt. On nenavrhoval jednotlivé tvary nebo sloupy. I přesto se považuje za dědice autorských práv, což by bylo právně zpochybnitelný, a kdyby to šlo před soud, tak by to tam bylo pravděpodobně dost divoké, protože by to byl názor proti názoru. Nicméně město, které tu zakázku zadalo, jehož je i vlastníkem mostu, nemá vůbec zájem se pouštět do soudu, protože by to pohoršilo pověst radnice. Primátor, který za akcí stál, se okamžitě stáhnul a vše stopnul. Nikdo z nich si nechce pošpinit své místo. To je naprosto logické. To je politika, jako každá jiná. Každopádně šlo o dočasné pomalování a jenom čas ukáže, že tomu tak opravdu bylo. Most, se bude rekonstruovat, samozřejmě způsobem, jakým jsem popsal, protože jinak to ani nejde.

Jinak, díky své graffiti kariéře jsem byl pod Nuselským mostem xkrát, i kvůli mojí instalaci, která se jmenovala „Concrete love“, tak jsem šel pod most a uloupnul si kus betonu. Ten most se skutečně rozpadá pod rukama.

Další věc, která mě pobavila, bylo, že lidi, jako Krištof Kintera, kterého si nesmírně vážím, i po tom všem, tak se vyjádřil ve smyslu, že do té výšky, kam dosáhne živelný graffiti, to tomu mostu sluší. Cokoliv nad, už nikoliv. To mě opravdu pobavilo. Od člověka, který se celý život zabývá prací v ateliéru, popřípadě výstavami v galeriích, tak je pro mě tento člověk absolutně v tomto nedůvěryhodný. Já mu nevěřím, že se mu najednou začalo líbit graffiti. Na pilíři je chrom od kluků, kteří tvoří svoji crew. Já nevěřím, že výtvarník Kintera, ocenil tu nádhernou syrovost chromových nápisů od kluků, který kouří trávu, nebo berou koks na party, že on najednou prozřel a ocenil, tuto nádhernou živelnost městského graffiti. Je to lež. Stejně

tak nevěřím tomu stádu lidí, kteří ze dne na den v sobě objevili obrovskou vášně a vztah k betonu a Nuselskému mostu.

Obrázek 24: náhled pomalování jednoho z pilířů Nuselského mostu

Zdroj: Idnes.cz: Graffiti na Nuseláku se odkládá, protestuje proti němu i autor mostu. [online]. [cit. 2013-03-09]. Dostupné z: http://praha.idnes.cz/graffiti-na-nuselskem-moste-dpw-/praha-zpravy.aspx?c=A120830_120556_praha-zpravy_kol

Zpětně to vidím spíš jenom jako prostředek, jak se vymezit proti tvorbě Jana Kalába a Pasty Onera. To je celý. Do té doby říkat, že to je ošklivý, může každý, ale v momentě kdy vlastníš takto silnou zbraň a říkat, že tohle už je opravdu moc, že jste chtěl zničit takto unikátní a krásnou stavbu, tak to teda ne, tomu my zabráníme, klidně i vlastním tělem. Dokonce padly i návrhy, že se někteří lidé přiváží pilířům, až najedeme s plošinami. Pak zde také byly návrhy od lidí, ať to uděláme ilegálně. Od lidí, naprosto soudných dospělých výtvarníků. Nechápu, jak chce někdo pomalovat ilegálně 40 metrů vysokou věc.

*Tyto reakce jsou absolutně neuvěřitelné. Lidi nedokázali překousnout to, že by zde někdo jiný dokázal vytvořit něco takto monumentálního. To je celý problém věci. Víc k tomu nemám co dodat. Je to obrovské zklamání.*¹⁰²

Vladimír 518: *„Chápu postoj kluků, proč to chtěli pomalovat, a myslím si, že i kdyby to byla dočasná věc, tak by to bylo asi v pořádku. Kdyby to mělo být dlouhodobý, tak mi to přijde jako nesmysl. Problém mnoha z nich je ten, že se jedná pouze o jakési dekorativní tapety a tapetovat všude plochy dlouhodobě mi přijde opravdu zbytečný. Krátkodobě ano, dlouhodobě si myslím, že ten most má svoji estetiku a tvar funguje v monolitickém betonu, který není rozdělen na nějaké tapety.“*

A jak vnímáte tuto kauzu po stránce mediální – v kontextu se společností a jejím všeobecným míněním?

*„Mě trochu mrzí, že kluci, kteří to měli malovat, se k tomu nedokázali pořádně postavit veřejně a vydat jasné stanovisko a postoj. Já se například s nimi o tom bavil, když jsem je potkal. Nicméně třeba u nás na internetových stránkách BIGG BOSS vycházeli pouze postoje odpůrců a naopak jejich názory nebyli prezentovaný. To mě trochu mrzí. Ovšem chápu, že se k tomu třeba vyjádřit ani nechtěli. Obě strany měly částečně pravdu a chápu jejich postoje.“*¹⁰³

Auteo: *„Docela jsem tu kauzu sledoval a došel jsem k názoru, že by se dala najít vhodnější plocha k pomalování. Nuselský most je syrově brutální stavba, takže kabát v podobě street artu by jí moc neslušel.“*¹⁰⁴

Acne: *„Jelikož jsem to zkoumal do detailu, tak si myslím, že to vše bylo zbytečné. Oba tábory měly argumenty, kterým jsem rozuměl. Největší problém byla zarytost obou stran a neschopnost street art scény komunikovat s odpůrci. Mluvit s nimi, jaké mají přesné záměry a tu skutečnost, že změna by nebyla trvalá ani destruktivní.“*¹⁰⁵

¹⁰² Příloha A – Rozhovor se Zdeňkem Řandou alias Pasta Oner

¹⁰³ Příloha B – Rozhovor s Vladimírem Brožem alias Vladimír 518

¹⁰⁴ Příloha D – Rozhovor s AUTEO

¹⁰⁵ Příloha C – Rozhovor s ACNE

Obrázek 25: ACNE

Zdroj: Autor práce

Jak vidíte budoucnost street art?

U otázky na budoucnost street artu se umělci shodují v jeho pokračování, popřípadě jistému přetransformování do sofistikovanější verze nebo galerijní podoby, která by mohla více vystihovat podobu uměleckého směru, případně zařadit pouliční umění již zcela pevně mezi ostatní umělecké odrůdy, které jsou s naší historií tak jednoznačně spjaty. U starší generace je patrný retrospektivní pohled, který již přenechává místo na ulici hlavně mladším generacím.

Naopak u mladší generace jsou odpovědi značně univerzální, popřípadě potvrzují slova starších umělců v podobě formování street artu.

Pasta Oner: *„Již dnes je to vidět úplně jasně. Určitě se bude ve větší či menší míře objevovat na ulici, ale toho živelného a pravého street artu bude čím dál tím méně. Pokud ale bude, tak bude velice sofistikovaný a vyspělý. Nemyslím si, že již bude takový punkový jako teď. To stejné, se ale děje s graffiti. To také dospělo a ilegální věci dnes již vznikají neuvěřitelně čistě a precizně. Určitě ho už nebude tolik, a pokud bude, tak nebude v té formě velkoplošného zásypu, jak tomu bývalo, ale věci budou větší. Samolepky a plakáty už dnes asi nikdo lepit nebude.*

Starší generace se již podle mě bude přesouvat k té výrazové formě mural artu, protože to více vystihuje onu věc a tolik to nenahrává kritikům, kteří opět říkají, že to již není street art, to už je něco jiného. Ano, děkujeme, je to tedy mural art. Čekám každým dnem, kdy i tohle někdo zpochybní. A zrovna mural art není žádná novinka, ten tu je již přes 50 let. V neposlední řadě zde určitě bude čím dál víc výstav v této oblasti. Je to fenomén současného umění. Samozřejmě kunsthistorici a pravověrní umělci to nesou dost těžce, protože něco, co není z akademického prostředí, se nabourává do jejich galerií, ale jak říkám: bude toho určitě čím dál častěji. I se zájmem sběratelů tyto věci budou nabírat na intenzitě a určitě budou čím dál víc vidět. Já to vidím na sobě. Já se pohybuji v galerijním prostředí již 10 let a trvalo to takovouto dlouhou dobu, než se k tomu přidali další, mladší street artový nebo graffiti umělci, kteří svoji tvorbu přetavili do něčeho dalšího. A dnes, již taky běžně vystavují a berou to, jako součást své tvorby.

Takže si myslím, že takto se to bude dál vyvíjet a bude více takových výstav. Ne takto masivních jako Městem Posedlí, ale určitě budou. A třeba jednou za čas bude nějaká opět větší, retrospektivní, kde se objeví více lidí najednou.“¹⁰⁶

Vladimír 518: *„Já si myslím, že jak street art nebo graffiti budou fungovat dál, protože fungují už velice dlouho a nevypadá nikde, že by energie ochabovala. Samozřejmě strašně důležitý je, jak ta společnost to přímá, jak to bude regulovat. Například v Londýně to je již na hodně tenkém ledu. Graffiti zde skoro neexistuje. Následně street art tam funguje jenom v nějakých čtvrtích. Možná i to graffiti. Je to ovšem hrozně zatlačený. Praha a Čechy všeobecně jsou v tomhle hodně benevolentní. Ta scéna má kde existovat, protože na ulicích jsou graffiti a tagy. Ten street art, abych se opravdu přiznal, to bylo krátké období, kdy se tu vytvořil strašně velký dojem, že to opravdu jede, ale že bych na ulicích viděl nějaký street art, to se říct nedá. Je toho opravdu málo. Ale myslím si, že obě disciplíny budou nadále fungovat.*

Graffiti scéně bych přál a pevně doufám, že zůstane a udrží svůj tvrdý přístup, a přitom to bude inteligentní v rámci scény. Že tu budou lidi, kteří budou kreativní a vzdělaný v oblasti graffiti, protože to je k tomu hrozně důležité. Street artu, jako celku, bych přál, aby dospělo a objevili se dvě, tři silné osobnosti, který překročí onu machu a formalismus a budou schopni udělat něco skutečně výrazného, co přesvědčí i zbytek kulturní scény, že street art je něco respektu hodného.“¹⁰⁷

¹⁰⁶ Příloha A – Rozhovor se Zdeňkem Řandou alias Pasta Oner

¹⁰⁷ Příloha B – Rozhovor s Vladimírem Brožem alias Vladimír 518

Auteo: „Myslím si, že u nás je velice malá základna lidí, kteří se street artu věnují a kvalitních věcí je u nás velice málo. Hodně street artistů se začalo spíše věnovat malováním obrazů a ulici se věnují už velice málo. A nová jména stále chybí. Jiné je to ovšem ve státech jako je USA nebo Německo, tam je to o hodně dál než u nás.“¹⁰⁸

Obrázek 26: AUTEO

Zdroj: Autor práce

Acne: „Vidím ji docela dobře. Například v České republice to je pořád v plenkách a teprve se vše rozjíždí. A street art, stejně jako graffiti, nejde úplně vymítit. Je možné, že se je galerie budou čím dál více snažit vykastrovat o jejich nespoutanost a budou se je snažit prezentovat v

¹⁰⁸ Příloha D – Rozhovor s AUTEO

legální formě. A mnoho umělců se tomu velmi rádo poddá, ale vždy tu budou jména, která na ulici zůstanou. ¹⁰⁹

6. 2. 2 Sekundární analýza

Z rozhovorů dále vyplynuly velice zajímavé aspekty, které například zmiňuje Pasta Oner či Vladimír 518, a to, že street art nedosahuje takové agresivity a společenské agresivity jako právě graffiti, pro které je agresivita a pohybování se na hraně zákona hlavním hnacím motorem. Na otázku, kde jsou hlavní rozdílné aspekty, a proč jsou neustálé sociální nepokoje mezi těmito dvěma skupinami, dále hovoří Vladimír 518. *„Street art scéna graffiti moc neřeší, ale jelikož na ně neustále graffiti writeři útočí, tak se vůči nim taky vymezují. Říká se, že street art je měkký brácha graffiti, což může být částečně pravda. V street artu je hodně balastu. Je to často jenom povrchní estetika, jeden napodobuje druhého a v každém městě je jeden Banksy nebo Obey Giant. Všude je to stejné a vlastně nudné. Ovšem to samé je graffiti. Z 80–90% se jedná o plagiátorství těch ostatních. Myslím si vlastně, že obě skupiny si nemají co vyčítat. Určitě bych ze street art nedělal něco vyššího. Strašně málo lidí, je v této disciplíně dobrých. Je to v dnešní době ještě nevyzrálá věc a málokdo se dokáže z ní dostat někam dál.“*

K této teorii se částečně ve svém výkladu přiklonil i Pasta Oner. Nicméně dodává, že ze sociálního pohledu je to pouze a jenom hra na tvrdost, kterou má ale jenom málokdo řádně vyargumentovanou. Ovšem dodává, že skutečně každý člověk má jiný názor a tato teorie neplatí zcela na každého, což potvrzují i rozhovory s Acnem a Auteem, kteří street art brali sice jako slabšího bráchu graffiti, nicméně nikterak neshazovali jeho postavení a umělecké vyjádření.

Dále z výsledků vyplynulo, že Pasta Oner potvrdil teorii přesouvání street art umělců z ulice do galerie, kdy sám přiznal, že již pouliční scénu nesleduje tolik právě jako scénu galerijní, z níž zmínil hned několik velice inspirativních postav. Konkrétně hovořil o klasickém uměleckém stylu, pop artu, který je pro něj velikým zdrojem inspirace. Zmiňuje následující. *„Už v podstatě od začátku street artu jsem začal ironizovat společnost, ale ani ne tak konzumní – jako společnost, jako celek a její chování. A to na obou dvou stranách spektra. Protože ve finále mi přijde, že je fakt, že lidé se chovají velice pokrytecky a je to celé jenom hra na toho, kdo je nejčistší. Někteří nad tím dokážou přemýšlet, to je asi 10% národa a ten zbytek je*

¹⁰⁹ Příloha C – Rozhovor s ACNE

v tuposti a nic pro ně není zajímavé. Ti, kteří si hrají na to, že rozluštili celý smysl života po tom, co si dali jointa, tak ti mě zajímají asi nejvíc. Je to velké pole a spektrum, kde jsme, protože – ve finále díky sociálním sítím a podobně – lidi v sobě samých tápou, ale snaží se tvrdit, že mají naprosto jasno, že jejich názor je jediný správný. To mě dost často baví, ale samozřejmě se zaměřuji i na celospolečenská témata a obecně zneužívám kýče k vyjádření sebe sama, což mě samozřejmě neuvěřitelně obohacuje. Mám rád, jak tomu pracovně říkám, estetický kýč. To jsou věci, které nás všude obklopují a mají v sobě divnou výtvarnou poetiku. Když řeknu příklad, tak porcelánový medvěd u popelníku, který vypadá, jako zmrzlá laguna nebo blikající panenka Marie na tržišti u Vietnamců. To jsou věci, které mě neskutečně inspi-rují, a já tyhle věci potom následně přetahuji do svých vizí.

Ono to nebylo ani tak, že bych se rozhodl dělat pop art, ale že moje tvorba tam byla zařazena, protože tam přirozeně zapadla. Takže, když potom přijdeš na to, že to potřebuješ nějak pojmenovat, tak je tomu pop art nejblíže.

...

Asi nejčistší verze mé tvorby je označení na pomezí pop artu s kořeny ve street artu. To jsou dvě nejdůležitější definice mých prací, protože témata a věci, které zhmotňuji, často vycházejí z nějaké zkušenosti z ulice nebo z mého vnímání prostoru. Nejsou to věci, které by přišly samovolně v mé hlavě, ale jsou právě inspirované okolím.“¹¹⁰

¹¹⁰ Příloha A – Rozhovor se Zdeňkem Řandou alias Pasta Oner

7 SOUHRN VÝSLEDKŮ

V této části práce se nachází porovnání výsledků analýzy s hypotézami, které byly stanoveny o kapitulu dříve. Porovnání je založeno na hloubkových rozhovorech a medializaci jednotlivých výrazných osob. Hlavním cílem této práce a samotných hypotéz je hledání roviny a míry vlivu ze strany médií na street art, jakožto umělecké těleso, které si v posledních několika desítkách let získalo celosvětovou oblibu. Díky hloubkovým rozhovorům jak ze strany zkušených, tak teprve začínajících umělců, je dosaženo maximálně kvalitativního výsledku, který mnohé z hypotéz potvrzuje, a některé naopak zcela vyvrací. Díky této kapitole máme tedy jedinečnou příležitost porovnat domněnky a fakta.

Hypotéza č. 1: Umělci si uvědomují vliv médií na svá díla.

Tato hypotéza se potvrdila. Umělci jsou velice uvědomělí, se širokým záběrem znalostí, které zasahují i mimo rámec jejich vzdělání a působení. Vliv médií na uměleckou odrůdu přímo potvrdili 4 ze 4 výtvarníků. Zdeněk Řanda alias Pasta Oner jako jediný zmínil, že média na jeho tvorbu vliv nemají, nicméně ke konci rozhovoru dodal, že vliv potvrzuje, ovšem ne vědomě.

Hypotéza č. 2: Média se nevědomě odráží v umění a konkrétně pro street art je to velice důležitý zdroj inspirace.

Tato hypotéza se nepotvrdila v širším měřítku. Ve specifikované části skupiny umělců je tato hypotéza pravdivá, ovšem jen z části. Umělců, kteří mají média jako téma číslo jedn, je mizivé množství, takže nejde mluvit o globální tématice. Příkladnou skupinou, jež ráda reaguje na média, je ZTOHOVEN, kteří ve svých projektech reagují na média jen z poloviny případů. Jejich primárním cílem je společnost, která je ovšem s médii velice úzce spojena. Hranice působení je tudíž velice úzká.

Hypotéza č. 3: Starší a zkušenější umělci jsou k médiím pozitivněji nakloněni než mladší věková kategorie, která je odsuzuje.

Tato hypotéza se nepotvrdila. Umělci – jak mladší, tak starší – reagují na média obdobným způsobem. U mladší věkové kategorie je pouze efekt menší míry vzdělání a společenského rozhledu, který jim nedovoluje vidět média v širším měřítku a souvislostech, jež s nimi souvisí.

Hypotéza č. 4: Graffiti scéna je radikálněji vyhrazena ve svých postojích a odpovědích, na rozdíl od umírněnějších street artistů.

Tato hypotéza se potvrdila. Graffiti scéna, jakožto radikálnější a tvrdší sourozenec street artu, již v teoretické části dávala tušit, že bude mít vyjadřovací prostředky vyhraněnější nežli street art. V rozhovorech s mladší generací, která začíná na ulicích a umělci zde působí jako writeři, dali hypotéze svými výroky za pravdu.

Hypotéza č. 5: Vyjadřovací prostředky mladších umělců se liší od umělců starší věkové kategorie na základě jejich zkušeností s veřejným prostorem a společností.

Tato hypotéza se potvrdila. Mladší generace nemá dostatečné finanční prostředky k realizaci větších a komplexnějších děl, které by chtěla zrealizovat. Mladší generace má vyjadřovací prostředky dostupné své finanční situaci. Jedná se tedy převážně o graffiti writery, kteří se, oproti starší generace, velice liší ve svém uměleckém vyjádření.

Hypotéza č. 6: Reflektování street artu médii se postupem času kvalitativně zlepšuje.

Tato hypotéza se potvrdila. Sami umělci přiznávají kvalitativní zlepšení medializace street artu, ovšem dodávají, že jenom určité části. Konkrétně graffiti nebude mít medializaci dobrou nikdy, protože se pohybuje na hraně zákona a je všeobecně považováno za vandalství.

Hypotéza č. 7: Postoj médií, ke street artu, je z pohledu umělců pozitivní.

Tato hypotéza se potvrdila. Street art – a hlavně jeho galerijní tvorba – je podle umělců jasným znakem oblíbeného tématu, kterého se média vždy rádi chytanou. Umělci potvrzují pozitivní postoj, avšak starší umělci dodávají, že reflektování tohoto žánru je jenom polovičaté a nepřilíš obsáhlé.

Hypotéza č. 8: Mladší umělci jsou ve svém uměleckém i osobním projevu (oproti starší generaci) radikálněji vyhrazení.

Tato hypotéza se potvrdila. V hloubkových rozhovorech byla tato hypotéza názorně dokázána právě mladší generací, která se k médiím i plošnějším otázkám stavěla radikálněji a vypovídací hodnota obsahu byla více strohá než u starší generace. I samotný umělecký projev pomocí graffiti a částečného vandalství je radikálnější nežli umírněnější street art, ke kterému většina úspěšných umělců časem dojde.

Hypotéza č. 9: Česká republika, v porovnání se světem, v umělecké kvalitativní formě street artu nezaostává.

Tato hypotéza se potvrdila. Česká republika dle všech umělců světovou pouliční scénu zcela dohnala. Umělci ovšem dodávají, že díky malému počtu obyvatel je i míra a kvantita street artu menší. Kvalitativní část je ovšem zcela potvrzena.

Hypotéza č. 10: Vliv médií na street art je pozitivní.

Tato hypotéza se potvrdila. Hlavně pro mladší generaci, která hledá a čerpá inspiraci z médií pro svou budoucí tvorbu. Můžeme tedy tímto faktem potvrdit, že média mají přímý vliv na rozvoj a vývoj street artu. Nutno však vzpomenout i ortodoxní graffiti scénu, která je ráda za negativní medializaci tohoto specifického žánru a bere tento fakt též jako pozitivum.

ZÁVĚR

Umění vždy patřilo v naší společnosti mezi základní prvky, pomocí něhož se vyjadřovala určitá subkultura ke zbytku světa. V dnešních dnech se vracíme v pomyslné spirále zpět do bodu, kdy zasahujeme již na ne předem připravená místa nebo objekty, ale zcela akčně v ulicích, kde umělci vyjadřují své pocity a emoce. Stejně jako naši předci v jeskyních, kteří vrývali do zdí vize svého okolí, i dnes moderní umělci přetransformávají vlastní a veřejný prostor vůči svým ideám a myšlenkám.

Cílem práce bylo najít vliv médií na tento velice specifický druh umění. Vliv se potvrdil, ba co více, je i značným pozitivem, protože tvoří pro jednu skupinu lidí inspirační zdroj k vlastní seberealizaci a vůči druhé skupině naopak zdroj, proti kterému mají právo bojovat. Nutno také podotknout, že se jim to zatím daří velice úspěšně.

Mnohé z teorií, které byly vyneseny v teoretické části, se potvrdily a v mnohých ohledech se objevila i fakta, která byla zcela nečekaná. Dnešní umělci mají právě díky médiím daleko komplexnější přehled nejenom o street artu, ale také o celém uměleckém odvětví. Mladší umělci se paradoxně s médii i přes svůj věk teprve učí zacházet, na rozdíl od umělců starších, kteří vliv médií umí daleko lépe regulovat a pracovat s ním. Překvapením je zajisté i to, že není – v opozici k dobám minulým – potřeba určitého vzdělání. Umělci se dnes vzdělávají hlavně praxí na samotné ulici. Oproti klasickému uměleckému odvětví je to věc naprosto nevídaná.

Rozhodně nesmím opomenout opravdu tristní situaci klasické sféry médií, a to knižní obsahovou kvantitu děl. V dnešních dnech je knih o street artu a graffiti skutečně poměrně hodně, nicméně pouze obrazových, což je hlavní problém. Tedy vyfocených z ulice a přenesených na knižní stránky. Média reflektují street art většinou jako senzaci či vandalismus – činí tak v televizních zprávách a pořadech, které jsou pak k dohledání na internetu. O opravdu hloubkovém bádání a zkoumání tohoto žánru se v České republice skutečně zatím nedá hovořit. V zahraničí jsou na tom knižní publikace o dost lépe, nicméně stále se nedá mluvit o žádných vysokých číslicích. Pokud umělci zmiňovali, že v umění jsme svět na 100% dohnali, tak v jeho zkoumání a následném začlenění do společnosti jsme opravdu pozadu, i když snaha se nedá upřít.

V tomto vidím jednu z hlavních předností této práce. V dnešní době chybí na české scéně kniha, která by byla pomyslnou Biblií tohoto žánru. Obrazových knih bylo dost, teď nastal čas zajímat se o tento žánr i trochu hlouběji, než jenom povrchově z fotek z ulice. Nejenom z historického hlediska, jako to prezentovala kniha *In graffiti we trust*, ale hlavně z hlediska obsahového. Kniha, která má pevné kořeny v historických faktech, obsahově srozumitelná pro umělecký žánr a s vzhledem – určená pro budoucí inspiraci a vývoj v naší zemi.

Nepopírám možné redukce, odrůdy žánru, které nejsou zcela dostatečně zodpovězeny. Pro další vysokoškolské výzkumy zcela jasný důkaz, popud k bádání a srovnávání faktů s realitou. Zcela jistě se z historického hlediska lze zabývat taktéž jednotlivými odrůdami street artu, jakou je například specifický mural art, jenž má již přes 50 let celosvětové historie. Tento druh pátrání a uvádění ve známost je v naší zemi naprosto nedostatkovým zbožím.

Tato práce měla jasný cíl. Prozkoumat nejenom svět umění, ale i médií, které ho reflektují. Má práce může být přínosem pro oba světy. Pro umělce, kteří chtějí pochopit, proč jsou média taková, jaká jsou, a naopak pro média, aby pochopila, proč je umění v dnešních dnech tak specifické a odlišné.

Pevně doufám, že práce bude mít i onu přidanou hodnotu, jež by měla potenciál do budoucna. Potenciál, který by nás ponukl, abychom se rozhlédli kolem sebe.

SLOVNÍK CIZÍCH VÝRAZŮ

crew – skupina graffiti tvůrců, kteří pracují společně

free art – svobodné nekomerční umění

galerie, galerka – místo s větším počtem děl, vzniká spontánně většinou na koších či zadních stranách dopravních značek a opravdu plní funkci primitivního výstavního prostoru

charaktery – vymyšlené postavy s patrným rukopisem autora, většinou plní funkci značky tvůrce

murals – nástěnné malby

nick – přezdívka

piece – z angl. slova masterpiece, podpisy writerů, ale tvarově a barevně propracovanější než tagy

posters – umělecké plakáty

squat painting – tvorba streetartovými technikami v opuštěných továrnách

stencils, pochoirs – umělecké šablony

stickers, stickerky – umělecké nálepky, samolepky

tagy – podpisy writerů, většinou vytvořené speciální fixou

toy – posměšné označení pro začátečníka v rámci graffiti subkultury

urban art, street deco, postgraffiti, neograffiti – další názvy pro street art

wall painting – malba na zed'

writeři – tvůrci graffiti

zbombení, bombing – potagování určitého území

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů:

518, Vladimír. *Bigg Boss: --vás zavede půl miliardy let daleko od vašich myslí-- místo: graffiti Praha = An epic drama of adventure and exploration 2666 Praha Odyssey : -taking you half billion miles from your mind-- destination: graffiti Prague*. 1. vyd. Ilustrace Michal Škapa, Jan Kříbek. V Praze: Labyrint, 2006, 144 s. ISBN 80-859-3582-1.

BERNHARD, Marianne. *Universální lexikon umění: architektura, fotografie, grafika, malířství, osobnosti, sochařství, umělecká řemesla*. Překlad Otakar Mohyla. Praha: Grafoprint-Neubert, 1996, 491 s. ISBN 80-717-6393-4.

BIGG BOSS & VINACHI. *KMENY*. Praha: Bigg Boss, 2012. 517 s. ISBN 978-80-90-903973-2-3.

FAIRS, Marcus. *Design 21. století: nové ikony designu : od masového trhu k avantgardě*. V Praze: Slovart, 2007, 463 s. ISBN 978-80-7209-970-2.

HARD, Dereck. *Street kids*. Praha: Hard Art Production, 2012, 65 s. ISBN 978-80-260-3064-5.

ISTVÁN LÉKÓ - TOMÁŠ POSPISZYL. *Street art Praha*. Praha, 2007. ISBN 978-80-86300-99-3.

JIRÁK, Jan - KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost*. In: *Média a společnost*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003, 80-7178-697-7.

KLÁRA VOSKOVCOVÁ - RADEK WOHLMUTH - VLADANA RÝDLOVÁ. *MĚSTEM POSEDLÍ: Katalog k výstavě*. Praha: Taktum s. r. o., 2012. ISBN 978-80-260-3341-7.

MCQUAIL, D.. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-714-0.

Milan Knížák: *Street Art aneb špatně položená otázka*. *Lidové noviny*. 2008, 28. 8. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/street-art-aneb-spatne-polozena-otazka-dyt-/ln_noviny.asp?c=A080828_000004_ln_noviny_sko&klic=227268&mes=080828_0

OVERSTREET MARTINA. *In Graffiti We Trust*. Praha: Mladá fronta, 2006. ISBN 80-204-1325-1.

POINT shop: Katalog k výstavě Point shop. Praha: Trafačka, 2008.

KALÁB, Jan. *Kaláb 33: křížení planet : výstava obrazů, Trafačka, Praha, červen 2011 = planets crossing : exhibition of paintings, Trafačka, Prague, June 2011*. [Praha: s.n.], c2011, [54] s. ISBN 978-80-260-0243-7.

Seznam použitých zahraničních zdrojů:

CAMPOS, Cristian. *1,000 ideas for graffiti and street art: [murals, tags, and more from artists around the world]*. Překlad Otakar Mohyla. Beverly, Mass: Rockport, 2010, 491 s. ISBN 978-159-2536-580.

PEREIRA, Sandrine. *Graffiti*. Ilustrace Michal Škapa, Jan Kříbek. San Francisco, CA: Silverback Books, Inc, 2005, 144 s. ISBN 27-528-0181-5.

Seznam použitých internetových zdrojů:

A communication blog: *mass media versus the new media!*. [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://acomunicationblog.wordpress.com/2010/10/23/mass-media-v-s-new-media/>

Anketu o nejhezčí dílo street artu vyhrála malba na domě v Dejvicích. *Idnes.cz* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: http://praha.idnes.cz/mestem-posedli-anketa-0ug-/praha-zpravy.aspx?c=A121101_160017_praha-zpravy_ab

ASD Labs: *Cry of the city part 1: The Legend of Corn Bread*. [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.asdlabs.com/blog/2008/12/30/cry-of-the-city-part-1-the-legend-of-cornbread/>

Atomový výbuch v ČT je definitivně přestupkem. *Česká televize* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/50067-atomovy-vybuch-v-ct-je-definitivne-prestupkem/>

Budweiser BU2R Urban Projects. *BU2R* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.bu2r.cz/>

Coal and Steel: best of Czech and British contemporary art in London. *Czech centre* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://london.czechcentres.cz/about-us/press-releases/coal-and-steel-and-disorient-express-lon4/>

ČESKÁPOZICE.CZ: *Peep show à la Pasta*. [online]. [cit. 2013-03-09]. Dostupné z: <http://www.ceskapozice.cz/magazin/kultura/peep-show-la-pasta>

Facebook: *Vladimír 518*. [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10151239362410870&set=a.286569600869.%20155363.53090765869&type=1&relevant_count=1

Graffiti versus street art. SKUNK. *FOTOLOG* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.fotolog.com/skunkills/60302633>

History. *Pasta Oner* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.pastaoner.cz/en/history>

History of Graffiti. DEAL CIA - SPAR ONE TFP. *DAVEY* [online]. 1998 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://namesfest.net/contentb3ad.html?content.52>

Idnes.cz: *Graffiti na Nuseláku se odkládá, protestuje proti němu i autor mostu*. [online]. [cit. 2013-03-09]. Dostupné z: http://praha.idnes.cz/graffiti-na-nuselskem-moste-dpw-/praha-zpravy.aspx?c=A120830_120556_praha-zpravy_kol

IHNED.CZ: *Kmeny mohou být pro učitele i rodiče klíčem k mladým, říká Vladimír 518*. [online]. [cit. 2013-03-09]. Dostupné z: <http://art.ihned.cz/knihy/c1-54300040-kmeny-mohou-byt-pro-ucitele-i-rodice-klicem-k-mladym-rika-vladimir-518>

Ilustrace pro časopis Kraus, BIGG BOSS [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.biggboss.cz/news/1968>

Legální plochy. *PhatBeatz* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.phatbeatz.cz/legalniplochy/>

Lescaux [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: http://www.lascaux.culture.fr/#/en/02_00.xml

MĚSTEM POSEDLÍ [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.mestemposedli.cz/>

Michal Škapa. *The Chemistry Gallery* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.thechemistry.cz/artists/michal-skapa/>

Michal Škapa aka TRON – Ode zdi ke zdi. *PhatBeatz* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.phatbeatz.cz/michal-skapa-aka-tron-ode-zdi-ke-zdi>

Občan K. *ČSFD* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/325947-obcan-k/galerie/>

Občan K. *ZTOHOVEN* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: http://www.ztohoven.com/?page_id=50

Skupina Ztohoven vyděsila v ČT atomovým výbuchem. *Idnes.cz* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/skupina-ztohoven-vydesila-v-ct-atomovym-vybuchem-fvx-/domaci.aspx?c=A070617_112931_domaci_zra

Srdce nad Hradem se změnilo v otazník a pak zhaslo. ČTK. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/koktejl/848-srdce-nad-hradem-se-zmenilo-v-otaznik-a-pak-zhaslo.html>

Reflex: Video: *Roman Týc zatčen*. [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.reflex.cz/clanek/kultura/37565/video-roman-tyc-zatcen.html>

Roman Týc ze Ztohoven musí do vězení: "Nejčistší způsob, jak se s tím vyrovnat, je tím zpřímá projít," řekl nám. JANA KOMÁNKOVÁ, Luciáš F. Svoboda. *Protišedi.cz* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/ztohoven-vydesenym-k-smrti-se-omlouvame-ffb-/domaci.aspx?c=A070619_084347_domaci_bar

Rozhovor: EPOS. *NAMES* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://namesfest.net/contentd382.html?content.59>

Rozhovor: POINT. *NAMES* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://namesfest.net/contentb3ad.html?content.52>

Sprayerská novela trestního zákona. *Epravo.cz* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/sprayerska-novela-trestniho-zakona-8119.html>

V pražském metru se sešli odpůrci reklamy. ČTK. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/18852-v-prazskem-metru-se-sesli-odpurci-reklamy.html>

Vestibul Budějovické ožil barvami. Je tu Hrad i orloj. *Metropol.cz* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.metropol.cz/zpravy/z-prahy/video-vestibul-budejovicke-ozil-barvami-je-tu-hrad-i-orloj/>

Vladimír 518. BIGG BOSS. [online]. [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <http://www.biggboss.cz/vladimir-518>

Wall to wall Praha. *WALL TO WALL* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.bngr.cz/wall-to-wall-praha-1-video/>

WOOSTER COLLECTIVE: *New York Times, 1971: "Taki 183 Spans Pen Pals"*. [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.woostercollective.com/post/new-york-times-1971-taki-183-spans-pen-pals>

ZTOHOVEN.COM: *Otazník nad hradem*. [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: http://www.ztohoven.com/?attachment_id=396

Ztohoven: Vyděšeným k smrti se omlouváme. *Idnes.cz* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/ztohoven-vydesenym-k-smrti-se-omlouvame-ffb-domaci.aspx?c=A070619_084347_domaci_bar

Seznam ostatních zdrojů:

Česká Republika. Zákon č. 2/1. In: *Ústava České republiky: Základní ustanovení*. 1992. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

Česká Republika. Zákon č. 228/1 Poškození cizí věci. In: *Trestní zákoník*. Dostupné z: <http://trestnizakonik.cz/trestni-zakonik/cast2h5.php>

Česká *RAPublika*, dokumentární film, 2008, Praha, dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=sOCAb17sVpc>

Diskuse: Graffiti a veřejný prostor, kreativita versus krimi, 30. října 2012, Praha, dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/201332-diskuse-graffiti-a-verejny-prostor-kreativita-versus-krimi/>

Pražské graffiti. *Česká televize*. 1995 [cit. 2013-03-17]. Dostupné online z: <http://www.youtube.com/watch?v=Vz8fWbz8CfI>

Kultura.cz: Vladimír 518, MĚSTO=MÉDIUM, *Česká televize*. 16. 12. 2012, Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1183619616-kultura-cz/212562228000039/obsah/235449-vladimir-518-mesto-medium/>

Kulturama: Pasta v Peep show. *Česká televize*. 27. 9. 2011 [cit. 2013-03-17]. Dostupné online z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/137656-pasta-v-peep-show/>

Mediální realita, dokumentární film, Praha 2008, dostupné z www: <http://vimeo.com/9231189>

Třafačka – Chrám svobody, dokumentární film, 2011, Praha, dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10294553865-trafacka-chram-svobody/>

Znásilnění podvědomí, dokumentární film, Praha 2003, dostupné z www: <http://vimeo.com/1050620>

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek 1: Tištěná média	11
Obrázek 2: Corn Bread	18
Obrázek 3: První článek o graffiti v New York Times	19
Obrázek 4: NNK crew (Nejvíc naštvaní kluci)	22
Obrázek 5: Metro, ORION	24
Obrázek 6: Roman Týc	25
Obrázek 7: Bombing	29
Obrázek 8: 3D instalace, Point, Jan Kaláb	30
Obrázek 9: Franz Kafka, ESCIF	33
Obrázek 10: BU2R logo, malba Honet (FR), Meet Factory	36
Obrázek 11: Video, WALL TO WALL Praha, Nick Zipper	37
Obrázek 12: Křížení planet, Jan Kaláb	46
Obrázek 13: Kool B, Vladimír Brož	48
Obrázek 14: Style keeper, Vladimír Brož	49
Obrázek 15: Choose to be happy, Zdeněk Řanda	51
Obrázek 16: Národní třída, Jan Kaláb, Zdeněk Řanda, Michal Škapa a X	52
Obrázek 17: ZTOHOVEN	54
Obrázek 18: Otazník nad hradem, ZTOHOVEN	55
Obrázek 19: Znásilnění podvědomí, ZTOHOVEN	56

Obrázek 20: Mediální realita, ZTOHOVEN	57
Obrázek 21: Vladimír 518	62
Obrázek 22: Pasta Oner	65
Obrázek 23: stavba Nuselského mostu	67
Obrázek 24: náhled pomalování jednoho z pilířů Nuselského mostu	69
Obrázek 25: ACNE	71
Obrázek 26: AUTEO	73

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Rozhovor se Zdeňkem Řandou alias Pasta Oner.....I

Příloha B – Rozhovor s Vladimírem Brožem alias Vladimír 518.....XVIII

Příloha C – Rozhovor s A.....XXV

Příloha D – Rozhovor sXXVIII

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA A – ROZHOVOR SE ZDEŇKEM ŘANDOU ALIAS PASTA ONER

Co vnímáte pod pojmem street art?

„Především to je pro mě „terminus technicus“. Je to nepřeložitelné slovní spojení. Jedná se o konkrétní druh umění, který má svá specifika a je zařazeno do jisté kategorie. Určitě street art volně navazuje na graffiti a je s ním propojen.“

Co vnímáte pod pojmem média?

„Od všeho trochu. Jedná se o věc, bez které se dnes neobejdeme. Jedná se hlavně o obrovskou sílu. Ne nadarmo jsou média považována za třetí velmoc. Média jsou největším hybatelem všeho kolem nás. Média jde strašně snadno využít ve svůj prospěch, a taky se to děje. Děje se to každý den. Nejsem tak paranoidní, že bych nevěřil žádné zprávě, nicméně ty zprávy vychází z reality. Je potřeba i na ně nahlížet určitým způsobem. To znamená, že když vidím záběry války, tak ony záběry, než se dostanou například do České televize, projdou pěti různými agenturami. Tu zprávu někde natočí jistý kameraman a třeba mu na povel vystřelí nějaký tankista, protože se s ním předem domluvil. To jsou události, které vychází opravdu z reality a je to určitě smutný. Takže určitě je důležité na to nahlížet tímto způsobem. To znamená, že informace, které by člověk chtěl vědět, se nedozví z médií, protože tam většinou dostane jenom střípek pravdy a ví jenom o tom, že se to děje.“

Jaký vliv mají media na vaši tvorbu?

„Když budeme brát konvenční média, tak si myslím, že žádný. Samozřejmě, že se občas dozvím informaci, která mě může ovlivnit spíše podvědomě, ale obecně média využívám spíš, jako rozšíření svých informací. Spíše sleduji, různé druhy médií zaměřené na umění. Ty sleduji a jsou pro mě přínosem, protože mi ukazují věci, které potřebuji nebo chci vidět. Nedá

se ale takto přímo říct, že by média ovlivňovali moji tvorbu. Média nejsou mým hlavním tématem tvorby. Asi mě ovlivňují, ale ne vědomě. “

Jak vnímáte postoj médií ke street artu, popřípadě graffiti?

„Již za ta léta, se dostali na novinářské pozice lidi, kteří mají o tomto stylu nějaké základní podvědomí a neptají se dokolečka pořád na ty samé věci a celkem i relevantně. Samozřejmě je zde, ale pořád celá řada novinářů, kteří street art a graffiti mají jako senzaci i po 25 letech. Stále to pokládají za výstřelek nové doby a dokážou o tom napsat úplné hlouposti typu, že se někdo zbláznil a začal malovat po práci na ulici, a že to je úžasný. Takže zde máme dva póly. Média, která se tím zabývají seriózně a média, která to mají jenom na vyplnění prázdného prostoru a žádný relevantní informace nepřináší. Jinak určitě mají vliv na veřejné mínění, to určitě.“

Média určitě radši pracují se street artem, popřípadě s jeho galerijní podobou, než s graffiti. Mám teď na mysli opravdové živelné graffiti, které je pochopitelně absolutně pro většinu lidí neobhajitelný. Takže když se bavíme o propojení médií a street artu, tak to je častá výtka ze strany ortodoxních graffiti writerů. Cítím, že ty lidi to nesou velice těžko. Jakékoliv informace, které se zabývají street artem a jemu podobné, považují za nežádoucí prvek, který zde nemá co dělat. Je jasné, že je to štve, ještě když o tom někdo píše. “

Jak vidíte budoucnost street artu?

„Již dnes je to vidět úplně jasně. Určitě se bude ve větší či menší míře objevovat na ulici, ale toho živelného a pravého street artu bude čím dál tím méně. Pokud ale bude, tak bude velice sofistikovaný a vyspělý. Nemyslím si, že již bude takový punkový jako teď. To stejné, se ale děje s graffiti. To také dospělo a ilegální věci dnes již vznikají neuvěřitelně čistě a precizně. Určitě ho už nebude tolik, a pokud bude, tak nebude v té formě velkoplošného zásypu, jak tomu bývalo, ale věci budou větší. Samolepky a plakáty už dnes asi nikdo lepit nebude.“

Starší generace se již podle mě bude přesouvat k té výrazové formě mural artu, protože to více vystihuje onu věc a tolik to nenahrává kritikům, kteří opět říkají, že to již není street art, to už je něco jiného. Ano děkujeme, je to tedy mural art. Čekám každým dnem, kdy i tohle někdo zpochybní. A zrovna mural art není žádná novinka, ten tu je již přes 50 let.“

V neposlední řadě zde určitě bude čím dál víc výstav v této oblasti. Je to fenomén současného umění. Samozřejmě kunsthistorici a pravověrní umělci to nesou dost těžce, protože něco co není z akademického prostředí, se nabourává do jejich galerií, ale jak říkám bude toho určitě čím dál častěji. I se zájmem sběratelů tyto věci budou nabírat na intenzitě a určitě budou čím dál víc vidět. Já to vidím na sobě. Já se pohybuji v galerijním prostředí již 10 let a trvalo to takovouto dlouhou dobu, než se k tomu přidali další, mladší street artový nebo graffiti umělci, kteří svoji tvorbu přetavili do něčeho dalšího. A dnes, již taky běžně vystavují a berou to, jako součást své tvorby.

Takže si myslím, že takto se to bude dál vyvíjet a bude dál takovýchto výstav. Ne takto masivních, jako Městem Posedlí, ale určitě budou. A třeba jednou za čas bude nějaká opět větší, retrospektivní, kde se objeví více lidí najednou.“

V mládí jste působil na české graffiti scéně jako jeden z prvních writerů u nás. Jak vnímáte posun a vývoj graffiti od 90. let po nyníšek?

„Je potřeba vysvětlit, že patřím do poslední vlny oldschoolu, což v praxi znamená to, že úplní průkopníci prapůvodní, byli přede mnou. Ze začátku v první polovině 90. let jsem se chodil koukat především na lidi z TCP. SCARF je asi nejvýraznější jméno, ale třeba i SIFON, který teď hraje v kapele WWW, ale já a moje crew, byla poslední vlna oldschoolu.

Ale co se týče graffiti, ne street artu, tak to jsme nebyli úplní průkopníci, že by před námi nic nebylo. Takhle to nejde definovat. Nicméně jsme byli na začátku, byli jsme na začátku, když se to začalo dít, to rozhodně ano, ale třeba i generačně o těch pár let od kluků z TCP, to samozřejmě hrálo roli v té době.

Posun je samozřejmě úplně zásadní, protože na těch 90. let, se to často spojuje s pionýrským procesem. Vše bylo úplně dřevní, po všech stránkách, takže se předávali různé triky, tipy, jaké trysky, jak co funguje nejlépe apod. Trysky hlavně v této době nebyli a nedali se koupit v obchodech, jako dneska. Jaké spreje v rámci běžného a dostupného sortimentu jsou dobré atd. Takže to bylo velké objevování neznámých věcí, před tím, než byli první graffiti obchody.

A je potřeba vyzdvihnout jeden důležitý aspekt a to je zapálenost, když musíš složitě objevovat a vymýšlet, tak to samozřejmě nese onu energii, než když to máš naservírovaný na

internetu. To se pak trošku nudíš. Nejde to pokládat za nějakou slabost, ale přirozený vývoj doby. Já říkám, že generace, která se narodila s ovladačem Playstationu v ruce, to mají vlastně složitější, protože složitě hledají svoje místo a zapálení pro cokoliv. Je to mnohem složitější a těžší cesta. Takže toto vidím, jako nevýraznější změnu. Writeři jsou, na rozdíl od lidí mého věku, jako by línější nebo nemají takový silný hnací vnitřní motor. Doba nás motivovala a zapalovala v tobě motory. Musíš makat, pokud chceš být nejlepší.“

Jak moc silná byla podle vás zátěž komunistické minulosti na vývoj graffiti u nás?

„Tak samozřejmě to poznamenalo. Je ale také špatně, se donekonečna na to odvolávat. Takže, jako zásadní věc bych to nebral, nicméně i jako v jiných věcech, jsme prostě promrhali dosti značná léta vývoje. Tvrdí se, že první graffiti na evropském kontinentu, jsou z Holandska Amsterdamu, myslím tím opravdové graffiti z New Yorku. Následně, se šířilo dál, do sousedních zemí, do Německa, kde má silnou tradici a k nám samozřejmě dorazilo až po revoluci. Zcela logicky v několika posledních letech a rozhovorech jsem říkal, že přítomnost graffiti ve městě nebo ve státě, je známkou přítomnosti demokracie. V totalitních zemích graffiti nefunguje. Když se skutečně bavíme o graffiti, ne o graffiti, typu psaní politických nebo kterýchkoliv jiných nápisů po zdech. To nemá s graffiti nic společného. A je to také znakem, že ve městě fungují ostatní formy subkultur, protože kromě graffiti tak jsou i jiné subkultury, graffiti jsou jedna z mnoha. Vždy tam jsou ostatní, kteří dělají něco jiného.“

Nicméně zbrzdění to znamenalo, 10 až 15 let, nicméně mám pocit s odstupem času, že se s tím česká a konkrétně pražská scéna, dobře vypořádala a nedá se říct, že by dnešní aktivní writeři byli nějak výrazně pozadu, než ti v zahraničí. Možná je to trošku o přístupu a v určitých věcech bych zásadních rozdíl neviděl. Samozřejmě, že ve světě je již spousta lepších writerů, ke kterým je určitě dobré vzhlížet, ale to není způsobené tímto komunistickým odstupem, ale výskytem značně výjimečných osobností. Takže si myslím, že na deseti milionovou zemi máme velice kvalitní graffiti writery současnosti. A zcela jistě byli již i v 90. letech.“

Takže si myslíte, že jsme svět na tomto poli již zcela dohnali?

„Ted', kdybych to takhle zcela explicitně řek, tak ano. To bych asi podepsal. Samozřejmě máme to složitě v tom, že graffiti se dělí na strašně moc proudů a vlivů. Ale opravdu

strašně moc. A třeba jednotlivé vlivy a proudů se mezi sebou nesnesou. To jsou věci, kdy by jeden graffiti writer zabil toho druhého, za to co dělá, takže to je strašně složité.

Jsou větve, styly a přístupy kdy nikdy nikoho nedoženeme a ani to není potřeba. Za to v undergroundovém graffiti, v té nejryzejší podobě, kde jsou zároveň největší progrese, tak tam určitě se světem držíme krok stoprocentně. Pak je zde celá řada jiných přístupů, libivějších, které jsou ve světě běžné třeba 40 let a to už u nás asi nikdo nedá. Práce a technika, to tu pár lidí takových je, ale ne na takové vysoké úrovni. Otázka spíše je, jestli to je potřeba. To si myslím, že asi úplně ne.“

Jak vnímáte světy graffiti a street artu a jejich občasné vyhrocené vztahy?

„Graffiti a street art určitě. Záleží na přístupu každého jednotlivce, jak to vnímá. Graffiti writeři to vnímají tak, že street art je pro ně něžný brácha, to je asi nejčastější přirovnání. Nicméně, je to do jisté míry globální. Zároveň, ale do jisté míry český specifikum, protože tady ta scéna vždy byla hodně o tvrdosti, a prapodivné čistotě.

Ono je to hrozně těžké, protože celkově hodně lidí lze samo sobě, ale zároveň se snaží proti něčemu vymezit. Každý u piva něco říká, ovšem v reálném světě nepovídá nic a je rád, že může ve fabrice doplňovat mouku. Takže každý k tomu musí něco říct, ale nikdo to nemá doargumentovaný.

Jedná se spíše o hru na tvrdost, ale obecně street art, z pohledu graffiti writerů, je pohlíženo skrz prsty, protože street art má tendence, se zalíbit a to samozřejmě ortodoxní writer nechce. Celé to je předsudek, protože to je hloupost. Street art se nikomu nesnaží zalíbit. Dělá to z vlastního přesvědčení, ale může na to být tak nahlíženo. Je něco jiného, když něco postříkáš hasicím přístrojem a něco jiného, když nakreslíš muchomůrku. Po této stránce je to vnímané něžněji.“

Myslíte, že to je čistě jenom póza, nebo jde o skutečné přesvědčení?

„Samozřejmě z větší části, se jedná o pózu. Určitá část lidí svůj názor má doargumentovaný. Nicméně je to něco, jako nálada. Když street art přišel v roce 2000, tak lidi nevěděli,

jak to uchopit, nevěděli co s tím, jak se k tomu postavit, jestli ho dělat, či nedělat. Po čase, když se rozhodli ho nedělat, tak jim ujel vlak, a proto se proti němu postavili.

Je to velice těžké a hlavně individuální. Je to člověk od člověka. Některé to skutečně nezajímá. Ted' mluvím o ortodoxních writerech. Ty svůj názor neprezentují a jsou lidi, kteří se zase naopak vyhraní extrémně, protože to pokládají za druh zla, které se zkřížilo s graffiti. Nakonec jsou zde lidi, kteří to nijak zvlášť neocení, ale nijak zvlášť proti tomu nevystupují. Následně je zde ovšem, ještě dalších spousta šedivých názorů, takže to skutečně není černobílé. Když zavzpomínám, tak zde jsou ještě další, kteří uznávají jenom určité věci. To znamená, že u některých určitou věc uznají, a pak už u některých ne. Přesně, jako v hospodě u piva. Nemá to žádnou relevanci, každý si nakonec dělá to, co chce. Občas se vyhrotí určitá situace, ale že by vznikla nějaká celospolečenská debata, to rozhodně ne.“

Postupem času jste se po roce 2000 propracoval od graffiti ke street artu. Začal jste reflektovat městský folklór – stejně jako pop artisti z 50. a 60. let minulého století. Co vás k tomu vedlo a co tímto hravým pojetím vyjadřujete za emoce nebo názory? Proč zrovna pop art?

„Už v podstatě od začátku street artu jsem začal ironizovat společnost, ale ani ne tak konzumní, jako společnost, jako celek a její chování. A to na obou dvou stranách spektra. Protože ve finále mi přijde, že je fakt, že lidé se chovají velice pokrytecky a je to celé jenom hra na toho, kdo je nejčistší. Někteří nad tím dokážou přemýšlet, to je asi 10% národa a ten zbytek je v tuposti a nic pro ně není zajímavé. Ti, kteří si hrají na to, že rozluštili celý smysl života po tom, co si dali jointa, tak ti mě zajímají asi nejvíc. Je to velké pole a spektrum, kde jsme, protože ve finále díky sociálním sítím a podobně, lidi v sobě samých tápou, ale snaží se tvrdit, že mají naprosto jasno, že jejich názor je jediný správný. To mě dost často baví, ale samozřejmě se zaměřuji i na celospolečenská témata a obecně zneužívám kýče k vyjádření sebe sama, což mě samozřejmě neuvěřitelně obohacuje. Mám rád, jak tomu pracovně říkám, estetický kýč. To jsou věci, které nás všude obklopují a mají v sobě divnou výtvarnou poetiku. Když řeknu příklad, tak porcelánový medvěd u popelníku, který vypadá, jako zmrzlá laguna nebo blikající panenka Marie na tržišti u Vietnamců. To jsou věci, které mě neskutečně inspiroují, a já tyhle věci potom následně přetahuji do svých vizí.

Ono to nebylo ani tak, že bych se rozhodl dělat pop art, ale že moje tvorba tam byla zařazena, protože tam přirozeně zapadla. Takže, když potom přijdeš na to, že to potřebuješ nějak pojmenovat, tak je tomu ten pop art nejbližší.“

Jedná se tedy o naprosto přirozený vývoj.

„Naprosto. Asi nejčistší verze moji tvorby je označení, na pomezí pop artu s kořeny ve street artu. To jsou dvě nejdůležitější definice mých prací, protože témata a věci, které zhmotňuji, často vychází z nějaké zkušenosti z ulice nebo z mého vnímání prostoru. Nejsou to věci, které by přišly samovolně v mé hlavě, ale jsou právě inspirované okolím.“

Jak jste vnímal výstavu v Šanghaji pro EXPO? Protože jste vystavoval paradoxně na místě, které je onou konzumní společností a městským folklórem, jímž se inspirujete, přímo nasáklé.

„Hlavně šlo o kulturní reprezentaci státu. V podstatě jde hlavně o to, že dostaneš příležitost pracovat se zajímavým rozpočtem, ke kterému se dostaneš možná tak dvakrát, třikrát za život a realizuješ věci, které do té doby nejsi schopen realizovat, protože si limitovaný financemi. To si málokdo uvědomuje a to je zásadní věc. To nejsou peníze na bagety, to nejsou peníze na nové auto, to jsou peníze na tvorbu a bez nich to prostě nejde.“

Damien Hirst, Jeff Koons, Takashi Murakami. Ty lidi jsou slavní, protože mají obrovské finanční prostředky na výrobu. Dokážou tu věc vymyslet a přetavit do reality. U nás, kdo je schopen investovat způsobem, který se alespoň minimálně, skutečně minimálně tomuto celosvětovému měřítku, alespoň lokálně přibližuje, je David Černý. Nikdo jiný opravdu nemá investiční prostředky na to vytvářet velká díla. Takže to je samozřejmě velice důležité a to není motiv nebo sebe obohacení ve smyslu finančním, ale výtvarném.

Samozřejmě na EXPU to byl člověk od člověka, kdo to jak uchopil. Byly tam například státy, které vystavovali zemědělské stroje, což je v dnešní době naprostý úlet. V době informačních technologií, kdy vstoupíš na internet a víš, zda ve Francii dělají bagry nebo ne, je tenhle přístup samozřejmě naprosto bizarní. Pak zde byli státy, které mě naprosto ohromili, například Velká Británie. Tyto státy nepropagují konkrétní věc, ale ducha státu. V Británii je největší banka semen na světě, kde vyhynulé nebo umírající druhy rostlin shromažďují. Mají

zde obrovskou banku těchto plodin a rostlin. A právě tady postavili pavilon, z těchto gigantických několik metrů dlouhých trubek, nevím teď, jestli skleněných nebo plastových a zde bylo zatavené jedno semeno. Z venku to svítilo, jako obrovský ježek a vypadalo to, jako naprosto neuvěřitelná stavba. To bylo vše, co vystavovali. Jenom jejich 1 a půl milionu semen, ale v naprosto geniální koncepci a architektonicky naprosto dokonale zvládnutou.

Český pavilon patřil mezi ty pavilony, který udělaly kompromis. To znamená, že udělali pavilon, kde byla reprezentovaná kultura a duch země za pomoci moderního umění, které nejspíš nejlépe vypovídá o naší zemi, v kombinaci s tradičními záležitostmi, jako byla různá nano vlákna a podobně. V nano vláknech jsme zrovna fakt dobrý. Takže to byla zvláštní kombinace, ještě s tím, že v této době jsme shodou okolností vyhráli mistrovství světa v hokeji. Takže to bylo naprosto mimořádné.

Nicméně Šanghaj, jako město i neuvěřitelný kontinent Asie, mě skutečně obohatil, jenom obecně tím, že jsem tam byl. Šanghajský konzum, třeba oproti tomu New York, je malá vesnička. Šanghaj je opravdu neuvěřitelná, protože je tam postavené vše teď. Takže tam není měřítko, třeba 70 let, ale 5 let. Všechny značky a obchody mají nové, takže připomínají paláce. Je to neuvěřitelné, svým způsobem blikající, svítící, nenapodobitelný město. Myslím, že počítali její spotřebu elektřiny a hodina rozsvícený Šanghaje, je jako měsíc rozsvícené Prahy. To je obrovská síla. Běhají tam, na obrovských mrakodrapech, led diodový reklamy neuvěřitelných rozměrů. Zde neexistuje barák, který by neblikal a něco neříkal. Pro mě osobně to bylo naprosto úžasné.

K instalaci, kterou jsem tam dělal, jsem měl hodně světelných prvků, měl jsem zde dva neony a podobně, ale vůbec to nemělo nic společného s tímto městem, protože já ho dřív neviděl a ani ho nezkoumal. A teprve na místě jsem zjistil, že mi tam sice bliká nějaký neony, ale když člověk vyjde ven, tak první co člověk uvidí, je obrovské vesmírné město. Takže můj blikající neon je vlastně něco, jako blikající nápis PVC. Ale zkušenost jistě skvělá. Nicméně, ta věc lépe rezonovala tady v Čechách, v galerii DOX, protože zde byl lepší prostor a lidi na to nahlíželi jiným způsobem, protože vylezli z ulice, kde svítí tři pouliční lampy.“

Kdo vás nejvíce ze street art scény baví a koho máte opravdu rád?

„U mě to je složitější, protože se bavíme o street artu. Já spíše dlouhodoběji sleduji lidi, kteří na ulici moc nedělají. Ale v minulosti byli neuvěřitelně aktivní a položili základní

kameny tomuto fenoménu. Vynechám takové klasiky, jako je Obey Giant, který je pro mě již svým způsobem okoukaný. Neříkám, že je to špatně, ale já už na jeho díla ani nepotřebuji koukat, protože už to znám, tak důvěrně za ty léta, že to pro mě není to, co bych vyhledával. Nicméně ho vidím všude, protože sleduju spoustu kanálů.“

Takže hledáte inspiraci třeba u mladších?

„No abych pravdu řekl, nedokážu říct moc jmen mladších, které by stáli za zmínku. Nevím o moc lidech, které bych ocenil. Ne, že bych street art nesledoval, sleduji ho aktivně, ale upřímně, že bych tu řekl jméno, to mě skutečně nenapadá.

Sleduji lidi mé generace. Jsou třeba o dva roky starší nebo o tři, ale jsou z jiného světa, takže nástup je o to silnější. Určitě mezi ně patří Kaws, Twister, Steve Powers a určitě tam patří i Dalek, ale samozřejmě těch lidí jsou mraky. Ale já už dneska spíše sleduji věci jiných lidí, jako například právě ten Takashi Murakami. Sleduji více ze současného umění, které je ovlivněné vlastně i street artem. A hlavně na galerijní úrovni.

V dnešní době je již street art spíše na úrovni mural artu, takže mi přijde, že živelný street art, už nikdo dneska nedělá. Aby někdo vybíhal do ulic a lepil plakáty či nějaký jiné zásadní instalace. To mi buď uniká, nebo se to už neděje. Starší generace se již přesunuli do galerií nebo k mural artu. To jsou věci, které sleduji. To je ale přirozený vývoj. Nedokážu představit, že by teď prošedivělý Twister někde po nocích pobíhal a něco kreslil. Na to už není věk, čas ani chuť.“

Jaká technika je vaše nejoblíbenější?

„To je oříšek. Když dělám v ateliéru, tak maluji převážně akrylem a štětcem. To je u mě asi nejčastější technika. Samozřejmě to doplňuji sítotiskem, ale nikdy už ne sólo. Vždy se jedná o kombinaci, kromě serigrafie, akrylu a tisku. A na ulici, když dělám mural art, tak je to převážně kombinace fasádní barvy a spreje. Už ne, ale v takové míře. Pracuji už hlavně barvami. I spreje ulehčí práci v určité fázi, ale ve výsledku nikdo nepozná čím je to dělané. Z různých důvodů, třeba časových a finančních, se to kombinuje. Jsou na to různé rozpočty podle plochy, když si vypočítáš barvu a jakou technikou budeš pracovat.“

Někteří umělci mají vystudovanou vysokou školu. Vy jste touto cestou nešel. Myslíte si, že to je pro vás hendikep? A myslíte si případně, že je vůbec nutné v dnešní době pro umělce studovat vysokou školu?

„Obecně ano, ale díky mé výchově a přístupu k práci, jako takové, to pro mě zas tak nutné nebylo. Člověk se může samo vzdělávat a tím netvrdím, že bych navštěvoval kurzy a přednášky dějin umění, třeba v dějinách umění nějaké mezery mám, ale obecně přehled mám. To hlavní, co většina škol dává lidem, je podpora v tom, co dělají, a že to je správně. Popřípadě následně formování a směřování. Já se řídil svým okolím, takže moje denní studium, bylo denní ve světě.

Jde hlavně o to, že většina lidí nemá tento motor a potřebuje pro to nějakou instituci, která je podrží, a třeba když jsme s Maskerem dělali přijímací řízení na AVU, tak on se dostal a já ne. Šel tam již podruhé a já vůbec nevěděl, co mě čeká a pohyboval jsem se tam, jak Alenka v říši divů. Masker na AVU u prof. Vladimíra Skrepla, byl jeden z nejproduktivnějších studentů, protože jsme byli založením writeři a to je neuvěřitelný hnací motor. Máme neustálou potřebu vytvářet věci. Kdežto ostatní studenti tam půl roku cucali brčko z láhve a na klauzury přinesli prázdné plátno a řekli, že je to koncept. Jsou lidé, kteří toto potřebují, jinak nevytvoří hodnoty a neznají pracovní postup, třeba i v psychickém slova smyslu. Nedokážou být na sebe tvrdý a pracovat, tak, aby to mělo smysluplný výsledky. Zrovna včera jsem byl na AVU řešit jedny lokace a znám se s Jaroslavem Rónou, který vede ateliér sochy s asistentem Michalem Cimalou, zrovna měli konzultace s diplomantkami. A to už by měli být lidi, kteří ví, co dělají a on tam nadával jedné holce, protože nebyla schopna pochopit, že se tam zabývají nějakým modelem, a aby vytvářela už reálnou sochu. To je zrovna příklad, kdy lidi tu školu potřebují, protože nechápu, jak ubíhá čas a prostor okolo a nejsou schopni se v tom zorientovat, takže dělají chybné kroky. Tak jí řek ať tohle zahodí a na tohle se soustředí a ať začne vytvářet trubkovou konstrukci, na kterou již začne nabalovat. Ona přemýšlela o nějakém koníkově, již půl roku a měla k tomu 100 tisíc skic, ale výsledek žádný. Takže myslím si, že pro některé lidi, je ta škola opravdu důležitá, přesto to nezaručí, že se budou v budoucnu věnovat profesní dráze umělce.

Jasným důkazem toho jsou otrocké práce, které někteří dělají pro reklamní studia. Volné tvorbě se vůbec nevěnují. Takových lidí já osobně znám strašně moc a je to spíše smutné, že se někdo trápí několik let na škole a výsledek je ten, že kreslí omalovánky. Takže si mys-

lím, že cesta samostudia a „selfmade“ modelu, který tady v Česku ještě nikdo moc nezná, je naprosto funkční, jako například Vladimír 518. Tento model funguje, ale evidentně na to asi nemá každý. Nechci se nějak privilegiovat, ale já jsme si to v té době, kdy jsem na tu cestu nastoupil, vůbec neuvědomoval. Na to nahlížím až zpětně. Myslím si, že to je spíše náhoda, že se mi to povedlo v kombinaci s přístupem k životu. Jinak určitě bych tohle nikomu nedoporučoval. Takže určitě, kdo chce dělat, ať zkusí školu určitě.

Ono je to těžké, protože i ta škola ti může hodně vzít. Záleží jenom, jak se tím necháš semlít. Pro někoho to jsou jenom kontakty a navázání výtvarných vztahů v komunitě. Když já dnes přijdu na VŠUP nebo AVU, tak se projdu po škole a pozdravím cca 10 lidí, protože tam znám spoustu lidí z běžného života. Já tedy o žádné kontakty nepřišel, ale někdo takový pocit mít může.“

Jak vnímáte jednu z největších výstav zaměřenou u nás na street art, Městem Posedlí, které jste se sám zúčastnil?

„Je zde mnoho úhlů pohledů. To byla výstava, ke které jsem musel dojít. Z mého pohledu se k ní mělo dojít již dřív, nicméně jsme rádi, že se k ní vůbec došlo. Já jsem dokonce někde četl, že tato výstava dostala různé přívlastky, jako první a podobně. Tohle úplně není pravda. Tady se už realizovala celá řada akcí v galeriích a já třeba v galerii vystavuji přes 10 let. Je fakt, že rozsahem, to bylo velké. Dalo by se říct, že i to bylo v určitém směru jedinečné, ale zas tak úplně jiné, než jsme byli zvyklí dělat, to nebylo. Pro mě osobně to neznamenovalo žádný skok. Pro mě to byla jen další výstava v řadě.“

A posun ve společnosti ve vnímání street artu?

„To je právě další rovina. To bezpochyby ano. Na 99% ta odezva byla pozitivní a ani bych osobně neočekával něco jiného. Tento druh umění má tu přednost, že je srozumitelný pro širší publikum. To ovšem neznamenoá, že to je nějaká pop music, ale v rámci umění, které někdy dokáže být hodně uzavřené, to je určitě čitelnější a srozumitelnější. I když do jaké míry někdo dokázal číst moji instalaci, si nejsem úplně jistý. Rozhodně rozuměli jednotlivým prvkům, ale pochybuju, že to někdo dokázal pochopit v celku.“

V anketě na idnes.cz jste vyhrál hlasování o nejlepší dílo výstavy Městem Posedlí s piecem „Choose to be happy“, který jste realizoval na Dejvický. Těší vás, že vaše komunikace pomocí umělecké zkratky funguje a lidé vám rozumí?

„To stoprocentně. To bych lhal, kdybych řekl, že ne. Těší mě to a já jsem z těch umělců, kteří se nebojí tyto věci přiznat a mají z nich radost. Samozřejmě zde funguje celá řada umělců, kteří právě hrají na to, že je to nezajímá a že to není důležité, že to dělají po svém atd. Ovšem tohle je jedna obrovská lež. Takovýchto lidí, kteří opravdu žijí „v sudu“ je jedna promile. Všichni ostatní touží po uznání, úspěchu a slávě. Toto je s tím velice úzce spojené. Jedná se o jiný druh úspěchu, o jiný druh uznání, než třeba ve světě populární hudby, protože lidi mají jiná měřítka. Nechci umělce vyčleňovat ze společnosti, ale měli by mít širší rozhled a přehled a rozlišovat různé věci jinak, než většinová společnost. To je jejich úloha, nastavovat společnosti zrcadlo a následně ukazovat různá fakta z jiných úhlů. I přes to všechno to jsou, ale jenom lidi, takže jakékoliv uznání je pro umělce znamením, že se nezbláznil, a že to dělá správně a někdo tomu i rozumí a dokáže ocenit.“

Jak na vás působila mediální kauza ohledně pomalování Nuselského mostu, jež byla s výstavou spojená?

„Já osobně jsem k této akci napsal čtyřstránkové vyjádření, ale vůbec jsem ho nikde nepublikoval. Následně po tom, co jsem si to po sobě několikrát přečetl, jsme si řekl, že to stačí. Sám jsem se tím uklidnil.“

Dám opět příklad. Když se začala rozmazávat tato kauza, tak na Facebooku vznikla skupina fanoušků, která je dnes stále přístupná a jmenuje se „Nuselský most“ a právě minulý pátek bylo výročí 40 let této stavby a já jsem šel hned na stránky této komunity, kde si všichni pravověrní zastánci shromažďovali a o tomto výročí 40 let tam nebyla ani zmínka. Tam nebyl žádný život. Tam nikdo nechodí, nic nikdo nedělá. Ta komunita umřela spolu s tou kauzou. A je to jenom naprosto luxusní důkaz toho, jakým způsobem to vše bylo zmanipulované, tendenční, plný nevraživosti.“

Takže myslíte, že hrála média v této kauze hlavní roli?

„Pokud to budeme brát takto zeširoka, tak zas takový zásah to od médií nebyl. Nicméně určitě měla, ale spíš jde o určitou skupinu výtvarníků, umělecké scény a její subkultury. Ta byla zmasírovaná opravdu neskutečným způsobem.

Je to tak, že jména, jako Jan Kaláb nebo Pasta Oner, samozřejmě u někoho můžou způsobit ježení chlupů na zádech. A tyhle lidi jsou někdo, kdo ještě před rokem ti brali cigáro z krabičky a tyhle lidi jsou někdo, komu jsi kupoval pivo, protože na to neměli. Jsou nešťastní ze svých životů a snaží se vymezovat vůči všemu, co jim není po vůli. Ted' se bavím o konkrétním člověku, který to způsobil celé a to je Vít Svoboda z CAP crew. To je klučina, který před osmi lety v Bráníku na legální zdi za mnou přišel, abych se šel podívat na jeho piece, jestli je dobrý nebo ne. A dneska píše dopisy na Národní ústav památkový péče, aby nahlásil, že se tady někdo chystá pomalovat beton. Takže mě to osobně přijde naprosto absurdní, směšný a nedůvěryhodný.

Jestli tady někdo má rád brutalistní architekturu, tak jsem to já. Já jsem ochoten bydlet v bunkru. Já mám velká vztah v brutalistní architektuře. Já jsem vyrostl, jako Husákovo dítě ve stínu brutalistní budovy na Evropské ulici. Hrabal jsem tam tehdy v kontejnerech za tuzexem a lovil jsem obaly od žvýkaček, protože jsme žvýkačky neznali. Já jsem vyrostl při pohledu na beton. Já neopovrhují touto architekturou, ba naopak v mnoha ohledech ji zbožňuji.

Zrovna minulý rok, jsem navštívil Brazílii na pozvání Národní galerie v Brazílii a České ambasády, kde jsem realizoval zeď přímo v Národní galerii de Brazilia. To město je postavené Oscarem Niemeyerem a je celé z betonu. To je naprosto úžasné, nádherné a já jsme tam, v tu chvíli, byl nejšťastnějším člověkem na světě.

Nicméně Nuselský most je určitě unikátní zajímavá stavba. Z pohledu architektonického hlediska není už tak zajímavá a určitě to není žádný klenot. Spíše jde o technickou stavbu. Je určitě unikátní svým technickým řešením. V Čechách byly postaveny podobné mosty čtyři. Tři už spadli. Tento se drží silou vůle. Kdyby se nepřidělávaly nosníky, tak je dávno dole. Tím obrovským náparem, který je na něj vyvíjen, je v podstatě nebezpečný a na pokraji havarijního stavu. To ale nikdo nechce přiznat, protože by to byl neuvěřitelný průšvih. Zavřít Nuselský most by znamenalo absolutní chaos a kolaps pražské dopravní struktury. Hledá se cesta, jak to vyřešit. Samozřejmě není nebezpečný v tuto chvíli, ale brzo bude. To vše se ví. Byl už ne-

bezpečný zhruba před 5 lety, kdy se v něm muselo dostavět metro a přidělovat nosníky, které uvnitř tunelu pruží. Já nejsem technik, ale takto je to zhruba laicky řečeno. Odpadávají z něho kusy zvětralého betonu. Nuselský most se bude rekonstruovat do hloubky několika centimetrů a povrchově, to znamená, že se odpálí zvětralá omítka a nahradí se novou. Nikdo kolem toho v dnešní době nebude stavět dřevěný palisády. V dnešní době přijde skupina lidí ze SKANSKY a nahodí tam stříkaný beton. Tohle se stane. Jestli má Vít Svoboda nebo jeho kamarádi možnost našetřit na Nuselský most 2 miliardy, na jeho opravu, tak jistě může naběhnout parta 50 tisíc dělníků a obložit to dřívím a udělat z toho opět ten nádherný obklad.

Já jsem hrozně ironický teď, protože se mě zrovna tato věc hluboce dotkla a ty lidi, kteří se nechali touto mediální masáží strhnout, o tom mostě neví vůbec nic. Pod tím mostem většina z nich ani nebyla, natož, aby se dostala do blízkosti nějakého z těch pilířů, což je mimochodem opravdu ten pravý moment, kdy člověk může ocenit, tu nádhernou strukturu bednění, které se tak hrozně vyzdvihovalo, což je asi největší komedie. Pan Svoboda mimo jiné kontaktoval pana Hubičku, kterému je dnes 85 let, jako údajného architekta mostu, což je naprostá lež. Je to spoluautor koncepce řešení stavby. Jeden z pěti autorů, ale ne architekt. On nenavrhoval jednotlivé tvary nebo sloupy. I přesto se považuje za dědice autorských práv, což by bylo právně zpochybnitelný, a kdyby to šlo před soud, tak by to tam bylo pravděpodobně dost divoké, protože by to byl názor, proti názoru. Nicméně město, které tu zakázku zadalo, jehož je i vlastníkem mostu, nemá vůbec zájem se pouštět do soudu, protože by to pohoršilo pověst radnice. Primátor, který za akcí stál, se okamžitě stáhnul a vše stopnul. Nikdo z nich si nechce pošpinit své místo. To je naprosto logické. To je politika, jako každá jiná. Každopádně šlo o dočasné pomalování a jenom čas ukáže, že tomu tak opravdu bylo. Most, se bude rekonstruovat, samozřejmě způsobem, jakým jsem popsal, protože jinak to ani nejde.

Jinak díky své graffiti kariéře jsem byl pod Nuselským mostem xkrát, i kvůli mojí instalaci, která se jmenovala „Concrete love“, tak jsem šel pod most a uloupnul si kus betonu. Ten most se skutečně rozpadá pod rukama.

Další věc, která mě pobavila, bylo, že lidi, jako Krištof Kintera, kterého si nesmírně vážím, i po tom všem, tak se vyjádřil ve smyslu, že do té výšky, kam dosáhne živelný graffiti, to tomu mostu sluší. Cokoliv nad, už nikoliv. To mě opravdu pobavilo. Od člověka, který se celý život zabývá prací v ateliéru, popřípadě výstavami v galeriích, tak je pro mě tento člověk absolutně v tomto nedůvěryhodný. Já mu nevěřím, že se mu najednou začalo líbit graffiti. Na pilíři je chrom od kluků, kteří tvoří svoji crew. Já nevěřím, že výtvarník Kintera, ocenil tu

nádhernou syrovost chromových nápisů od kluků, který kouří trávu, nebo berou koks na party, že on najednou prozřel a ocenil, tuto nádhernou živelnost městského graffiti. Je to lež. Stejně tak nevěřím tomu stádu lidí, kteří ze dne na den v sobě objevili obrovskou vášeň a vztah k betonu a Nuselskému mostu.

Zpětně to vidím, spíš jenom jako prostředek, jak se vymezit proti tvorbě Jana Kalába a Pasty Onera. To je celý. Do té doby říkat, že to je ošklivý může každý, ale v momentě kdy vlastniš takto silnou zbraň a říkat, že tohle už je opravdu moc, že jste chtěl zničit, takto unikátní a krásnou stavbu, tak to teda ne, tomu my zabráníme, klidně i vlastním tělem. Dokonce padli i návrhy, že se někteří lidi se přivážou pilířům, až najedeme s plošinami. Pak zde také byly návrhy od lidí, ať to uděláme ilegálně. Od lidí, naprosto soudných výtvarníků dospělých. Nechápu, jak chce někdo pomalovat ilegálně 40 metrů vysokou věc. Tyto reakce jsou absolutně neuvěřitelné. Lidi nedokázali překousnout to, že by zde někdo jiný dokázal vytvořit něco takto monumentálního. To je celý problém věci. Víc k tomu nemám co dodat. Je to obrovské zklamání.“

Spolupodílel jste se na mnoha projektech, knihách, časopisech a dokonce i na rádiovém pořadu s Janem Kalábem na radiu Wave. Máte plány se výjimečně mediálně prezentovat i do budoucna? Popřípadě změnit ono komunikační médium?

„V zásadě ani ne. O mně se všeobecně ví, že mi záleží na tom, jak se o mně píše. Rád pouštím svoje myšlenky ven. Na tom to je celé založené. Lid v naší zemi neumí pracovat se svoji kariérou, se svoji tvorbou. Lidi této práci moc nerozumí. To jsou prostě Čechy. V Americe je tato sebe prezentace naprosto normální věc a součástí nějakého všeobecného základního vzdělání. U nás je to ještě divné. U nás když se objevíš více, jak dvakrát za měsíc v novinách, tak něco není v pořádku. V pořádku samozřejmě není to, že to ty lidi nechápou. Pro svůj kariérní růst na sobě musíš pracovat a není možný být uzavřený do sebe a čekat, že tě někdo objeví. Takhle to dnes nefunguje.

V dnešním světě je každý zahlcený enormním množstvím informacemi a lidi v dnešní době nejsou schopni pomalu přečíst celý článek na internetovém portálu. Všichni si přečtou titulek, když se dostanou k perexu, tak to je výjimka a celý článek nikdo nepřečte, protože lidi na to nemají čas, protože na každého vyskočí milion oken na Facebooku a jiných otevřených oken. Tohle je realita. Lidi v dnešní době čtou vše hlavně zkratkovitě ob věty a přeskakují in-

formace. Je to totální informační chaos. Aby ses chytnul, tak musíš o sobě dát vědět. To je pochopitelné.

Do budoucna rozhodně neplánuji další rádiové nebo televizní pořady. Není to můj cíl ani ambice. Chci se věnovat vlastní tvorbě. Vlastním věcem v ateliéru, popřípadě mural artu na ulici. Co se týče médií, na kterých spolupracuji, popřípadě vydávám, tak je to hlavně časopis Clique. Ten je v dnešní době u nás asi jediným opravdu hmatatelným nosičem informací, konkrétně v papírové podobě. Tohle má samozřejmě do budoucna obrovskou výhodu, protože elektronický data se ztrácí. Mízi stránky, obsahy a dnes už těžko najdeš fotky z roku 2000, na které si tehdy koukal. Například já jsem zkoušel nedávno dohledat stránky, na které jsem před 13 lety koukal, když jsem začínal se street artem a ty stránky dnes už samozřejmě neexistují anebo onen obsah je dávno pryč. Narazil jsem na ty odkazy na svých starých stránkách a půlka z nich již nefunguje a z druhé poloviny jsou prázdné nebo předělané. Takže tento druh informací mizí velice rychle a právě tištěná podoba má své kouzlo. Jednak ho mám rád a ohromě mě to baví, že je právě fyzický.

Když se koukneme do budoucna, jedná se o jediný spolehlivý archiv. Cokoliv dnes vypálíš na CD nebo jiný nosič, tak za 10 let to mechaniky budou mít problém přečíst. Velký úřady, státní instituce a nadnárodní společnosti nedělají nic jiného než, že zapisují a přepisují informace, protože jinak to není možné uchovat. Samozřejmě máme technologie analogové, které dokážou zachovat informace na roky a roky dopředu, ale teď tu je otázka, zda vůbec budou existovat opět technologie, které to dokážou přečíst.

Nicméně i přes tohle všechno digitalizujeme s jednou partou kluků, konkrétně writerů, věci do App storu na iTunes. Jedná se o časopis Clique. Takže bude i pro uživatele iPadu a iPhone. Samozřejmě se bude jednat, jak o free verze, tak i placené.“

Máte nějaké nesplněné sny v umělecké sféře?

„Upřímně jsem nikdy neměl nějaké sny nebo cíl této cesty. Mě zrovna skutečně nic nenapadá, protože žádný nemám. Nedávno se mě někdo ptal na podobnou otázku, ovšem trochu jinak formulovanou. Prý co bych chtěl v životě ještě pomalovat nebo tak a zrovna Honza Kaláb odpověděl na Karlově, jenže mě tohle nikdy nenapadlo, já o tom skutečně nepřemýšlím. Snažím se pracovat s věcmi tak, jak přichází a mám spíš krátkodobé cíle, než dlouhodobé, protože krátkodobé mám reálnou šanci naplnit. Momentálně mám zrovna na papíře projekty,

keré bych chtěl realizovat, ale vím, že na ně zrovna nemám finančně a ani technologicky. Jsem třeba schopný je realizovat do pěti let. Tak to potom ano, ale to jsou konkrétní věci a díla, která bych chtěl realizovat, ale že bych přemýšlel, jestli bych chtěl být prezident nebo ministr kultury to rozhodně ne. Mým životním cílem je dělat a věnovat se tomu co mě baví, to je celé.“

PŘÍLOHA B – ROZHOVOR S VLADIMÍREM BROŽEM ALIAS VLADIMÍR 518

Co vnímáte pod pojmem street art?

„Street art je evoluce a jedna z odnoží graffiti, která nepoužívá primárně typografii, ale pro širší veřejnost jistě přístupnější formu. I díky tomu je oblíbenější než právě graffiti.“

Co vnímáte pod pojmem média?

„Strašně široký pojem. Můžu si představit jak časopis, tak graffiti nebo chlápka který jenom stojí na lavičce a křičí své názory, které zase někde zase nasál z jiných lidí. Média jsou stroje a objekty na komunikaci. Jedná se o proud komunikace, to jsou pro mě média. Tok energie a tok informací.“

Jaký vliv mají média na vaši tvorbu?

„To je naprosto jistý. Celý život získáváme informace ze všech různých médií. I učitelka ve škole je médium, které ti zprostředkovává informace, který ji byli daný a zadáný, aby nalila do dětí. V tu chvíli ona je to médium mezi společností a dětmi. Následně všechno co víme, je z televize, novin, rádia a tak dále, takže samozřejmě nemůžu říct, že by na mě nebo můj život neměli vliv média. To v dnešní době neexistuje.“

Jak vnímáte postoj médií ke street artu, popřípadě graffiti?

„Zaprvé mě ten názor nezajímá, protože si myslím, že ty lidi, který to skutečně zajímá, by to měli řešit zevnitř. To, jak to reflektují média, je jejich věc. Reflektují to polovičatě, stejně jako vše. Informace z médií, je vlastně zúžení a pokroucení pravdy. Jedná se jenom o matný odraz pravý reality. Média vše zkracují, někdy určitou věc vůbec nechápou a jedná se o zmutovanou verzi pravdy. Není to ten pravý odraz toho jádra a ohně, o kterém se různý lidi snaží bavit v rozhovoru nebo reportáži. Takže to médium, mezi mnou a publikem, které to přímá, vše nějakým způsobem pokrouť. Street art a graffiti v dnešních médiích je pokroucený obraz reality. Nemyslím si ale, že by něco bylo v médiích reálnější. Vše má své. Každý z nás rozumí

něčemu a já zase nerozumím zbytku světa a jsem vděčný za to, že i ty média mi dají ten lehce pokroucený obraz reality. Jinak bych o různých věcech nevěděl vůbec nic. To je realita mediálního věku.“

Jak vidíte budoucnost street art?

„Já si myslím, že jak street art nebo graffiti, budou fungovat dál, protože fungují už velice dlouho a nevypadá nikde, že by energie ochabovala. Samozřejmě strašně důležitý je, jak ta společnost to přímá, jak to bude regulovat. Například v Londýně to je již na hodně tenkém ledu. Graffiti zde skoro neexistuje. Následně street art tam funguje jenom v nějakých čtvrtích. Možná i to graffiti. Je to ovšem hrozně zatlačený. Praha a Čechy všeobecně, jsou v tomhle hodně benevolentní. Ta scéna má kde existovat, protože na ulicích jsou graffiti a tagy. Ten street art, abych se opravdu přiznal, tu bylo krátké období, kdy se tu vytvořil strašně velký dojem, že to opravdu jede, ale že bych na ulicích viděl nějaký street art, to se říct nedá. Je toho opravdu málo. Ale myslím si, že obě disciplíny budou nadále fungovat. Graffiti scéně bych přál a pevně doufám, že zůstane a udrží svůj tvrdý přístup, a přitom to bude inteligentní v rámci scény. Že tu budou lidi, kteří budou kreativní a vzdělaný v oblasti graffiti, protože to je k tomu hrozně důležité. Street artu, jako celku, bych přál, aby dospělo a objevili se dvě, tři silné osobnosti, který překročí onu machu a formalismus a budou schopni udělat něco skutečně výrazného, co přesvědčí i zbytek kulturní scény, že street art je něco respektu hodného.“

Jak vnímáte, teď s odstupem 20 let, své životní začátky z doby squatování na Ladronce, popřípadě pak vaše graffiti výuky v 90. letech?

„Působí to na mě dobře. Nic si nevyčítám, vše to bylo hezké, a kdyby to nebylo, tak by nebyla současnost. Dívám se na to zpětně samozřejmě dobře.“

Proti čemu jste bojoval nebo co jste vyjadřoval za emoce a pocity pomocí graffiti v raných dobách?

„Samozřejmě, že jsem ze začátku měl pocit, že to je protispolečenský postoj. Dneska si to ovšem úplně tak nemyslím, protože i když si nejradikálněji vymezený proti společnosti, tak

si stejně součástí onoho obrovského stroje. A různé postoje, třeba jenom dotváří balanc té společnosti. Graffiti jsou potřeba, protože mladá generace prověřuje pravidla té zavedené společnosti, jejich otců, generaci jejich rodičů. Takže doufám, že i v budoucnu budou mladí lidi rebelovat a testovat věci, jako jsou graffiti, protože je to určitě hodně naučí o životě. Já jsem určitě ze začátku měl pocit, že to je něco čím se můžu vymezit vůči společnosti, ale určitě to nebyl z mé strany prvoplánový boj nebo touha po anarchii. Mě přitahovalo hlavně graffiti a následně se pro mě z toho stala výtvarná disciplína, která je samozřejmě na hranici zákona a na hranici pochopitelnosti, pro okolní svět. Takže to vymezení v tom je a vždycky bude a tak to určitě i má být.“

Kde vidíte hranici mezi vandalstvím a uměním?

„No ta zde není. Konkrétně v graffiti se to náramně spojuje. Lidi, kteří tvrdí, že to je pouze umění se pletou stejně tak, jako lidi, kteří tvrdí, že to je pouze vandalství. Ono to je totiž oboje dohromady. To vandalství k tomu prostě patří. Většina graffiti writerů to prostě miluje. Tam už do toho vstupují emoce, chtějí zničit město. Lidi se do té představy zamilují a milují tagy a potažované baráky. I dřív to mezi námi bylo. My jsme si nehráli, že jsme jenom hodní kluci. Ale musíme si uvědomit, že kaligrafie tagů je vznešená disciplína stejně, jako cokoliv jiného. Například, jako balet. Je nelogické z toho dělat jenom vandalismus. Je to skutečně oboje dohromady, takže hranice neexistuje. Je to pomyslně spojená nádoba.“

Co považujete za hlavní důvod vyhrocenosti vztahů ortodoxních graffiti a street art scény?

„Street art scéna graffiti moc neřeší, ale jelikož na ně neustále graffiti writeři útočí, tak se vůči nim taky vymezují. Říká se, že street art je měkký brácha graffiti, což může být částečně pravda. V street artu je hodně balastu. Je to často jenom povrchní estetika, jeden napodobuje druhého a v každém městě je jeden Banksy nebo Obey Giant. Všude je to stejné a vlastně nudné. Ovšem to samé je graffiti. Z 80–90% se jedná o plagiátorství těch ostatních. Myslím si vlastně, že obě skupiny si nemají co vyčítat. Určitě bych ze street art nedělal něco vyššího. Strašně málo lidí, je v této disciplíně dobrých. Je to v dnešní době ještě nevyzrálá věc a málokdo se dokáže z ní dostat někam dál.“

Chybí vám na české scéně inovativní, popřípadě jedinečný, přístup?

„Zde nejde ani tak o inovaci. Mě chybí kvalita těch prací. Když děláš tradiční graffiti, tak to musí být na dřevě dokonalý a skvělý. A to dovede málokdo. Je jedno, jestli je někdo inovativní, revoluční nebo tradiční. Jde tady hlavně o to, jak jsou kvalitní a dobrý, v rámci té disciplíny v jaký se pohybuje samozřejmě. Je potřeba zase respektovat, že každý má jiný zájem. Osočovat někoho, že jeho graffiti je zahleděný do budoucnosti, je hloupost. Někdo je vývojář a někdo je retro milovník. Jde skutečně hlavně o to, jak kvalitní ty věci jsou. Kvalita a kreativita tu vždy chyběla a asi i vždy chybět bude. Ovšem, jak jsem již říkal, je zde velice úzká skupina lidí, kteří to zvládají na velice slušný úrovni a to jsou lidé, kteří mě zajímají.“

V dnešních dnech působíte často jako mentor nebo duchovní otec zmíněné pouliční scény. Vidíte na ní někoho, kdo vás opravdu zaujal?

„Z graffiti scény mě baví například ZED, CAP crew, BE crew a asi bych vyjmenoval více jmen, ale tohle myslím stačí.“

Platí pravidlo, že každý, kdo začíná s graffiti, se automaticky ve vývoji propracuje i ke street artu?

„Myslím, že ne. Myslím, že to není žádná nutnost, a jak říkám. Street art není podle mě vyšší forma graffiti. To je pouze iluze. Já nechci upřednostňovat jedno nebo druhý. Stejně to je jenom forma vyjádření. To co s tou formou každý dělá, je ovšem věc druhá. Ale propracovat se ke street artu, je podle mě chybně formulovaný. Může k němu odbočit, nikoliv se však propracovat.“

Myslíte, že by mohl v dnešní době fungovat street art umělec, který by nikdy ani nepřišel ke graffiti a její kultuře?

„Na 100%. A myslím, že důkazů je několik. Například Steve Harrington je street art umělec, který se stal neuvěřitelně slavnou a významnou postavou, aniž by měl cokoli společného s graffiti scénou. Jean Michel Basquiat, taky nikdy nedělal pravý graffiti, ale ze začátku byl považovaný za street artistu, ale jeho estetika je vlastně urban primitive. S odkazem na

primitivní umění. Těch příkladů je samozřejmě víc. BANKSY podle mě taky není graffiti writer, i když ten se k tomu dostal asi blíž.“

Jak vnímáte s odstupem času mediální aféru kolem pomalování Nuselského mostu?

„Chápu postoj kluků, proč to chtěli pomalovat, a myslím si, že i kdyby to byla dočasná věc, tak by to bylo asi v pořádku. Kdyby to mělo být dlouhodobý, tak mi to přijde, jako nesmysl. Problém mnoha z nich je ten, že se jedná pouze o jakési dekorativní tapety a tapetovat všude plochy dlouhodobě mi přijde opravdu zbytečný. Krátkodobě ano, dlouhodobě si myslím, že ten most má svoji estetiku a tvar funguje v monolitickém betonu, který není rozdělen na nějaké tapety.“

A po stránce mediální, jak vnímáte tuto kauzu v kontextu se společností a jejím všeobecným míněním?

„Mě trochu mrzí, že kluci, kteří to měli malovat, se k tomu nedokázali pořádně postavit veřejně a vydat jasné stanovisko a postoj. Já se například s nimi o tom bavit, když jsem je potkal. Nicméně třeba u nás na internetových stránkách BIGG BOSS vycházeli pouze postoje odpůrců a naopak jejich názory nebyli prezentovány. To mě trochu mrzí. Ovšem chápu, že se k tomu třeba vyjádřit ani nechtěli. Obě strany měly částečně pravdu a chápu jejich postoje.“

Jak vnímáte svou generaci? Případně jak vidíte vývoj nebo fázi našeho státu nejenom v oblasti sociální, ale i kulturní?

„Já mám pocit, že od té doby co si pamatuji, tak se toho strašně moc zlepšilo. Na druhé straně, ale lidi, kteří by byli otravný a hloupý před revolucí, jsou otravný a hloupý i po revoluci. Některé věci prostě nezmizí. Neustále se tu najdou pionýři, kteří by byli ve Svazu socialistické mládeže a později v StB. Lidi nezmizeli a jenom se přetransformovali. Nešťěstí té či oné generace bude existovat vždy. Naše generace je v něčem strašně prominentní a to tím, že jako první generace po dlouhé době žijeme ve skutečné svobodě. Ekonomické a sociální stabilitě a hlavně bez války a v míru. To ovšem neznamená, že naše generace je bez chyb. Trpíme stejnými chorobami, jako všichni před námi, protože se logicky nic nezmění. Takže kdo

tu šanci využívá, si žije skvěle a ten kdo ji schopen využít není, nadává a je nešťastný. Následně pak i obviňuje okolí. To už ovšem je každého štěstí nebo neštěstí.“

Vy se nikterak netajíte oblibou hudebního žánru metal, konkrétně například kapely Slayer. Jak se takový fanoušek metalu propracuje až na hip hopová pódia a stane se celorepublikově uznávanou autoritou?

„K hip hopu jsem se dostal přes graffiti a celá první generace graffiti writerů v Praze byli lidi co poslouchali metal. Protože z graffiti a metalových log, které jsme poprvé viděli, jsme byli absolutně unešený, jelikož to byla nadstavba metalových skupin a jejich loga. Skrz graffiti jsme se všichni dostali k rapu a někdo ho začal dělat. Já jsem se ho začal dělat a začal mě bavit. Nemyslím si úplně, že by ty scény měli mezi sebou tak obrovskou propast. Ono je to tak, že některý části oněch různých scén se nenávidí a to jsou lidi, kteří žijí v tunelu a myslí si, že oni, jako jediný našli zlatý grál hudby. Následně jsou lidi, kteří jsou trošku chytřejší a uvědomují si, že hudba je jenom jedna, stejně tak, jako kultura a v každém žánru najdeš kvalitní věci, který tě můžou inspirovat nebo zajímat. Rapová scéna a metalová si je v něčem skutečně podobná. Jedná se o jeden z výrazných stylů současnosti. Mají podobný vnitřní systémy. Zvuk a estetika je jiná, ale fanouškové a jejich nadšení kolem kapel, scén a žánrů je hrozně podobné. Hodně lidí kolem mě, který poslouchají rap, zároveň poslouchají i metal a naopak. Když jdu na koncert SLAYER, tak mě tam zdraví a poznávají lidi a říkají, jak poslouchají moje desky a podobně.“

Za roky na hudební scéně jste vybudoval – některými lidmi to tak často bývá označováno – impérium, které nese jméno BIGG BOSS. Jak toto vydavatelství vnímáte na poli mediálního a komerčního světa, a jak vidíte jeho budoucnost?

„Je to strašně složitá věc, jelikož ono vydavatelství obchoduje s něčím, co nikdo dnes nechce a to jsou hudební nosiče. To je velký neštěstí. Následují naše další aktivity okolo, jako knihy, party, oblečení, klipy, turné a tak dále. A z těch je možné vybrat peníze, ale za těch 6 let co to vydavatelství existuje, ještě nikdy nebylo v plusových číslech. Dotujeme to penězi, energií, ale to neznamená, že máme chuť to ukončit. Máme chuť a energii a zrovna tento rok bude hodně silný. Máme připravených 4 nebo 5 knih a 7 alb. Ona aktivita neustále funguje a já jsme za to vděčný za to, že máme vlastní bublinu a svět, ve kterém si žijeme. Protože si nedo-

kážu představit, že bychom teď vydávali jinde u jiných vydavatelství. Už jsme dost vyzrálí lidi, kteří vědí, co chtějí a s někým někde diskutovat o čemkoliv v současné době, již nelze.“

Je umělecká odrůda, kterou byste si chtěl zkusit?

„Ani moc ne. Já si myslím, že to co dělám, mi vystačí do konce života. Jediné snad co mě ještě láká, je všechno propojit ve finální disciplíně a tou je film. Zde se všechno setkává. Takže to je jediná věc, ke které bych se rád následně dopracoval a rozhodně nikam jinam už přeskakovat nechci. To co dělám, mě baví a je mi zde dobře.“

Máte nesplněné sny v umělecké sféře?

„Jo tak to určitě. Stovky. To je na několik životů. Nápadů je víc, než je času. Snažím se realizovat to, co dokážu ve svém životě realizovat, a zbytek zůstane zapsaný jenom v sešitě. Jedná se o desítky věcí.“

PŘÍLOHA C – ROZHOVOR S ACNE

Co vnímáte pod pojmem street art?

„Street art pro mě není graffiti. Možná většina z autorů z graffiti vyšlo, ale je to něco jiného. Street art je pro mě umění, který se tvoří ilegálně na ulici a s tou ulicí je propojený, kreativním způsobem by měl fungovat s ulicí a doplňovat se s ní.“

Co vnímáte pod pojmem média?

„Média pro mě jsou subjekty, které různými způsoby informují o určitých tématech.“

Jaký vliv mají media na vaši tvorbu?

„Určitě velkou, jelikož média mají vliv na vše, co děláme. Ale co si uvědomuju, je skutečnost, že mají přímý vliv na použití barev a barevných kombinací, kterých si všímám právě v médiích.“

Jak vnímáte postoj médií ke street artu, popřípadě graffiti?

„Ke street artu se postoj médií všeobecně zlepšuje, jelikož je líbivý a pro veřejnost lépe stravitelný, než graffiti. Street art najdeme v mnoha galeriích a má určité kouzlo illegality a dají se lépe prezentovat. Naopak u graffiti se hysterie a nenávist pořád prohlubuje, v přímé úměře s nenáviděním této disciplíny veřejností.“

Jak vidíte budoucnost street art?

„Vidím ji docela dobře. Například v České Republice to je pořád v plenkách a teprve se vše rozjždí. A street art, stejně jako graffiti, nejde úplně vymítit. Je možné, že se je galerie budou čím dál více snažit vykastrovat o jejich nespoutanost a budou, se je snažit prezentovat legální formě. A mnoho umělců se tomu velmi rádo poddá, ale vždy tu budou jména, která na ulici zůstanou.“

Proti čemu bojujete nebo co vyjadřujete za emoce a pocity skrze graffiti?

„Nebojuji proti ničemu, pro mě to je úplně něco jiného, pro mě je to kreativní vyjádření, absolutně jiné trávení života, kolektivní zábava, ojedinělé, nikdy nezopakovatelné vzpomínky. Člověk se dostane na místa a do situací, kam se normální smrtelník nedostane.“

Kde vidíte hranici mezi vandalstvím a uměním?

„Možná, že graffiti tu hranici, pokud se nedělá na legálních stěnách, pokaždé více, nebo méně překračuje na obě strany. Někdy je to více graffiti, někdy více vandalství, ale vždy to bude kreativní proces na místech, kde to není povolené, což z něj dělá vandalství.“

Myslíte, že každý, kdo začíná s graffiti, se automaticky ve vývoji propracuje i ke street artu?

„Nemyslím si. Graffiti scéna má podle mého spíše negativní názor na street art, jen malé procent přechází přímo ke street artu. Graffiti scéna vidí rozdíl mezi graffiti a street artem, dle mého názoru, jako rozdíl mezi hokejem a baletem.“

Myslíte, že by mohl v dnešní době fungovat street art umělec, který by nikdy ani nepřičichl ke graffiti a její kultuře?

„Ano stoprocentně může, dokonce znám mnoho takových jmen.“

Jak vnímáte světy graffiti a street artu a jejich občasné vyhrocené vztahy?

„Jako klasickou lidskou vlastnost. Tyto dvě subkultury fungují vedle sebe, propojují se, navzájem se doplňují, ale v různých směrech jdou proti sobě, ale to je vždy o lidech.“

Kdo vás z pouliční scény nejvíce baví a koho máš opravdu rád?

„Graffiti: Bior, Chephy, Oipse, Mosd, Ban 153, Pleber, Silver, Vimeo, Hovie a mnoho dalších.“

Streetart: Tron, Pasta, Genius, Point, Scarf... “

Jak vnímáte společenské mínění a chápání street artu, popřípadě graffiti?

„U nás je pořád negativním, ale já to chápu, není to nic, co by mělo být veřejně pozitivně chápáno, to k tomu patří. Ani bych nechtěl nikoho přesvědčovat o opaku. Jen mě mrzí ta hysterie, která se o kolo toho strhává a tresty, které za tyto aktivity mladí lidé dostávají. V poslední době mi přijde, že když člověk pomaluje stěnu, je to horší čin, než když opilí v autě tu zeď zbourá, taky za to dostanete určitě větší trest.“

Jak na vás působila mediální kauza ohledně pomalování Nuselského mostu a jaký máš na ni názor?

„Jelikož jsem to zkoumal do detailu, tak si myslím, že to vše bylo zbytečné. Oba tábory měli argumenty, kterým jsem rozuměl. Největší problém byla zarytost obou stran a neschopnost street art scény komunikovat s odpůrci. Mluvit s nimi, jaké mají přesné záměry a tu skutečnost, že změna by nebyla trvalá ani destruktivní.“

Je nějaká umělecká odrůda, kterou byste si chtěl v budoucnu vyzkoušet?

„V této době mě začíná táhnout fotografie a dokonce se blížím k street artu, ale spíše ze strany guerilla marketingu. Zkoumám jeho využití v propagaci.“

Máte nějaké nesplněné sny do budoucna v umělecké sféře?

„Ani ne, chci se pořád zlepšovat a dělat stylové věci, a aby každá byla jiná. Ale můj hlavní cíl je to dělat co nejdéle, a aby mě nechytily. Protože někdo to musí dělat!“

PŘÍLOHA D – ROZHOVOR S AUTEO

Co vnímáte pod pojmem street art?

„Svobodný umělecký projev.“

Co vnímáte pod pojmem média?

„Pouze sdělovací prostředek.“

Jaký vliv mají media na vaši tvorbu?

„Rozhodně velký vliv, např. internet, kde hledám inspiraci ke své tvorbě.“

Jak vnímáte postoj médií ke street artu, popřípadě graffiti?

„Myslím si, že street art je mediálně poměrně oblíbené téma. O graffiti si to samé nemyslím, graffiti jsou většinou pořád spojované s vandalismem. A to mě docela baví.“

Jak vidíte budoucnost street art?

„Myslím si, že u nás je velice malá základna lidí, kteří se street artu věnují a kvalitních věcí je u nás velice málo. Hodně street artistů se začalo spíše věnovat malováním obrazů a ulici se věnují už velice málo. A nová jména stále chybí. Jiné je to ovšem ve státech jako je USA nebo Německo, tam je to o hodně dál než u nás.“

Proti čemu bojujete nebo jaké vyjadřujete za emoce a pocity skrze graffiti?

„Nedá se říct, že proti něčemu bojuji. Spíš je to záliba, jako jakákoliv jiná. Někdo rád chodí na ryby, já zas rád maluju po zdech. Je to věc, která má své kouzlo, které vás pohltí.“

Graffiti mě fascinovali už od mala, tak sem to zkusil taky a nějak mě tahle primitivní zábava začala bavit. “

Kde vidíte hranici mezi vandalstvím a uměním?

„Hranice nevidím, jsem umělecký vandal!“

Myslíte, že každý, kdo začíná s graffiti, se automaticky ve vývoji propracuje i ke street artu?

„Rozhodně ne. Zním spousty writerů, kteří se věnují výhradě graffiti a street art odsuzují. Zajímavé je, že já sem to měl spíše obráceně. Nejdříve jsem se věnoval street artu, od kterého sem přešel ke klasickému graffiti, které je pro mě více atraktivní záležitostí. “

**Myslíte, že by mohl v dnešní době fungovat street art umělec, který by nikdy ani nepři-
čichl ke graffiti a její kultuře?**

„Myslím si, že ano. Ale rozhodně graffiti kultura je dobrý odrazový můstek. “

Jak vnímáte světy graffiti a street artu a jejich občasné vyhrocené vztahy?

„Já osobně chápu oba tábory. Pro mě jsou to dvě odlišné disciplíny, takže vyhrocené vztahy jsou zcela přirozené. “

Kdo vás z pouliční scény nejvíce baví a koho máš opravdu rád?

„U nás jsou to BE crew (Oips, Chevy, Hugs, Plebe) a taky kluci z T2B (Silver, Death). A ve street artu to je asi Epos 257. Ve světové scéně třeba Horfe, Sonic, Remio.

Ve street artu to je Kidult a Banksy. “

Jak vnímáte společenské mínění a chápání street artu, popřípadě graffiti?

„Street art je, mezi populací, poměrně oblíbený. Je to dáno i tím, že je to většinou lehce odstranitelné a běžnému divákovi srozumitelné. U graffiti to tak rozhodně není, graffiti jsou vnímány jako vandalismus se vším všudy.“

Jak na vás působila mediální kauza ohledně pomalování Nuselského mostu a jaký máte na ni názor?

„Docela jsem tu kauzu sledoval a došel jsem k názoru, že by se dala najít vhodnější plocha k pomalování. Nuselský most je sice brutální stavba, takže kabát v podobě street artu by jí moc neslušel.“

Je nějaká umělecká odrůda, kterou byste si chtěl v budoucnu vyzkoušet?

„Co se týče umění, jsem velice otevřený, takže určitě ano. Například bych se chtěl věnovat 3D instalacím, kterým se dnes věnovat nemůžu, protože nemám místo, kde tyto věci realizovat.“

Máte nějaké nesplněné sny do budoucna v umělecké sféře?

„Samostatná výstava obrazů a grafik.“

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Jan Filip

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: Bakalářské prezenční studium

Název práce: Vliv médií na street art ve 21. století na území ČR

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh: 73

Celkový počet stran příloh: 30

Počet titulů českých použitých zdrojů: 13

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 2

Počet internetových zdrojů: 35

Počet ostatních zdrojů: 10

Vedoucí práce: Ing. Petr Havránek